

**T. C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ORTAÖĞRETİM OKUL KÜTÜPHANELERİNDE
KAYNAK SEÇİMİ VE OKUMA ALIŞKANLIĞI
İLİŞKİSİ: PROF. DR. MÜMTAZ TURHAN
SOSYAL BİLİMLER LİSESİ ÖRNEĞİ**

**KÜBRA BOSTANCI
2501160085**

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. MEHMET CANATAR**

İSTANBUL – 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS

TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : KÜBRA BOSTANCI Numarası : 2501160085
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı : BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ Danışmanı : PROF. DR. MEHMET CANATAR
Tez Savunma Tarihi : 12.09.2019 Saati : 10:00
Tez Başlığı : "Ortaöğretim Okul Kütüphanelerinde Kaynak Seçimi ve Okuma Alışkanlığı İlişkisi: Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi Örneği"

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜNE OYBİRLİĞİ / YERİNE OYÇOKLUĞU YLA karar verilmiştir

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- PROF. DR. MEHMET CANATAR		KABUL
2- PROF. DR. ÜMİT KONYA		KABUL
3- DOÇ. DR. ASİYE KAKIRMAN YILDIZ		

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATI (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- DR. ÖGR. ÜYESİ EKREM TAK		KABUL
2- DR. ÖGR. ÜYESİ M. HANEFİ KUTLUOĞLU		

ÖZ
ORTAÖĞRETİM OKUL KÜTÜPHANELERİNDE KAYNAK
SEÇİMİ VE OKUMA ALIŞKANLIĞI İLİŞKİSİ: PROF. DR.
MÜMTAZ TURHAN SOSYAL BİLİMLER LİSESİ ÖRNEĞİ
KÜBRA BOSTANCI

Kütüphaneler, okulların müfredatını ve eğitim misyonunu desteklemekte önemli bir yer teşkil etmektedir. Kütüphaneler var oldukları dönemden itibaren okurların kitap okuma ihtiyaçlarının karşılanması ve okuma kültürü edinmelerine büyük katkılar sunmuştur. Kütüphane kaynaklarının öğrencilerin okuma alışkanlığı üzerinde manipülatif etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle öğrencilerin okuma becerileri dolaylı olarak kütüphane kaynakları birikimi ile ilişkili olabilmektedir. Bu araştırma önerisiyle, özellikle lise öğrencilerinin okuma alışkanlığına okul kütüphanesinin katkısının ne derece etkili olduğu araştırılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de başarılı bir okul kütüphanesinin mevcut durumunu tanımlamak, değerlendirmek ve öneriler sunmaktır. Ayrıca okul kütüphanesinde bulunan kaynakların lise öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı üzerindeki etkisi araştırmaya konu edilerek pek çok lise öğrencisinin günümüzde giderek azalma eğilimine giden okuma alışkanlıklarını geliştirmedeki etkisi değerlendirilmektedir. Bu çalışma, anket içeren bir yöntem ile gerçekleştirilmiş ve Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Öğrencilere, okul kütüphanesi ile ilgili algıları ve okul kütüphanesi ile ilgili istekleriyle ilgili yapılandırılmış sorular içeren bir anket uygulanmıştır. Araştırma için betimsel araştırma tasarımı yöntemi düşünülmüştür. Gözlemler, mevcut işlevsel seviye ve kütüphanenin kullanımının doğası hakkında bilgi sağlamıştır. Anket, 2018-2019 eğitim öğretim yılında yapılan seri ziyaretlerle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, anket girdileri göz önünde bulundurularak okul kütüphanesi kaynaklarının okuma alışkanlığının gelişimi için alanları ve bu gelişim için olası zorlukları belirlemek için özel ve pratik bir amaç edinilmiştir. Ayrıca, Türkiye'deki

okul kütüphanelerinin kaynaklarının etkisi ve gelecekteki olanakları hakkında daha geniş araştırmalar yürütebilecek olanlara veri ve öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenciler, Okuma alışkanlığı, Kütüphane kullanma alışkanlığı, Kütüphane kaynakları, Okul kütüphaneleri.

ABSTRACT

RELATIONSHIP BETWEEN RESOURCE SELECTION AND READING HABIT IN SECONDARY SCHOOL LIBRARIES: EXAMPLE OF PROF. DR. MÜMTAZ TURHAN SOCIAL SCIENCE HIGH SCHOOL KÜBRA BOSTANCI

Libraries have been an important factor in supporting the curriculum and educational mission of schools, and also have contributed greatly to meeting the needs of readers and acquiring a reading culture since the period in which it exists. Library resources are thought to have a manipulative effect on students' reading habits. Therefore, students' reading skills may be indirectly related to the accumulation of library resources. With this research proposal, it was tried to investigate how effective the contribution of the school library to the reading habit of high school students.

The aim of this study is to describe the current status of a successful school libraries in Turkey, evaluate, create proposals and also to investigate the impact of the resources available in the school library on the reading of high school students and to assess the impact of many high school students on improving their reading habits, which are increasingly declining. This research was conducted with a questionnaire method on Dr. Mümtaz Turhan Social Sciences High School students. A questionnaire was administered to the students with structured questions about their perceptions about the school library and their wishes about the school library. Descriptive research design method was considered for the research. The observations provided information on the current functional level and the nature of the use of the library. The survey was conducted with a follow-up visit in the 2018-2019 education period and taking into account the survey inputs, the research has gained a specific and practical purpose to identify areas of school library resources for reading habit development and possible challenges for this development. In

additionally, it carries out data and recommendations about the impact of school libraries' resources in Turkey for the future researcher who may extensively research on this

Keywords: Students, Reading habit, The habit of using the library, Library resources, School libraries.

ÖN SÖZ

Okuma, hayal gücünü harekete geçirir, hızlı öğrenmeyi teşvik eder, düşünceyi geliştirir, ufku genişletir ve farklı insanlar ve yerler hakkında bilgi edinmeye yardımcı olur. Okuma, hayal gücünü ve merakı teşvik eder. Okuma eylemi aynı zamanda karmaşık fikirlerin veya sorunların ele alınması için becerilerin kazanılmasına da katkı sunar. Şimdiki ve gelecekteki kuşakların, sözlüden dijital kültüre geçme, süreç içinde yazma ve okuma kültürünü geçme riski olduğu anlaşıyor. Herhangi bir akademik kurumun sinir merkezi olan kütüphane, öğrenciler arasında okuma alışkanlığını teşvik edecek farklı formatlarda (dijital, resimsel, görsel-işitsel ve kitap şeklinde bilgi sağlama ve etkili kütüphane hizmetlerini destekleme) sorumludur. Ayrıca, kütüphanenin okuma yoluyla kalıcı okuryazarlığı teşvik etmedeki önemli rolü olduğuda öz ardı edilmeyecek derecede önemlidir. Bu çalışmada, günümüzdeki gençler arasındaki okuma alışkanlıkları ve kitap okumada kütüphane kaynaklarının etkisi incelenmektedir.

Okul kütüphanelerinde yapılan eylem araştırması, kütüphane profilini ve prestijini yükseltmek için çok önemli bir araçtır. Günümüze kadar okuma alışkanlığı ve kütüphane ilişkisi ile ilgili çeşitli kriterler üzerinden literatürde birçok çalışma mevcuttur. Bu tez çalışmasında ise ortaöğretim öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının kütüphane kaynaklarıyla olan ilişkisinde en başarılı okullardan biri olan, öğrencilerin etkin bir şekilde kütüphanesinden faydalandığı ve kaynaklarının diğer okul kütüphanelerine oranla çok iyi olan Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi örneği üzerinden araştırma yapılmıştır.

Sunulan bu çalışmada, ortaöğretim öğrencilerinin okuma alışkanlığını etkileyen nedenler arasında kütüphane kaynaklarının etkisinin ne derece olduğu ortaya konulmuş ve ayrıntılı bir şekilde analizine çalışılmıştır. Çalışmanın toplumumuza ve ilgililere faydalı olacağı ümidiyle, öncelikle tez danışmanlığımı kabul etme inceliğini gösteren, bu çalışmaya yönlendirmeleri ile faydalı bir bilimsel ürün ortaya koymamda desteğini gördüğüm değerli hocam Prof. Dr. Mehmet Canatar'a; yardımlarından ve dostluğundan ötürü değerli arkadaşım Feyza Yılmaz'a; tezin istatistiksel verilerinin elde edilmesinde yardımlarını esirgemeyen değerli

arkadaşım Öğr. Gör. Osman Özen'e; araştırmam boyunca olduğu gibi her zaman en büyük desteğim olan başta sevgili ağabeyim Eyyup Bostancı olmak üzere aileme tez sürecimdeki sabırlarından ve yardımlarından dolayı gönülden teşekkür ederim.

Kübra BOSTANCI

İSTANBUL, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ	xv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

OKUL KÜTÜPHANELERİNE GENEL BAKIŞ

1.1 Okul Kütüphanesi	9
1.2 Okul Kütüphanesinin Amaçları ve İşlevleri	11
1.2.1 Amaçları	11
1.2.2 İşlevleri	12
1.3 Okul Kütüphanesinin Ortaöğretimdeki Amacı ve Önemi	13
1.4 Kütüphane Kullanımındaki Bir Faktör Olarak Kitap Dermesinin Önemi	16
1.5 Kaynak / Derme Geliştirme Önemi	17
1.6 Kütüphane Kaynaklarının Kullanım Etkisi	20
1.7 Kütüphane Kaynaklarının Uygunluğu ve Yeterliliği	23

İKİNCİ BÖLÜM

OKUMA ALIŞKANLIĞI

2.1 Okuma ve Okuma Becerisi	27
2.2 Okumanın Önemi	29
2.3 Okuma Alışkanlığı	28

2.4 Okuma Alışkanlığının Önemi	30
2.5 Okuma Alışkanlığında Okul Kütüphanesinin Rolü.....	32
2.6 Kütüphane Kaynakları ve Okuma Alışkanlığı	37

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE SONUÇ

3. Bulgular	40
3.1. Katılımcı Özellikleri	40
3.2. Öğrencilerin Okuma Alışkanlıklarına Yönelik Sorular.....	44
3.3 Öğrencilerin Kitap Okuma Amaçları	49
3.4. Öğrencilerin Okumaktan Hoşlandıkları Kitap Türleri	50
3.5. Öğrencilerin Okuma Harcamaları	51
3.6. Öğrencilerin Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları.....	52
3.7. Öğrencilerin Kütüphaneyi Kullanma Amaçları.....	58
3.8. Öğrencilerin Kütüphane Kullanımına Engel Olan Sebepler	59
3.9. Öğrencilerin Kütüphanede Bulunmasını İstediği Kaynak Türleri.....	60
3.10. Öğrencilerin Kitap Temini ve Seçimi	63
3.11. Öğrencilerin Kütüphane Kaynaklarına Yönelik Düşünceleri.....	66
3.12. Öğrencilerin Kütüphanenin Okuma Alışkanlığına İlişkisi	69
SONUÇ.....	71
KAYNAKÇA	79
EKLER.....	87

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1 : Cinsiyet	40
Tablo 3.2 : Yaş	41
Tablo 3.3 : Sınıf.....	43
Tablo 3.4 : Soru 4- En son ne zaman kitap satın aldınız?	44
Tablo 3.5 : Soru 7 -Hangi sıklıkta kitap okursunuz?.....	45
Tablo 3.6 : Soru 8- Kitap okumaya günde ne kadar zaman ayırırsınız?	46
Tablo 3.7 : Soru 9- Takip ettiğiniz ve okuduğunuz süreli bir dergi var mı?	47
Tablo 3.8 : Soru 10- Hangi sıklıkta gazete okursunuz?	48
Tablo 3.9 : Soru 2- Hangi amaçla kitap okursunuz?	49
Tablo 3.10 : Soru 3- Okumaktan en çok hoşlandığınız kitap türü hangisidir?	50
Tablo 3.11 : Soru 11- Aylık Kitap, dergi, gazete vb harcamalarınız ne kadardır? ...	51
Tablo 3.12 : Soru 13- En fazla hangi kütüphaneyi kullanıyorsunuz?	52
Tablo 3.13 : Soru 14- En son ne zaman okul kütüphanenizden ödünç kitap aldınız?	53
Tablo 3.14 : Soru 15- Okulunuzdaki kütüphaneyi hangi sıklıkta kullanıyorsunuz? .	54
Tablo 3.15 : Soru 18- İsteddiğiniz kitabı/kaynağı önce okul kütüphanenizden kontrol eder misiniz?	55
Tablo 3.16 : Soru 22- Okul kütüphanenizde olmayan bir kitabın temin/alınması için istekte bulundunuz mu?.....	56
Tablo 3.17 : Soru 26- Kütüphaneye gelen yeni kaynakları takip ediyor musunuz? .	57
Tablo 3.18 : Soru 17- Okulunuzdaki kütüphaneyi hangi amaçla kullanıyorsunuz? .	58
Tablo 3.19 : Soru 16- Kütüphaneyi daha sık kullanmanızı engelleyen neden nedir?59	
Tablo 3.20 : Soru 23- Okul kütüphanenizde hangi tür materyallerin olmasını istersiniz?.....	60
Tablo 3.21 : Soru 24- Okul kütüphanenizde hangi tür kitapların daha fazla olmasını istersiniz?.....	61
Tablo 3.22 : Soru 27- Okul kütüphanenizde dergi ve gazete gibi kaynaklar da bulunmalı mı?	62
Tablo 3.23 : Soru 5- Okuduğunuz kitapları nasıl seçersiniz?	63
Tablo 3.24 : Soru 6-Okuyacağınız kitabı nasıl temin edersiniz?	64

Tablo 3.25 : Soru 28- Okul kütüphanesinde bulamadığınız kitapları nasıl temin edersiniz?.....	65
Tablo 3.26 : Soru 19- Okul kütüphanenizde istediğiniz kitabı bulmakta sorun yaşıyor musunuz?	66
Tablo 3.27 : Soru 20- Okul kütüphanenizde yeterli kitabın bulunduğunu düşünüyor musunuz?	67
Tablo 3.28 : Soru 21- Okul kütüphanenizin kaynaklarının güncel olduğunu düşünüyor musunuz?.....	68
Tablo 3.29 : Soru 12- Okulunuzun kütüphanesinin okuma alışkanlığınıza etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz?	69
Tablo 3.30 : Soru 25- Sizce okulunuz kütüphanesindeki kaynakların düzenli olarak güncellenmesi okuma alışkanlığınızı etkiler mi?	70

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 3.1 : Cinsiyet.....	41
Şekil 3.2 : Yaş.....	42
Şekil 3.3 : Sınıf.....	43
Şekil 3.4 : En son ne zaman kitap satın aldınız?	70
Şekil 3.5 : Hangi sıklıkta kitap okursunuz?	45
Şekil 3.6 : Kitap okumaya günde ne kadar zaman ayırırsınız?.....	46
Şekil 3.7 : Takip ettiğiniz ve okuduğunuz süreli bir dergi var mı?	47
Şekil 3.8 : Hangi sıklıkta gazete okursunuz?	48
Şekil 3.9 : Hangi amaçla kitap okursunuz?	49
Şekil 3.10 : Okumaktan en çok hoşlandığınız kitap türü hangisidir?	50
Şekil 3.11 : Aylık Kitap, dergi, gazete vb harcamalarınız ne kadardır?	51
Şekil 3.12 : En fazla hangi kütüphaneyi kullanıyorsunuz?.....	52
Şekil 3.13 : En son ne zaman okul kütüphanenizden ödünç kitap aldınız?	53
Şekil 3.14 : Okulunuzdaki kütüphaneyi hangi sıklıkta kullanıyorsunuz?	54
Şekil 3.15 : İsteddiğiniz kitabı/kaynağı önce okul kütüphanenizden kontrol eder misiniz?	55
Şekil 3.16 : Okul kütüphanenizde olmayan bir kitabın temin/alınması için istekte bulundunuz mu?	56
Şekil 3.17 : Kütüphaneye gelen yeni kaynakları takip ediyor musunuz?	57
Şekil 3.18 : Okulunuzdaki kütüphaneyi hangi amaçla kullanıyorsunuz?	58
Şekil 3.19 : Kütüphaneyi daha sık kullanmanızı engelleyen neden nedir?	59
Şekil 3.20 : Okul kütüphanenizde hangi tür materyallerin olmasını istersiniz?	60
Şekil 3.21 : Okul kütüphanenizde hangi tür kitapların daha fazla olmasını istersiniz?	61
Şekil 3.22 : Okul kütüphanenizde dergi ve gazete gibi kaynaklar da bulunmalı mı?	62
Şekil 3.23 : Okuduğunuz kitapları nasıl seçersiniz?	63
Şekil 3.24 : Okuyacağınız kitabı nasıl temin edersiniz?	64
Şekil 3.25 : Okul kütüphanesinde bulamadığınız kitapları nasıl temin edersiniz?	65
Şekil 3.26 : Okul kütüphanenizde istediğiniz kitabı bulmakta sorun yaşıyor musunuz?	66

Şekil 3.27 : Okul kütüphanenizde yeterli kitabın bulunduğunu düşünüyor musunuz?	67
Şekil 3.28 : Okul kütüphanenizin kaynaklarının güncel olduğunu düşünüyor musunuz?	68
Şekil 3.29 : Okulunuzun kütüphanesinin okuma alışkanlığınıza etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz?	69
Şekil 3.30 : Sizce okulunuz kütüphanesindeki kaynakların düzenli olarak güncellenmesi okuma alışkanlığınızı etkiler mi?	70

KISALTMALAR LİSTESİ

ALA	: American Library Association
Bkz.	: Bakınız
IFLA	: The International Federation of Library Associations and Institutions
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
TDK	: Türk Dil Kurumu
TIMSS	: Trends in International Mathematics and Science Study

GİRİŞ

Amaç

Günümüz teknoloji ve bilişim dünyasında gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşabilmenin koşullarından birisi de toplum bireylerinin, okuma kültürüne sahip olması gerekliliğidir. Ülkemizde; araştıran, öğrenen ve okuma isteği duyan bireylerin yeteri düzeyde olmaması, okuma alışkanlığı edinmemiş ve okumayı sevmeyen bir kuşak yetişmesinin sonucu olarak görülebilir. Aile desteğiyle birlikte ilköğretim sıralarında başlayan okuma eğitimi ve okuma alışkanlığı sayesinde araştıran, okuyan, eleştirel düşünen ve eleştirel okuyazar olan bir toplum inşa edilebilir. Bu sorumluluk aile, öğretmenler, okul yönetimi ve okul kütüphanecilerine düşmektedir.

Teknolojideki hızlı ve önlenemez gelişmeler ekseninde ülkemizde, okul kütüphanelerinin birçok açıdan yetersizliği, eğitimin temel sorunları olarak karşımıza çıkmaktadır. Okullarımızın birçoğunda okul kütüphaneleri bulunmasına rağmen bu kütüphaneler niteliğini kaybetmiş durumdadır. Okul kütüphaneleri sadece kitapların bulunduğu bir yer hâline gelmiştir. Hizmet anlamında küçük, kullanışsız odalar şeklindedir. Daha da önemlisi pek çok okulda kütüphaneci bulunmamaktadır. Yapılan literatür çalışmasında kütüphane kaynaklarını toplumun çeşitli kesimleri için okuma alışkanlığının kazandırılması ve geliştirilmesini etkileyen farklı alanlarda yazılmış birçok literatür bulunmaktadır. Bu çalışmada, iyi düzeyde kaynağa ve kullanışlı bir kütüphaneye sahip okul kütüphanelerinin, öğrencilerin okuma alışkanlığını geliştirmesi ve her anlamda okuyazar kılma konularındaki sağlayacağı katkı araştırılmıştır. Çünkü okul kütüphanelerinin varlığının, öğrencilere okuma alışkanlığını kazandırma ve kütüphane kültürü oluşturma konularında katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Okumanın alışkanlık hâlini alma süreci ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim dönemlerinde kesintisiz olarak izlenmelidir. Ortaöğretim öğrencilerinin zamanlarının önemli bir kısmını okulda geçirdikleri göz önünde bulundurulduğunda, okuma alışkanlığı kazandırmada okulun önemli bir unsur olduğu söylenebilir.

Bireyin okuma eylemini bir gereksinim olarak algılaması sonucu sürekli, düzenli ve eleştirel bir biçimde gerçekleştirmesi okuma alışkanlığı olarak tanımlanabilir. Benzer bir yaklaşımla, kütüphane kullanma alışkanlığı, bireyin, zihinsel gereksinimini karşılamak amacıyla bir kütüphaneyi sürekli ve düzenli olarak kullanması anlamına gelmektedir. Duyarlılık kavramı da, "Duyarlı olma durumu, duygunluk, duyarlık, hassaslık."¹ biçiminde tanımlanabilir. Gerek okuma, gerekse kütüphane kullanma alışkanlığındaki süreklilik ve düzenlilik kavramları genelde okunan kitap ya da kütüphaneye gitme sayısı temelinde değerlendirilmektedir.² Sürekli ve düzenli olarak okuyan okurların, sahip olduğu okuma alışkanlığı düzeyine göre sınıflandırılmasında dünyada yaygın olarak kabul gören ölçüt, Amerikan Kütüphane Derneğinin (ALA) önerdiği standarttır.³

American Library Association'un bu konuda önerdiği sıklıklardan yararlanarak sözü edilen alışkanlıklar için bu çalışmada şu düzeyler belirlenmiştir:

Zayıf alışkanlık:	Yılda 1-5 kitap okumak Yılda 1-5 kez kütüphaneye gitmek
Orta düzey alışkanlık:	Yılda 6-11 kitap okumak Yılda 6-11 kez kütüphaneye gitmek
Güçlü alışkanlık:	Yılda 12 kitap ve daha fazla okumak Yılda 12 kez ve daha fazla kütüphaneye gitmek. ⁴

Şirin ve Soylu ise okuma alışkanlığını okunan kitap sayısı ile orantılı olarak değerlendirmiştir. Buna göre;

çok okuyan okuyucu bir yılda 21 veya daha fazla kitap okuyan kişi,

orta düzeyde okuyucu bir yılda 6-20 arası kitap okuyan kişi,

az okuyan okuyucu bir yılda 1-5 arası kitap okuyan okuyucu,

¹ Türk Dil Kurumu, (Çevrimiçi), <http://sozluk.gov.tr/>, 05 Mart 2019.

² Bülent Yılmaz, "Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıklarında Ebeveynlerin Duyarlılığı", **Bilgi Dünyası**, C.5, No:2, 2004, s.116.

³ Hüseyin Odabaş, "Ülkemizde Okuma Alışkanlığı ve Eleştirel Okuma" (41. Kütüphane Etkinlikleri çerçevesinde düzenlenen panelde sunulan bildiri, Nasreddin Hoca İlköğretim Okulu, Etimesgut, 31 Mart 2005)

⁴ Yılmaz, a. y.

okuyucu olmayan kişi ise hiç kitap okumayandır.⁵

Bilim dünyasında 17 yaşına kadar zihinsel gelişmenin nasıl olduğu ile ilgili yapılan alan araştırmalarında; 4 yaşına kadar gelişmenin % 50'sinin, 4-8 yaşı arasında %30'unun tamamlandığını, kalan % 20'nin 8-17 yaşları arasında oluştuğu ileri sürölmektedir.⁶ Bu doğrultuda, ilköğretim çağında çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmanın daha kalıcı bir etki yaratacağı söylenebilir.⁷ Ancak okuma alışkanlığı edinimi olmayan ortaöğretim çağındaki bir bireye bu alışkanlığın kazandırılması veya kitap okuma alışkanlığının sürdürölmesi açısından okul kütüphanesi kaynaklarının etkisi ne ölçüdedir? Bu soru kapsamında araştırmamızda okuma alışkanlıkları, bilgi arama davranışları, kütüphanelerden yararlanma durumları ile öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlığını geliştirmeleri yönünde gösterdikleri çabaya ilişkin saptamalarda bulunma isteğı ve öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanma sürecinde okul kütüphanesinin katkısı ve etkisini belirlemek amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda bilgi edinmek üzere kullanıcı araştırması yapılması gerekli görölmüştür.

Kısaca, ortaöğretim öğrencilerinin zamanlarının önemli bir kısmını okulda geçirdikleri göz önünde bulundurulduğunda, okuma alışkanlığı kazandırmada okulun önemli bir çevre unsuru olduğu söylenebilir; “Okumayı öğrenmede bir araç olarak kullanabilen, sürekli ve düzenli olarak okuyan bireyler yetiştirebilmek için okumaya yönelik tutumları incelemek ve elde edilen bilgilerden yararlanmak gereğı ortaya çıkmaktadır.”⁸ Araştırmada da ortaöğretim öğrencilerinin okuma eğilimleri tespit edilmeye çalışılarak belirlenen sonuçlar doğrultusunda okuma alışkanlığını etkileyen faktörler ışığında okul kütüphanesinin ve kütüphaneye seçilen kaynakların, güçlü bir okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarına etkisinin ne derece etkili olduğu

⁵ İlhan Soylu, Mustafa Ruhi şirin, ““Okuyan Türkiye’ Türk Toplumunu Neden Okumuyor? Okuyan Bir Toplum Haline Nasıl Gelebiliriz?”, Okuyan Türkiye Projesi Ön Bilgi Raporu, Çocuk Vakfı Çocuk Düşünce Merkezi, Temmuz 2003.

⁶ Asiye Kakırman Yıldız, “Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rol Model Olarak Aile”, **Mavi Atlas**, No:7, 2016, s.96.

⁷ Ayşegöl Yücebaş, “Ankara’daki İlköğretim Öğretmenlerinin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, 2017, s.4.

⁸ Serpil Akkaya, Nevin Özdemir, “Ortaöğretim Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (İzmir - Buca Örneğı) * An Investigation of High School Students ’ Attitudes towards Reading (İzmir -Buca Sample)”, **Bartın Üniversitesi Eğitim Faköltesi Dergisi**, C.2, No:1, 2013, s.77.

ortaya konulmaya çalışılacak, okuma alışkanlıkları ile kütüphane ilişki düzeyleri karşılaştırılacak ve sonuçlar açıklanacaktır.

Hipotez

Yapılan çalışmayla “okul kütüphanelerinin varlığı ve okul kütüphanelerindeki kaynak seçiminin kütüphaneyi kullanma yönündeki güdüleme çabaları, öğrencilerin okuma alışkanlığını ve kütüphane kullanma alışkanlığını etkilemektedir.” hipotezi ispatlanmaya çalışılacaktır. Bilgiye ulaşmanın çağımızda birçok yolu vardır. Ancak insanın bilgiye ulaşmadaki en temel aracı okuryazar olma becerisidir. Bu çalışmayla ortaöğretim çağındaki bireylerin okuma alışkanlığı kazanmasında okul kütüphanelerinin kaynaklarının kullanım etkisini araştırma isteğı üzerinde durulmuştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma ile ilgili sınırlılıklar şunlardır:

1. Bu araştırma, İstanbul il merkezinde ortaöğretim düzeyinde Prof Dr Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesinde öğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır.
2. Elde edilecek veriler, geliştirilen ölçme aracındaki sorularla sınırlı olacaktır.
3. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından, uzman görüşü alınarak geliştirilen ve seçenekleri her soruda değışen yapılandırılmış anket kullanılacaktır.

Araştırma Soruları

1. Kütüphanede mevcut bilgi kaynak türleri nelerdir?
2. Öğrenciler tarafından kütüphane bilgi kaynaklarının okunmasının amacı nedir?
3. Katılımcıların kütüphane kaynaklarını kullanma alışkanlığı nedir?
4. Katılımcıların okuma alışkanlıklarının genel seviyesi nedir?
5. Katılımcıların kütüphane bilgi kaynaklarını kullanmasını engelleyen faktörler nelerdir?

6. Katılımcıların okuma alışkanlıkları kütüphane kullanımlarını önemli ölçüde etkiler mi?
7. Okuma amacı, öğrenciler arasında kütüphane kullanımını önemli ölçüde etkiliyor mu?

Hedefler

- 1 Okul kütüphanesinde bulunan bilgi kaynağı türlerini tespit etmek
- 2 Öğrenciler arasında kütüphane bilgi kaynaklarını kullanma amacını belirlemek
- 3 Katılımcıların kütüphane kaynaklarını kullanma alışkanlığını belirlemek
- 4 Katılımcıların okuma alışkanlıklarının genel seviyesini belirlemek

Metodoloji

Bu çalışmada betimsel araştırma tasarımı benimsenmiş ve kapalı uçlu bir anket uygulanarak sorulan sorulara verilen cevaplardan oluşan veri toplanmıştır. 2018/2019 eğitim öğretim yılında Prof Dr Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesinde öğrenim gören toplam 653 öğrenciden okul kütüphanesini ziyaret eden öğrenciler çalışma için belirlenmiştir. Araştırmada, öğrencilerin okuma alışkanlıkları ve kütüphane kaynaklarının etkisinin saptanması amacıyla hazırlanan ankette, tamamı 29 sorudan oluşan bu anketteki sorulara 2, 3, 4, 5 ve 7 şıkla cevap aranmıştır. Anket formu öğrencilere dağıtılmıştır. Tüm anketler örnekleme katılan öğrencilerden geri alınmıştır ve 294 anketten ön inceleme sonucunda 53 anket formunun rastgele ya da büyük oranda eksik doldurulduğu tespit edilerek çalışma dışında bırakılmıştır. Analiz için sadece 241 kopya geçerli sayılmıştır. Kalan 241 anket formundan elde edilen veriler analiz için SPSS Programı'na aktarılmıştır. Bu sayının yeterliliği konusu kapsamında: *"Örneğin, 100.000.000 kişiden oluşan bir topluluğun, herhangi bir konudaki görüşlerini öğrenmek için ortalama 1070 kişiye anket uygulamak yeterlidir"*⁹ görüşü esas alınmıştır. Anket, gönüllülük esasına dayalı olarak doldurtulmuştur. Örnekleme katılımcıların 188'si (%78.1) kız, 53'ü (%21.99) ise

⁹ Türker Baş, **Anket : Anket Nasıl Hazırlanır? Nasıl Uygulanır? Nasıl Değerlendirilir?** Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2013, s.13.

erkektir. Örneklemin sınıflara göre dağılımına göre hazırlık sınıflardan 63, 9. sınıflardan 54, 10. sınıflardan 36, 11. sınıflardan 49, 12. sınıflardan 39 öğrenci çalışmada yer almıştır. Katılımcıların dağılımı Tablo 1 ve Tablo 3'te verilmiştir.

Öğrencilerin okuma ve kütüphane kaynaklarını kullanmaya ilişkin ilgi düzeylerinin saptanabilmesi için bireye yöneltilmesi gereken anket sorularının oluşturulmasında izlenen yol, anket soru maddelerinin her birinin yukarıda bahsedilen ilginin aşamalarını çıkarmaya yönelik olması üzerinedir. Anket soru maddeleri, bazı sorular için tek bir cevap, bazı sorular için birden fazla işaretleme yapmak durumunda olan öğrencinin işaretlediği cevap/cevaplar yoluyla oluşturulmuştur. Anket soruları ile öğrencinin belirlenen ilgi basamaklarındaki düzeyi hakkında araştırma yapılmıştır. Anket sorularının her biri, daha önce vurgulandığı gibi ilginin değişik aşamalarını saptayabilmek amacıyla hazırlanmıştır. Buna göre anket sorularının her biri, okumaya yönelik ilgi ve tutumları ile okuma düzeylerinin şu aşamalarını içermektedir;

1. soru kitle profiline yönelik bilgi edinmeyi amaçlayan,
2. soru öğrencilerin kitap okuma amaçlarına,
3. soru öğrencilerin okumaktan hoşlandıkları kitap türlerine,
- 4, 7, 8, 9 ve 10. sorular öğrencilerin okuma alışkanlıklarına yönelik,
- 5, 6 ve 28. sorular öğrencilerin kitap temini ve seçimine,
11. soru öğrencilerin okuma harcamalarına,
- 12 ve 25. sorular öğrencilerin kütüphanenin okuma alışkanlığına ilişkisine
- 13, 14, 15, 18, 22 ve 26. sorular öğrencilerin kütüphane kullanma alışkanlıklarına,
16. soru öğrencilerin kütüphane kullanımına engel olan sebeplere,
17. soru öğrencilerin kütüphaneyi kullanma amaçlarına,
- 19, 20 ve 21. sorular öğrencilerin kütüphane kaynaklarına yönelik düşüncelerine,

23, 24 ve 27. sorular ise öğrencilerin kütüphanede bulunmasını istediği kaynak türlerine yönelik sorulardır.

Anket uygulanması sırasında dikkat edilen hususlar;

1. Anketlerin tamamı Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesindeki öğrencilerin tamamına uygulanmaya çalışılmıştır.
2. Anket uygulama zamanı olarak öğrencilerin rahat bir biçimde cevap verecekleri zaman aralığı seçilmiştir. Öğrencilerin ders veya diğer faaliyetlerinden alınmaması ve bu yüzden soruları cevaplarken geçiştirmemeleri, sağlıklı ve rahat bir ortamda cevap vermeleri sağlanmaya çalışılmıştır.
3. Anket uygulaması için öğrencilere herhangi bir süre verilmemiştir.
4. Anket her bir öğrenciye bizzat uygulanmış ve cevaplama işleminin bitimi süresince öğrenciler gözlemlenebilmiştir.
5. Anket uygulanan öğrencilere şu açıklamalarda bulunulmuştur; “Bu anket formu İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yürütülmekte olan *“Ortaöğretim Okul Kütüphanelerinde Kaynak Seçimi ve Okuma Alışkanlığı İlişkisi: Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi Örneği”* başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sorulara içtenlikle cevap vermeniz, çalışmanın güvenilirliği açısından oldukça önemlidir. Buradan elde edilecek sonuçlar, bilimsel amaçlı kullanılacak olup tez kapsamında kitap okuma alışkanlığında etkili olan durumlar incelenerek siz değerli öğrencilerimize yönelik gerçekleştirilecek çalışma ve etkinlikler için kaynaklık edecektir. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalı olup cevaplarınız üçüncü kişi ve kurumlarla paylaşılmayacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.” şeklinde bir açıklama yapılmıştır.
6. Anketler, öğrenciler verdikleri cevaplardan emin olduktan sonra geri toplanılmıştır.
7. Anket uygulaması sırasında öğrencilerin herhangi bir olgudan olumsuz yönde etkilenmemeleri amacıyla, anket üzerine öğrencilerin kimliklerine

dair herhangi bir bilgi yazdırılmamıştır. Böylece öğrencilerin çekinebilecekleri olası bir durum da ortadan kaldırılmıştır.

Veri Analizi

Verilerin analizinde SPSS 21 yazılımı kullanılmış olup betimleyici istatistikler ve demografik değişkenler için frekans sayımları, yüzdeler, ortalama ve standart sapma gibi tanımlayıcı ve çıkarımsal istatistiksel araçlar kullanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

OKUL KÜTÜPHANELERİNE GENEL BAKIŞ

1.1 Okul Kütüphanesi

Tüm öğrencilerin sıcak ve samimi bir şekilde karşılandığı ve öğrenmeye teşvik edildiği bir yer düşünün; istediği ilgiyi görebilecek, ihtiyacı olan kaynaklara çok rahat bir biçimde ulaşabilecek, sessiz sakin bir ortamda kitabını okuyup araştırmasını yapabilecek. İşte bu özelliklere sahip alanın hemen herkeste kütüphaneyi çağrıştırması gerekmektedir. Okul kütüphaneleri kitap, bilgisayar ve diğer teknolojik aletler, doğru bilgi veri tabanları, e-kitap, eğlenceli ve eğitici etkinliklerle birlikte insana daha fazlasını da sunar. Okul kütüphaneleri, tüm öğrencilerin düşünmesi, yaratması, paylaşması ve büyümesi için güvenli bir sığınak vazifesi görür ve bazı öğrenciler için öğrenmenin merkezi ve zihin açıcı bir konuma da sahiptir.

Okul kütüphaneleri, öğrenim ve öğretime katkı sunmak ve desteklemek için kreş, ilkökul ve ortaokul ve (ortaöğretim) liselerde kurulur. Okul kütüphanelerinin kurulmasının asıl amacı, öğrencilerin ve okul personelinin bilgi ihtiyaçlarını karşılamaktır. Bir okul kütüphanesi dermesi, her öğrencinin seviyesine uygun kitaplar, süreli yayınlar ve eğitim materyalleri içerir. Çoğu okul kütüphanesinde kaynak eksikliği söz konusudur. Günümüzde kütüphanelere verilen önemin azalması ve nitelikli kütüphanecilerden yoksun olması da kütüphanelerin önemini asgariye indiren durumlardır.

Okul kütüphaneleri devlet politikalarına yardımcı kurumlar olarak da dikkat çekmektedir. Bu kütüphaneler, devletin eğitim politikalarıyla örgütlenen müfredat çerçevesinde faaliyet göstermeleri dolayısıyla kamu uygulamaları ve devlet politikalarının kamuya yayılmasında ve hayata geçirilmesinde önemli bir görev üstlenmiş durumdadırlar.¹⁰

¹⁰ Nejdett Sançar, “Okul Kütüphaneleri” **Türk Kütüphaneciler Derneği**, C.9. No:1-2, 1960, s.12.

Okul kütüphanesi genellikle iyi düzenlenmiş ve makul bir şekilde seçilmiş kitaplar ve diğer okuma materyalleri ile çeşitli kaynaklara sahip bir yer durumundadır. Okullarda, öğrenciler kütüphane olanaklarını keşfetmeye, kendi ilgi alanlarını sürdürmeye ve geniş çapta okumaya teşvik edilir. Öğrenciler okuma ihtiyaçlarını karşılamak ve daha sonra okuma alışkanlığını geliştirmek için okuma materyalleri için okul kütüphanesine başvurabilirler. Kütüphaneler ve okuma, öğrenmenin temelidir. Öğrencilere okuma, hayat boyu öğrenme, doğru karar verme ve bilgi teknolojisinin kullanımı sevgisini kazandırmak için eğitim ve teknolojik imkânlar sağlayan yerlerdir.

Okul kütüphanelerinin başarısı, istenen amaçlara ulaşılmasında büyük ölçüde öğrencilere verdiği hizmetle değerlendirilmektedir. Okul sisteminin eğitim çalışmalarını kolaylaştırmak için kütüphane teknikleri ve rutinleri vardır. Başarılı okul hizmetine eşit derecede önem vermek için kütüphane ve okul uygulamalarının düzenlenmesi, okul kütüphanesi hizmetinin temelini oluşturur. Lise kütüphanelerinin temel amacı, okulun genel hedeflerine, yani, ortaöğretimin hedefleri doğrultusunda bireyin gelişiminin okul yoluyla desteklenmesidir. Kütüphane kullanımına ilişkin idari politikalar, kütüphanelerin amacına ne ölçüde ulaşıldığının belirlenmesinde önemli bir faktördür.

Okul kütüphaneleri de dâhil olmak üzere akademik kütüphaneler tarafından gerçekleştirilen temel işlev, eğitimin desteklenmesidir. Uluslararası Kütüphane Dernekleri Federasyonu (IFLA) tarafından 2000 yılında yayınlanan bir manifestoya göre, okul kütüphanesi okuryazarlık, eğitim, bilgi sağlama ve ekonomik, sosyal ve kültürel gelişim için her uzun vadeli stratejinin temelidir.¹¹ Ayrıca okul kurulumunun bir parçası ve parselidir. Bugün bir okul kütüphanesi; kitaplar, dergiler, e-kaynaklar, internet gibi materyallere sahip bir kaynak merkezi olarak hizmet vermelidir. Tüm bunlar, kullanıcıların rollerini toplumda etkin bir şekilde yürütmek için eğitim hedeflerine ulaşmalarını sağlamak içindir. Belirli okullardaki tüm öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak için, okul kütüphanesi dermeleri, çok sayıda okuma seviyesi, tür, konu ve format içeren geniş kapsamlı kitap seçimlerine sahip olmalıdır. Açıkça,

¹¹“IFLA/UNESCO Okul Kütüphanesi Rehberi 2000”, (Çevirimiçi), https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/school-library-guidelines/ifla_unesco_okul_kutuphanesi_rehberi.pdf, 7 Mayıs 2018.

okul kütüphaneleri, sürekli olarak yeni materyalleri satın almaya gücü yetmeyen öğrencilere çok çeşitli okuma materyalleri sağlamada önemli bir rol oynayan okul bilgi kaynaklarının sorumlularıdır¹².

1.2 Okul Kütüphanesinin Amaçları ve İşlevleri

1.2.1 Amaçları

Okul kütüphanelerinin temel amacı, öğrencilerin okuma alışkanlıklarını teşvik etmek, öğrencilerin ilgi alanlarını ve yeteneklerini geliştirmek ve iyileştirmektir.

Kütüphane ile eğitim hedefleri arasındaki ilişki oldukça belirgindir. Bütün bunları gözden geçirirken, kütüphane hedeflerinin öğrencilerin kütüphane araçlarını etkin bir şekilde kullanabilme yeteneğini geliştirmesi ve sürekli öğrenim için gerekli tutumları ve alışkanlıkları geliştirmesi gerektiği açıktır. Tüm bu sayılan amaçlar aynı zamandan eğitimin genel amaçlarıdır. Okul kütüphanesinin amacı da bir eğitim programının hedeflerine ulaşmasına yardımcı olmaktır. Bunun yanında kütüphanenin temel işlevi okulun eğitim programını uygulamak, zenginleştirmek ve desteklemek olmalıdır. Kütüphane, okulda bir koordinatör kurum olarak hareket ederek bu sorumluluğu varsayması ile okul sisteminde haklı yerini alabilir.

Okul kütüphanesi günümüze kadar belirli dönemlerde değişen lise ders müfredatının hedeflerine ulaşmasında da önemli faktörlerden biri olarak vazife görür. Her kütüphanenin ihtiyaçları, okul organizasyonunun türüne, müfredat türüne, öğretim prosedürlerine bağlı olarak değişecek ve hedefleri de büyük ölçüde okul felsefesine bağlı olacaktır. Yine de okul kütüphanesinin özel amaçları Fargo tarafından iyi bir şekilde dile getirilmiştir¹³;

- Müfredatın taleplerine ve kız ve erkek çocukların ihtiyaçlarına uygun olarak kitap ve diğer materyalleri edinmek ve bu materyalleri etkin kullanım için organize etmek

¹² Emmanuel U. Anyanwu, Charlie Obichere, Oyemike Victor Ossai-Onah, “The Challenges of Promoting Reading Culture in Secondary Schools in Owerri, Imo State, Nigeria. and Exhibition: A Case Study of selected Nigerian Children through Story Hour, Book Talks”, **Library Philosophy & Practice (e-journal)**, 2012, s.17.

¹³ Lucile Foster Fargo, **The Library in the School**, Chicago, American Library Assn, 1947, s.58.

- Öğrencileri hem kişisel hem de müfredat amacıyla istenen kitap ve diğer öğrenme materyallerine yönlendirmek
- Öğrencilerin kitap ve kütüphane kullanımında beceri ve beceriklilik geliştirmeleri ve kişisel araştırma alışkanlıklarını teşvik etmek
- Öğrencilerin geniş bir yelpazede önemli bir yer tutmasına yardımcı olmak
- Estetik deneyim sağlamak ve sanatın takdirini geliştirmek
- Kütüphane kaynaklarının kullanımı yoluyla hayat boyu eğitimi teşvik etmek
- Sosyal davranışları teşvik etmek ve deneyim sağlamak
- Okulun öğretim ve idari kadrosu ile iş birliği içinde ve yapıcı bir şekilde çalışmak

1.2.2 İşlevleri

Okul kütüphanesinin işlevleri ise şöyledir:

- Eğitim programlarında ve okul dışı ders etkinliklerinde yardımcı olabilecek uygun bilgileri ve kaynakları sağlar.
- Öğretmenler ve öğrencilerin gereksinimlerine göre tüm ders kitaplarını ve diğer ek okuma materyallerini barındırır.
- Öğretmenlere öğretme becerilerini geliştirmek için en son öğretme öğrenme materyalini kitap, CD, görsel işitsel vb. şekilde temin eder.
- Referans kitaplarını, sözlükleri, yıllıkları, dizinleri, ansiklopedileri, seyahat kitaplarını vb. bulundurur. Böylece, öğrenciler ve öğretmenler ders kitaplarından farklı olarak yardım alabilirler.
- Öğrencilerin kitap okuma becerilerini geliştirmek için kendi kendine öğrenmeleri konusunda da bazı kitaplar barındırır.
- Öğretmenleri ve okul yönetimini kendi alanlarında güncel tutmak için farklı konularda ve eğitimin çeşitli yönlerinde onlara bülten, dergi vb. süreli ve süresiz yayınlar sunar.
- Okul müfredatına paralel olarak gerekli bilgi kaynaklarını elde etmek, düzenlemek ve erişimini sağlamak gibi bir görevi üstlenir.
- Öğrencilerin okuma becerileri ve öğrenme alışkanlıklarının gelişmesine büyük ölçüde yardımcı olmak en önemli işlevidir.

1.3 Okul Kütüphanesinin Ortaöğretimdeki Amacı ve Önemi

Ortaöğretimin temel amacı bireyin her yönden kendisini geliştirmesidir. (1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu 28. mad.) bu noktada okul kütüphanesi bireye hizmet ederek Millî Eğitimin bu amacına hizmet etmek için öğrencilere gerekli malzeme ve doküman teminini sağlar ve bu amacı gerçekleştirmek için öğrencilere imkân sunar. Bu hedef, hizmet verilen ortaöğretimin özel durumunu ve hedeflerini karşılamak için kütüphane hizmeti ve organizasyonunun ayarlanmasıyla elde edilir. Okul durumları farklıdır, meslekî teknik Anadolu liseleri ile diğer Anadolu liseleri farklı amaçlara sahiptir. Bu okullardaki kütüphaneler, hizmet verdiği alanla ilgili kitap ve öğrenim materyali temin eder ve bunları bulundurarak okul türünün amaçlarını yerine getirmesinde vazife üstlenir. Bireyin büyümesi hem lise hem de kütüphanenin hedefi olduğu için, ikinci hedef kapsamında okul idaresinin planında kütüphane birleştirici kurum olarak hizmet etmektedir. Kitapların araç olarak kullanılmasıyla kütüphane aynı zamanda okulun laboratuvar veya çalışma odası olarak da hizmet vermektedir.

Kütüphane için birincil önem, kütüphane olanakları sayesinde sunduğu hizmetin tüm okulun; öğretmen ve öğrenciler tarafından kullanılmasıdır.

İlk olarak, kütüphane tüm okula hizmet eder. Bu hizmet tüm bölümlerle yakın iş birliği yaparak mümkün hâle gelir. Birim itirazlarının dikkatli bir şekilde analiz edilmesiyle kütüphane, ilgili bölümlerin amaçlarını yerine getirirken tüm bölümlere yardımcı olabilir. Kütüphanede, müfredat belirli bir bilgi bakımından tanımlanmamıştır, ancak öğrenci deneyimi açısından ifade bulur. Okula hizmet ederken kütüphane öğrenmeyi ideal, canlı ve somut bir şey yapar. Bu hizmette, hem ruhsal hem de entelektüel şeylerin önemli bir parçası olan yeni bir macera dünyası açılır.

Kütüphanenin ikinci hizmet alanı doğrudan öğretmene hizmettir. Kütüphanenin kullanımıyla öğretmen için gerekli kaynaklar genişletilir ve öğretilen konularla alakalı yararlı ve değerli materyallerin eklenmesiyle zenginleştirilir. Kütüphanede, öğretmene veya gruba, sınıfta merak uyandıran ilgi alanları için doğal bir çıkış noktası olarak daha fazla hizmet verilir.

Üçüncü olarak, kütüphane öğrenciye bir birey olarak hizmet eder. Öğrencilere kitap ve kütüphanelerin bağımsız olarak kullanımı öğretilir. Kitapların kullanımıyla ilgili doğru bilgi sayesinde, öğrenci daha fazla düşünce ve ifade doğruluğunu elde eder. Aynı bilgi, bağımsız düşüncenin alışkanlıklarını da uyarır. Kütüphane hizmeti bireysel farklılıklar sağlar ve yetenekleri büyütür. Öğrencinin kendi okumasından hareketle kişiye sorumluluk bilinci kazandırmayı mümkün kılar. Teşvik edilen diğer değerli eğilimler, kütüphane alışkanlığı olarak okuma pratiğidir. Bir öğrenme atmosferinde boş zaman değerlendirme fırsatı sunmanın yanı sıra kütüphane; temiz, sağlıklı bir okuma zevki geliştirir. Asgari gerekliliklerden daha fazlasını karşılamak isteyen öğrenciler için, entelektüel çıkarlar için önemli bir yer görevi üstlenir.

Son olarak ise, kütüphane okuldaki, evdeki ve toplumdaki kitapların akıllıca kullanılmasında eğitilmiş alışkanlıklar kazandırarak hayat boyu okuma için temel oluşturur.

Ortaöğretimin temel ilkesini kendi amaçları olarak kabul eden okul kütüphanesi, hizmetlerini öğrencinin kullanımı yoluyla gerçekleştirebilmektedir. Aydınlatma bir ortam, keyifli ve eğlenceli vakit geçirilen bir kütüphanenin, doğru aydınlatma, iyi havalandırma ve doğru oturma düzenine sahip olması da hem fiziksel hem de zihinsel sağlığa yararlı bir katkıdır.

Okul kütüphaneleri araştırma ruhunun geliştirilmesinde de büyük ölçüde sorumludur. Bu, kütüphanenin öğrencilerin daha büyük bir temel süreçlerini gerçekleştirmelerine yardımcı olarak kütüphanenin kullanışlılığının artırmasını da sağlar. Bu başarı, kitapların kullanılması için daha fazla efor kullanılarak mümkün hâle getirilmiştir.

Okul kütüphanesinin veya öğrenme kaynak merkezinin önemi ve işlevi büyüktür. Eğitim liderleri, okul kütüphanesinin kaliteli eğitim için temel şartlardan biri olduğunu vurgulamaktadır. Okul kütüphanesi aracılığıyla, öğretmenler ve öğrenciler tarafından ihtiyaç duyulan pek çok malzeme verimli ve ekonomik bir şekilde sağlanabilir. Bunların kalitesi ve uygunluğu güvence altına alınabilir. Aynı derecede önemli olan, öğretim, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini benimseyen

okul kütüphanesi programı, kaliteli eğitimin eşsiz ve yaşamsal bir parçasını oluşturur.

Birçok eğitimci kütüphane ve sınıf arasındaki bağlantının önemini vurgulamaktadır. Okul kütüphanesi, öğretmene yardım ederek öğrencilerin ihtiyaçları, ilgi alanları ve yetenekleri için uygun kaynak materyalleri sunar ve sınıfın daha etkili olmasını sağlar. Yine öğrencilerin bireysel öğrenme farklılıklarına hitap eden materyaller sağlayarak okul kütüphanesi olanakları kitap okuma merakını da öğrenciye kazandırır.

Kütüphane, gelişmekte olan ülkelerde eğitimin yayılmasında ve okuryazarlığın ilerlemesinde önemli bir rol oynar. Herhangi bir ulusun uygarlığı, okuryazarlık oranı ile yansıtılmaktadır. Medeniyet ve eğitim; her ulusun toplumsal, kültürel, politik ve ekonomik büyümesi için çaba gösteren, ancak çağdaş toplumdaki kütüphane kurumlarının statüsünün güçlendirilmesiyle mümkün kılınan birbirine bağımlı faktörlerdir.

Yetenekli bir okuyucu olmanın, okulda ve bunun ötesinde çocukların başarı şansını artırdığı gözlemlenebilmektedir. Sonuç olarak, okuma sadece okul için değil, daha iyi bilgilenecek, kendimizi ve başkalarını daha iyi anlamak için hayati önem taşır. Bu nedenle, kütüphaneler okuma yazma ve öğrenmeyi teşvik etmek için önemli bir amaca sahiptir. Herhangi bir toplumun geleceğini belirlerken oynayacakları rolleri vardır. Üyelerini eğiten herhangi bir toplum, halkın gelişmiş okuryazarlık düzeylerinden yararlanır. Dahası, bugün birçok meslek okumada yeterlilik gerektirir.¹⁴

Cullinan, bağımsız okuma alışkanlığı olan öğrencilerin sayısının okuma düzeylerini önemli ölçüde etkilediğini gözlemlemiştir. Araştırmacı, “Bağımsız Okuma ve Okul Başarısı” başlıklı çalışmada, çocukların zaman geçirdikleri tüm yolların yanı sıra okuma başarısı, okuduğunu anlama becerileri ve kelime dağarcığının en iyi ölçütü olduğunu ortaya koymuştur.¹⁵ Bir çocuğun bilişsel gelişimi

¹⁴ Kingsley Nwadiuto Igwe, “Reading Culture and Nigeria’s Quest for Sustainable Development.”, **Library Philosophy & Practice (e-journal)**, 2011, s.99.

¹⁵ Bernice E. Cullinan, “Independent Reading and School Achievement What Is Independent Reading? Why Is It Important?”, **Research Journal of the American Association of School Librarians**, C.3, 2000, s.24.

için okuma son derece önemlidir. Okul kütüphanesinin ana hedeflerinden biri kullanıcılarına okuma kültürünü kazandırmak ve onları okumaya teşvik etmektir. Öğrencilerin aile arka planı, işlevsel kütüphanelerin yokluğu, eğitilmiş kütüphanecilerin eksikliği, okuma materyallerinin eksikliği ve okullarda kütüphane değerinin sağlanamaması okuma kültürünün geliştirilmesinde en önemli eksiklikler olarak görülmektedir.

Lonsdale, yeterli personel, kaynak ve finanse edilen güçlü bir kütüphane programının, öğrencilerin sosyo ekonomik veya eğitim düzeylerinden bağımsız olarak daha yüksek bir öğrenci başarısını sağlayabileceğini belirtmektedir.¹⁶ Adeyemi, nitelikli bir okul kütüphanecisi ile iyi desteklenen bir okul kütüphanesi medya programına erişimi olan öğrencilerin, sosyo ekonomik durumlarına bakılmaksızın okuma değerlendirmelerinde daha yüksek puan aldıklarını gözlemlemiştir.¹⁷

Kütüphane, bilgi aramak, işlemek, bilgi edinme ve sorgulama için bir model sunmaktadır. Öğrencilerin öğrenmesini desteklemek ve öğretim personeli için önemli bir katkı sunmak için temel bir kaynaktır. İşbirlikçi öğrenmeyi ve fikir paylaşımını yansıtır ve teşvik eder.¹⁸ Ayrıca, öğrencilerin doğru anlama ve başarısında diğer kişilere oranla bir fark yaratır. Öğrenim hayatı boyunca öğretme ve öğrenmeye destek sağlar. Bu nedenle kütüphane okul topluluğunun bir parçasıdır, bu topluluğu yansıtır.

1.4 Kütüphane Kullanımındaki Bir Faktör Olarak Kitap Dermesinin Önemi

Kitap dermesinin ve onun eşdeğer materyallerinin kullanımı kütüphanenin varlığının sebebidir. Kitap temininde dikkatli seçim, kullanıma uygun bir lise dermesinin oluşturulmasında büyük önem taşımaktadır. Malzemelerin planlanmasında kız ve erkek çocukların okuduğunu anlamalarına dikkat etmek gerekir. Hızlı ama düşüncesiz okuyan, yavaşça ve düşünceli bir şekilde okuyan,

¹⁶ Michele Lonsdale, "Impact of School Libraries on Student Achievement: a Review of the Research", Camberwell, Victoria, Australian Council for Educational Research, 2003, s.3.

¹⁷ Taofeek Olanrewaju Adeyemi, "The school library and students' learning outcomes in secondary schools in Ekiti State, Nigeria", **Asian Journal of Business Management**, C.2, No:1, 2010, s.5.

¹⁸ Lonsdale, a.g.e., s.5.

yavaş okuyan veya hızlı okuyan birçok öğrenci vardır. Kütüphanelerde tüm okuyucuların anlama düzeyini karşılayan kitaplar sağlamak için özen gösterilmelidir. Öğrencilerin, kendileri için çok ilerlemiş olan bir referans niteliğindeki eser veya kitapları kullanacakları, ancak kitapların okunması için çok zor olan bir kitabı okumaya devam etmeyecekleri göz ardı edilmemelidir. Çok ağır olmayan materyalleri ilişkilendirmek amacıyla, müfredat ve okulun amaçları, kitap dermesindeki uygunluğun kazanıldığı bir ölçüm olarak hizmet etmelidir. Derme için kitap seçerken kütüphanecinin okuldaki öğrencilerin okuma yeteneğini bilmesi gerekir. Kitaplar satın alınırken bir değerlendirmeye tabi tutulmalı, öğrencilerin okuma yeteneklerinin yanı sıra şu üç faktör de göz önüne alınmalıdır. Bunlar; okulda sunulan öğretim türü, toplumun entelektüel ve genel arka planı ve mevcut kitap kaynaklarıdır.

Okul genelinde okuma isteği yeterli düzeyde değilse böyle bir durumda kolay okuma materyalinin çoğaltması gerekir. Kütüphaneciler kitap satın alma politikasında; talep edilen kitaplar; bilinen, beklenen ve potansiyel ile bağlantılı kitapları tercih edip seçmelidir. Ancak bazen lise kitap dermesinin talep ettiği eğitim sorumluluğu ve öğrenci gereksinimlerini karşılama çabası doğrultusunda kütüphaneci, değeri kalıcı olan ve satın alım fiyatına değer veren kitapları keşfetme sorunuyla karşı karşıya kalabilmektedir.

1.5 Kaynak / Derme Geliştirme Önemi

Kütüphaneler eğitim ve öğretimin ayrılmaz bir parçasıdır. “Kütüphanesiz eğitim düşünülemez” ilkesini gözeterek okul kütüphaneleri, okulun amaçlarını yerine getirmek üzere okul müfredat programına etkili bir şekilde katılmak zorundadır. Gerek derslere, gerekse kişisel ilgilere yönelik bilgi gereksinimlerini karşılama yolundaki çalışmalarda “derme oluşturma” önemli bir noktadır.¹⁹

Okul kütüphanesi, öğretim programını desteklemek için her türlü malzeme ve ekipmanın kullanımı ile ilgili kapsamlı hizmetler sunar. Öğrenciler ve öğretmenlerin okuyabileceği, dinleyebileceği ve görüntüleyeceği fırsatlar sağlar. Ayrıca okul

¹⁹ İnci H. Önal, “Okul Kütüphanelerinde Derme Geliştirme: Politikalar ve Dermelerin Betimlenmesi Collection Development in School Libraries: Policies and Collection Descriptions”, **Bilgi Dünyası**, C.6, No:2, 2005, s.194.

kütüphaneleri bireysel olarak küçük gruplar hâlinde veya sınıf gruplarında da çalışmak için ideal yer olma özelliğini barındırır. Dermeler, baskı hacimleri, fiyat, abone olunan yayınların sayısı ve görsel-işitsel donanım/ kaynak sayısına göre ölçülür. Okul kütüphanesi özellikle kitap kaynağı olarak önemli sayılmaktadır. Kütüphane kaynak seçiminin ana amaçlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Öğrencilerin gerçek bilgi edinme, edebî takdir, estetik değerler ve etik standartlar edinmesini teşvik edecek materyaller sağlamak,
2. Danıştığında, öğrencilerin bilinçli kararlar vermelerine olanak tanıyan bir bilgi kaynağı sağlamak,
3. Öğrencilerin eleştirel okuma ve düşünme pratiğini geliştirebilmeleri için konulara geniş bir yelpazede bakış açıları içeren materyaller sağlamak,
4. Kütüphane kullanıcıları için uygun kapsamlı bir dermenin temin edilmesi amacıyla, en yüksek kalitede malzemelerin seçiminde, ön yargının üzerinde kişisel düşünce ve nedenlerin üzerine ilke koymak.

Başarılı okullar daha fazla kütüphane kaynağına sahiptir görüşü genel olarak kabul görülen bir gerçektir. Örneğin; Öğrencilerin okul kütüphanesindeki kitap sayısına göre matematik başarı testinden aldıkları ortalama puanlar incelendiğinde, okul kütüphanesi bulunmayan öğrencilerin başarı ortalamalarının 420, kütüphanesinde 500 ve daha az kitap olan öğrencilerin ortalamaları 477 ve okul kütüphanesinde 501-5000 arasında kitap bulunan öğrencilerin ise başarı ortalamalarının 487 olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, okul kütüphanesindeki kitap sayısı arttıkça, öğrencilerin matematik başarılarının da artma eğiliminde olduğu görülmektedir. TIMSS ülkeleri genelinde olduğu gibi Türkiye’de de okul kütüphanesindeki kitap sayısı arttıkça öğrenci başarısının arttığı görülmektedir.²⁰

Etkin kütüphanelerin öğrencileri, ödevler üzerinde çalışırken kütüphanelerini ana kaynak sağlayıcı olarak görürler. Kolektif kanıtlar, okul kütüphanesinde öğrenci başına düşen kitap sayısının, okuma başarısının anlamlı bir ilişkisi olduğunu göstermektedir. Bu, materyal seçimlerini yönlendirmek ve motive etmek için bir okul kütüphanecisi olduğunda daha da artacaktır.

²⁰ Aydın İleri, “Okuma Kültürü ve Okul Kütüphaneleri Raporu 2017 / Okul Kütüphanecileri Derneği (Reading Culture and School Libraries Report 2017/ School Libraries Association)”, **Türk Kütüphaneciliği - Turkish Librarianship**, C.31, No:2, 2017, s.261.

Kütüphane kaynaklarını değerlendirerek, hangi alanların iyi bir şekilde kapandığını, nerede boşlukların bulunduğunu, öğrencilerin ihtiyaçları için ne kadar iyi olduğunu ve devam eden dermemizin gelişimine odaklanmanız gerektiği öğrenilebilir. Değerlendirme, iyi bir derme geliştirmenin bir parçasıdır. Dermenin yeterli olup olmadığını öğrenmek için:

1. Öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılama durumuna,
2. Yeni müfredat gelişmeleri de dâhil olmak üzere okulun öğretme ve öğrenme programlarını destekleme durumlarına,
3. Kütüphane ve öğretim arasındaki ortaklıkları yansıtma durumuna,
4. Dengeli, kapsayıcı ve ilgili basılı ve dijital formatlardaki kaynaklar için kullanılabilirlik, erişilebilirlik ve talep ile ilgili değişiklik durumuna,
5. Okul kütüphanesi kaynaklarının düzenli olarak değerlendirilmesi,

durumlarına göre hareket edildiğinde finansman hedeflerinde ve seçim kararlarında daha doğru sonuçlar ortaya çıkacaktır. Böyle bir değerlendirme ayrıca dermenin öğretmenler ve öğrenciler tarafından iyi kullanıldığını ve okulun müfredatını destekleyen ve öğrenci araştırması için kullanılan konular, geniş bir okuma deneyimi sağlayan türler ve formatlar, kurgu ve kurgusal olmayan tüm ilgili okuma seviyelerini sağlayıp sağlamadığını bildirir.

Bir kütüphanede bulunan kaynaklar ve ekipmanlar aktif öğrenmeyi destekleyen bilgi sağlar ve böylece gençlerin, öğrenciler ve hayat boyu öğrenenler olarak başarıları için çok önemli olan bilgi okuryazarlık becerilerini geliştirmelerini sağlar. Tarihsel olarak bir okul için temel bilgi kaynağı, çeşitli materyallerin ve ekipmanların yerinde toplanmasıydı. Ancak, teknolojik değişimler, bilgi miktarını artırarak, güçlü okuryazarlık ve teknoloji becerilerine duyulan ihtiyacı vurgulayarak, yeni formatlar ve bilgi paketleri oluşturmuştur. Bununla birlikte dünya çapında bilgileri birbirine bağlayarak bu geleneksel görünüm değişmiştir. Bu tür gelişmeler, artık okulun içinde ve ötesinde bilgi ve öğrenme kaynaklarına erişim ve sunulması anlamında tanımlanan yerel dermenin doğasını değiştirmiştir. Yirmi birinci yüzyılın ilk dönem kütüphane medya dermesi, basılı materyalleri, donanım ve yazılımları,

çevrimiçi veritabanlarını, özel ihtiyaçları olan öğrenciler ve diğerleri için üretim ekipmanları ve adaptif kaynakları barındırmaktadır.

Modern lisenin hızla değişen koşullarında, öğrenci programları artan kayıttan hayati olarak etkilenmektedir. Artan ekipman sağlanmadığı sürece, kütüphanenin hizmetinin genişletilmiş kullanımını yeterince karşılayamadığı mantıklı bir şekilde görülecektir.

1.6 Kütüphane Kaynaklarının Kullanım Etkisi

Kütüphaneler, bir toplumun sosyal, politik, ekonomik ve kültürel gelişiminde önemli bir rol oynar. Kültürün aktarımında, örgün ve kendi kendine eğitimin korunması ve ilerlemesinde ve kişilerin uygun zamanlarında kitap okumasında önemli bir vazifeye sahiptir. Bu nedenle bir kütüphane, kullanıcı dostu cihazlarla yeniden paketlenmiş bilgi sağlayarak bilginin iletişimde önemli bir vazife üstlenir. Geleneksel kütüphaneler kendilerini kitaplar ve süreli yayınlar ile sınırlamışlardır. Çağdaş kütüphaneler ise kendilerini kitaplar ve periyodik yayınların yanı sıra CD-DVD, elektronik kaynaklar, bilgisayar teknolojileri vb. kaynaklarla geliştirir.

Kütüphane, öğrencilerin okuma zevkini ve dil ustalığını geliştirerek zevk için okuyabilecekleri, sınavda başarılı olacakları ve kişisel gelişim için hayat boyu öğrenme yoluyla okuyabilecekleri okuma materyalleri sağlar. Kütüphane düzenli olarak kullanılıyorsa bunda okul kütüphanesindeki kaynakların önemli bir katkısı vardır. Okul kütüphanelerinin; film, CD, DVD, e-kaynaklar gibi kitap dışı materyalleri bulundurarak öğrencilerin hizmetine sunma, öğrencilerin yetenekli olmalarını sağlamak için yararlı bilgiler sağlama, öğrenciler arasında hayat boyu okuma alışkanlıkları yaratma ve okul programında etkili bir rol oynamak gibi hedefleri vardır. Bu nedenle kütüphaneler okul müfredatını destekleyen, genişleten ve bireyselleştiren öğrenen odaklı bir laboratuvar olarak hizmet vermektedir.

Kütüphane ayrıca okulda kullanılan tüm materyaller için bir merkez ve koordinatörlük görevi görür. Aynı zamanda öğrencilerin bağımsız çalışma yapabilmeleri, bilgisayarları, donanımları ve araştırma malzemelerini kullanabilmeleri için bir yer görevi üstlenir. Kütüphane, okulun öğrenim ve öğretim programlarını destekleyerek basılı kaynaklar sayesinde öğrenci başarısına katkıda

bulunur. Kütüphaneler öğrencilere, uygun ve faydalı olan tüm kitapları, süreli yayınları ve diğer çoğaltılmış materyalleri sunduğu gibi öğrenciye ilgi ve değer veren, ancak bunlara temel yardımcı ders kitabı olarak verilmeyen ekstra kaynaklar da sunmalıdır.

Okul kütüphanelerinin, öğrencilerin hem basılı hem de çevrimiçi olarak yararlı kitaplara ve materyallere erişebilecekleri yüksek kaliteli stoklarla doldurulması gerektiği açık bir gerçektir. Dahası, öğrencilere iyi tasarlanmış kütüphaneler sağlandığında, öğrenciler kitaplarla daha fazla etkileşime girer, kitaplara ve okumaya daha fazla zaman ayırır ve okumaya karşı daha olumlu tutumlar sergileyerek daha yüksek okuma başarısı sergilerler. Kütüphane, okuryazar olmayı destekleyerek; sınıf, kütüphane ve daha geniş bir topluluk arasındaki bağlantıyı teşvik ederek bilgi için olduğu kadar zevk için de bir okuma kültürü geliştirmektedir.

Kütüphane, öğrencilerin etkileşimli ve motive olmuş okuyucular olarak gelişimini desteklemek için çevrimiçi kaynaklar dâhil olmak üzere çok çeşitli kaliteli kurgu ve kurgusal olmayan materyallere erişim sağlar. Bu nedenle, herhangi bir kütüphane dermesi, okuma verisi ve öğrenci anketi bilgisine dayanan çok çeşitli okuma yetenekleri ve ilgi alanlarına hitap etmelidir.²¹ Bu doğrultuda ortaokul kütüphanesinin, okuma alışkanlığının aktif gelişimini desteklemek için öğrenci araştırmalarını ve daha geniş okumaları ve eğlence okuma materyallerini teşvik etmek için ek bilgi sağlaması gerektiği belirtilebilir. Aktif okuma; anlama, kelime edinme, okuma akıcılığı ve ifade kolaylığı ve netliğini geliştirir. Dahası, öğrenmenin merkezi ve yenilikçilik, merak ve problem çözme becerilerini teşvik eden bir yer olarak kilit bir rol oynar. Okuryazarlık; okuma ve sorgulama öğrenimini öğretmek için bir kaynaktır; Bu nedenle her türlü okuma, bilgiye erişim, bilgi oluşturma ve derin düşünme ile bağlantı için merkezî bir noktadır. Okul kütüphanesi iyi stoklanmışsa bu sayede gönüllü okumayı teşvik edebilir, böylece öğrenciler anlama becerilerini geliştirir; kelime dağarcığını, yazım yeteneğini, dil bilgisi kullanım ve

²¹ World-Bank, **Textbooks and school library provision in secondary education in sub-Saharan Africa**, Washington, The World Bank, 2008, s.33.

yazma stilini edinirler. Kaynak açısından zengin bir ortam, bu nedenle, daha fazla okumaya teşvik eder.²²

Kütüphane; ekonomik, politik ve sosyal refahı sağlayan yerel, ulusal ve uluslararası meseleler de dâhil olmak üzere tüm konularda güncel bilgiler sunarak bireyin hayat boyu kendi kendine eğitimine yardımcı olur. Bir kütüphane aynı zamanda uygun zamanın kullanımını da artırır ve kültürün aracı olarak insanlık için kütüphane kalıntılarını korur.²³ Tüm dünyada, kütüphaneler yazılı, elektronik ya da görsel-işitsel bir biçimde herkes için bilgiye ücretsiz ve adil bir erişim sağlamaya adanmıştır. Her yaş ve tüm okuryazarlık düzeyleri için uygun ve çekici okuma materyalleri sunarak okuryazar ortamları yaratma ve okuryazarlığı teşvik etmede önemli bir rol oynarlar²⁴.

2008 World-Bank (Dünya Bankası) Raporunda “Sahra Altı Afrika’da Ortaöğretimde Ders Kitapları ve Okul Kütüphanesi Sağlanması” başlıklı araştırmalarda ortaokul seviyesinde etkili okul kütüphanelerinden beklenebilecek temel çıktıların: gelişmiş okumalara katkı sunduğu şeklindedir. Ayrıca müfredat derslerinde performans ve gerekli bilgiye ulaşma, müfredat konularını araştırma ve okuma zevkini artırarak anlama becerilerini geliştirme de kütüphanelerin en önemli hedefleridir. Bunlar, tüm dünyada kendi öğrenimleri için öğrenci merkezli öğrenmeyi ve bireysel öğrenci sorumluluğunu vurgulayan ortaokul metodolojisinin temelini oluşturan bilgi çağındaki temel becerilerdir.²⁵

Sonuç olarak, bir okul kütüphanesi öğrenciler için yeni bir manevi ve kültürel macera dünyası, öğretmenler için kaynaklar, okul için yeni bir öğrenme atmosferi ve entelektüel durumların bir vizyonu anlamına gelir. Ayrıca ortak ilgi alanı ve okuma alışkanlığının gelişimi için tek başına estetik değeri olan ana bir unsur olma anlamına gelmektedir. Okul kütüphanesine bir okuma odası, bir öğrenme programının merkezi, bir sosyal laboratuvar ve tüm okul için bir atölye gözüyle bakılmalıdır. Okul kütüphaneleri iyi organize edilmiş bir şekilde ve yeterli düzeyde

²² Lonsdale, a. g. e., s.31.

²³ World-Bank, a.g.e., s.28.

²⁴ Lisa Krolak, “The role of libraries in the creation of literate environments”, (Paper commissioned for the EFA Global Monitoring Report 2006: Literacy for Life, UNESCO, Hamburg, 2005).

²⁵ World-Bank, a.g.e., s.22.

kullanılıyorsa, öğrencilerin eğitim sisteminin hedeflerine ulaşmasında kendi kendine çalışma alışkanlığını kazanma olasılığı da vardır²⁶. Bu nedenle bir kütüphanede bir öğrencinin gönüllü ve bağımsız okuma olanağı vardır; çünkü kütüphane öğrencinin boş zamanlarında neyi okumak istediğini ve okumak istediği kitabı seçme şansının olduğu yerdir.

Her öğrencinin kendi kendine ait gerçek bir içerik elde etme ve işleme yolu vardır ve farklı formatlarda sunulan kitaplar çeşitli öğrenme stilleri ve özel tercihleri besler. Örneğin çizgi roman hayranları, karikatür tarzı sanat eserleri ve mizah yoluyla bilgi sunan kitaplardan gerçeğe dönüşen gerçek içeriğin tadını çıkaracaklardır. İcat etmeyi ve yaratmayı seven bilimsel yeteneğe sahip bireylerdeyse bir gizemi ya da bir problemi çözmek için okuma romanlarının ana karakterlerinde sergilenen kendi özelliklerini görmek etkileyici olabilecektir. Çok yönlü bir kütüphane dermesi, bireysel okuyucuların ilgisini çekecek pek çok seçenek sunar, onları benzersiz ilgi alanlarına ve gereksinimlerine göre konuşan kitapları keşfetmeye teşvik eder. Bununla birlikte bilgi edinme süreci boyunca kendi kişiselleştirilmiş kurslarını çizmelerine olanak tanır. Çok sayıda resimli grafik romanlarından, kurgu dizilerini cezbeden başlıklar, zevkler, öğrenme stilleri ve ilgi alanlarına hitap edecektir. Kurgu olmayan grafik romanlar, daha görsel öğrenenler için, zaten çizgi romanla ilgilenenler ve çoğu zaman ulaşılması zor olan okuyuculara yönelik davetkâr bir kanal sağlayacaktır. Alandaki bilim adamlarının foto-kompozisyon profillerine sahip biyografiler, okuyuculara bilimsel araştırmaların nasıl yapıldığı, çeşitli bilimsel disiplinlerin nasıl tanıtıldığı ve ilgi çekici kariyer olanakları sundukları hakkında bir bakış sunar. Romanlar ve kurgusal grafik romanlar, okuyucuları bilimsel fikirleri örneklemeye davet ederken ilgi çekici ve iyi yazılmış bir hikâyenin tadını çıkarmaya da davet eder.

1.7 Kütüphane Kaynaklarının Uygunluğu ve Yeterliliği

2008 yılında World-Bank (Dünya Bankası) tarafından yapılan araştırmada, Afrika'daki çoğu ortaokul kütüphanesinin özelliklerinin yetersiz kaldığını ve bu

²⁶ “IFLA/UNESCO Okul Kütüphanesi Rehberi 2000”, (Çevirimiçi), https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/school-library-guidelines/ifla_unesco_okul_kutuphanesi_rehberi.pdf, 7 Mayıs 2018.

nedenle tesislerin hem öğrenciler hem de öğretmenler için sınırlı bir değer ve ilgi alanına sahip olduğunu ve sonuç olarak, az kullanılma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Bu gibi sonuçların temeline genel olarak bakıldığında ulusal düzeyde veya okul bütçelerinde kütüphanelerin çok az önceliğe sahip olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Bunların yanında ortaokul kütüphanelerine bağışlanan ikinci el kitapların uygunluğu da önemlidir. Bu bağışlar genellikle ulusal müfredat için uygun olmayabilir ve okuma çekiciliğine sahip olmayan kaynaklar olabilir. Bu bağışlar prensipte memnuniyetle karşılandığı kadar ironik olarak küçük okul kütüphanelerinde değerli depolama alanlarını da gereksiz yere doldurabilir.

Öğrenciler arasında okumayı teşvik etmek için her sınıfta okuryazarlık ortamı yaratılması gereklidir. Okuryazarlık açısından zengin bir ortamın, sadece ortak genel geçer standartları desteklemeyen, aynı zamanda çeşitli yollarla konuşma, dinleme ve yazmayı teşvik eden ve destekleyen bir ortam sağlayan baskılar, kitaplar ve diğer okuma materyalleriyle dolu olduğu bir ortamın etkisi büyük ölçüde okuma çekiciliği oluşturabilir. Bu nedenle, her kütüphanenin davetkâr, kaynak bakımından zengin bir ortam olması gerektiği açıktır.

Önemli bir okul kütüphanesi politikası olarak kitapların ve dergiler gibi diğer materyallerin yeterli miktarda stoklanması ve bilginin güncel tutulması için düzenli olarak yenilenmesi gereken internet erişimi ve ayrıca kitapların yıpranmış kopyaları değiştirilmelidir. Ayrıca, okul kütüphanesi kitapların ve diğer kaynakların tüm okuma seviyelerinde mevcut olmasını sağlayarak çok çeşitli öğrenme ihtiyaçlarını ve kişisel ihtiyaçları desteklemelidir. Her öğrenci için öğrenme eylemi, okuma zevkinden zevk alma ve yeni bilgi ve anlayış yaratma fırsatı vermeyi amaçlamalıdır.

Okuma kaynaklarına erişim, gönüllü okumayı teşvik etmede kritik öneme sahiptir. Okul ve halk kütüphaneleri okuma kaynakları açısından öğrencilerin öncelikli kaynakları durumundadır.²⁷ Ortaokul öğrencileri, ilgi alanlarını ve zorluk seviyelerini kapsayan materyallere eriştiklerinde okurlar. Güçlü kurgu ve kurgusal

²⁷ Çiğdem Suna, “İlköğretim Öğrencilerinin Okuma İlgisi ve Alışkanlıklarının Analitik Olarak İncelenmesi ve Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, 2006, s.45.

olmayan dermeler, gençleri haz duymaya, bilgi toplamaya, yeni müfredat konularını ve ilgi alanlarını keşfetmeye teşvik eder. Kurulgan ve Çekerol'un aktarımıyla, McQuillan'ın (1997) çeşitli yazarların çalışmalarından aktardığına göre; "iyi kütüphaneler, öğrencilere daha fazla kitap okuma ve sınavlarda daha yüksek başarı elde etme olanağı tanımaktadır. *"Üstelik öğrenciler kütüphanenin sağladığı rahat ortamlarda, edindikleri kitapları büyük bir zevkle okuyabilmektedir"*.²⁸ Bu doğrultularda okul kütüphaneleri, öğrenci için uygun okuma seçeneklerinin sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Ortalamanın üzerinde okuma puanına sahip olan ülkeler, öğrencilerin kütüphane uzmanlarına daha fazla erişebildiği, kütüphaneyi daha sık ziyaret ettiği ve genellikle kitap ve diğer materyalleri ödünç aldığı okullardır. Bu tarz sonuçlar yöneticileri güçlü bir kütüphane programına yatırım yapmaya teşvik edecek niteliktedir. Kütüphaneciler, öğrencilerin ilgisini çekecek kaynakları temin ederek onları okumaya teşvik etmelidir. Kütüphaneler, okul evreninin merkezi olmalı²⁹ ve yüksek ilgi gören materyaller önermelidir.³⁰

Öğrencilerin bulunduğu yerde kitapların bulunması gerekir. Kütüphaneciler, öğrencilerin tavsiye ettikleri kitapları okumalı, satın almalı ve derme açısından öğrenci seçimlerinin farkında olma ediniminde olmalıdır. Gençlerin iyi yazılmış ve çeşitli kitaplar ve diğer okuma materyalleri tarafından kuşatılması gerekir.³¹ Okuyucu olarak öğrencilerin ilgilerini çeken konuları araştırmasına izin verilmelidir. Öğrencilerin okumak için bir amaca ihtiyaçları vardır ve kendi amaçlarını bulmaları gerekir. Okulların, gençlerin kendileri için okuyabilecekleri şeyleri keşfetmeleri için zaman vermeli, öğrencilere hayatta atılım yapmalarına yardımcı olacak özel kitapları bulmalarına yardımcı olmak için zaman harcamalı ve öğrencilerin okumak için ilgi duyacağı macera dolu kaynaklar bulunmalıdır.

²⁸ Mesut Kurulgan ve Serap G. Çekerol, "Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma", **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C.8, No:2, 2008, s.243.

²⁹ Robert Feirsan, "Creating a Middle School Culture of Literacy", **Middle School Journal**, C.28, No:3, 2015, s.10.

³⁰ Jo Worthy, "A matter of that interest: Literature that hooks reluctant readers and keeps them reading", **The Reading Teacher**, C.50, No:3, 1996, s.12.

³¹ Judith Davidson, David Koppenhaver, **Adolescent Literacy: What Works and Why**, New York, Garland Publishing, 1993, s.126.

Okumak için kitap seçmesine izin verilen ve sınıflarında, okul kütüphanelerinde, halk kütüphanelerinde ve evde çeşitli basılı materyal kaynaklarına erişimi olan çocuklar, daha fazla bilgi edinir. Ayrıca hem zevk hem de bilgi için daha geniş bilgi edinir.

Okul kütüphaneleri, bireysel olarak öğrencilerin dikkatini çekecek çok çeşitli yüksek kaliteli materyaller sunarak öğrencinin okuma alışkanlığının oluşmasına, desteklenmesine ve öğrenmeye öğrenci merkezli bir yaklaşıma yer vermede ayrılmaz bir rol oynayabilir. Bu kitaplar sadece çocukların sınıfta öğrendiklerini değil, aynı zamanda kişisel ilgi alanlarını, zevklerini ve tutkularını keşfetmelerini de sağlar.

İKİNCİ BÖLÜM

OKUMA ALIŞKANLIĞI

2.1 Okuma ve Okuma Becerisi

Güncel Türkçe sözlükte okumak, “bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlemek veya seslendirmek”³², şeklinde tanımlanmıştır. Okuma, insanın içinde bulunduğu dünyayı ve insanları tanımasını sağlayan, bireysel ve toplumsal kimliğini kazanmasında etkili olan bir dil becerisidir ve öğrenildiği andan ömrün sonuna kadar insan için gerekli bir edimdir.”³³ Ayrıca dilin ustalığı konusunda öğrencilere yardımcı olan ve müfredat boyunca okuma kavramı temelinde okul müfredatındaki tüm derslerdeki performanslarını artıran önemli bir beceridir. Bu nedenle öğrencilerin okuma becerileri geliştirilmelidir.

Ortaokullarda okuma öğretiminin amaçları arasında öğrencilerin akıcı ve verimli okumalarını sağlamak, çeşitli amaçlarla okumanın önemini kavramak, geniş bir yelpazede okumaya hayat boyu ilgi duymak, edebî ve kültürel olmayan kaynakları da okumak ve anlamak, edebiyat materyalleri, sözlükler, ansiklopediler ve internet dâhil olmak üzere bir dizi bilgi kaynağının etkin bir şekilde kullanımını ve diğer insanların kültürünün yanı sıra kendi takdirini ve saygı duymasını sağlamak gibi etmenleri içermektedir.

Okumada yeterli kazanması gereken bir öğrencinin anahtarı olarak çeşitli okuma becerileri tanımlanmaktadır. Bu beceriler şunlardır: sessiz okuma, sesli okuma, hızlı okuma, sözlük kullanma, kütüphaneyi kullanma, gözden geçirme ve tarama, yoğun ve kapsamlı okuma ve detaylı okuma. Diğer beceriler eleştirel düşünme, anlama ve akıcılıktır. Okuma becerileri, okuyucunun eleştirel düşünme, anlama ve akıcılık kazanma yoluyla kendisini geliştirmeyi sağlar. Anlama becerileri, okuyucuların bir sonraki kelimeyi, ifadeyi veya cümleyi tanımayı hızlandırmak için yeterince hızlı tahmin etmelerini sağlar.

³² Türk Dil Kurumu, (Çevrimiçi), <http://sozluk.gov.tr/>, 09 Nisan 2018

³³ Abdullah Şahin, Adem İşcan, Sedat Maden, “İlköğretim öğrencilerinin okul kütüphaneleri ve Sınıf Kitaplıklarını Kullanma Durumları (Erzurum ili örneği)”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.13, No:2, 2008, s.1.

2.2 Okumanın Önemi

Okuma, dilimizin en önemli bileşenlerinden biridir ve çocuklar için hayat boyu öğrenme açısından önemli bir araçtır. 21. yüzyılda teknolojiyi doğru ve yerinde kullanmak için eğitim, çocukları daha önce görülmemiş bir hızla gerçekleşen sosyal ve teknolojik değişimlere uyum sağlayabilmek için hazırlanmalıdır. Bu koşullar altında eğitim, büyük oranda dil yeterliliğine bağlıdır. Bu bağlamda özellikle okuma, sürekli eğitim, yeni bilgi ve beceri edinimi, özellikle gazeteler, kitaplar, radyo, televizyon ve bilgisayarlar aracılığıyla bilgi edinme için bir kaynaktır. Bu nedenle, eğitime en iyi şekilde ulaşmak için okuma ve bilgi becerilerinin geliştirilmesinin gerektiği açıktır.

Okuma, bireyin okul müfredatının diğer tüm alanlarını öğrenmesine yardımcı olur ve öğrenme için hayati bir yol sağlar. Okuma, insanları uzak mesafenin veya zamanın çok ötesinde bir şekilde birbirine bağlayan deneyim zenginliğinin anahtarıdır. “Bireylerin mesleklerini öğrenip iletişim becerilerini ve kişiliklerini geliştirmelerinin en etkili araçlarından birisi olan okuma, sadece dil derslerinin değil, eğitim ve öğretimin en önemli unsurlarındandır. Bu beceriye sahip olmayan bir öğrencinin kişisel, sosyal ve özellikle de eğitim hayatında başarıya ulaşması zordur.”³⁴

Sağlıklı bir entelektüel gelişim için iyi bir okuma alışkanlığı gereklidir. Okuma, bir zaman deneyimi olmayan bir alışkanlıktır. İyi bir okuma alışkanlığının yaşamın ilk yıllarında geliştirilmesi ve bir yetenek hâline getirilmesi gerektiği kabul edilmektedir. Kitap okuma alışkanlığının sadece keyif vermediği aynı zamanda akademik başarıyı arttırdığı, kelime hazinesini geliştirdiği, okumada akıcılık, kavrama, genel kültürde artış, vb. yüksek oranda desteklediği bir gerçektir.³⁵ Bu nedenle okuma alışkanlığı, bir kişinin pratik verimlilik elde etmesini sağlamada çok önemli bir rol oynar.

³⁴ Mehmet Akif Çeçen, Ercan Deniz, “Lise Öğrencilerinin Okumata Yönelik Tutumları (Diyarbakır İli Örneği)”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.12, no:30, 2015, s.194.

³⁵ Yakup Çetin, Cemal Karaata, “Türk Öğrencilerin Kitap Okumama Sorunu Çözüm Önerileri”, **Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C.19, No:1, 2010, s.203.

Okumaya olan ilginin azalmasının nedenlerinden biri, okullardaki öğrencilerin okumaya devam etmeleri için sürekli olarak eğitime yönelik eğitim talimatlarının verilmemesi ile ilişkilendirilmektedir. Okul zamanında uygulanan serbest okumanın küçük öğrencilerden daha çok yetişkin öğrenciler ile daha verimli işlediği bilinmektedir. Dolayısıyla bu bize okuma programlarının özellikle yetişkin öğrenciler ile aksatmadan devam ettirilmesi gerektiğini göstermektedir. Ödev, ek iş, spor, arkadaşlıklar, ergenlik çağı sendromu, internet bağımlılığı, değişik sorumluklar, pek çoğunun evlerinde kitap okuma ortamının ve kütüphanenin olmaması gibi etmenler yetişkin öğrencilerin sınıflarında serbest okumak için tahsis edilen bu süreyi daha bilinçli kullanmalarını sağlamakta ve böylece bu öğrenciler daha çok kitap okumaktadırlar. Yine de okuma materyallerinin zenginliğine, öğretmenlerin ve kütüphanenin bu alandaki faaliyetleri teşvik etme konusundaki çabalarına rağmen bu değerli becerilerde ilerlemeyen birçok öğrenci de vardır.

Okuma, insanlara, her türlü erdemın en büyüğünü kavramaktan ziyade anlayabilme yeteneğini yavaş yavaş geliştirmelerini sağlayan değer duygusu sağlar. Kitaplar, özellikle kişinin kendisiyle ve değerleriyle ilgili şüphe duyduğu zamanlarda da çok rahatlatıcı olabilir. Öte yandan kurmaca, müfredatta yer alandan çok daha geniş bir bilginin yanı sıra zevkli bir okuma deneyimi sağlar. Ayrıca, kendi ülkesini ve diğer ülkeleri incelemek için bir arka plan yanı sıra, çocukların kendilerini, arkadaşlarını ve dünyalarını anlamalarına yardımcı olmak için bir araç sağlar.

Sonuç olarak, okuma, ilham verici, yaratıcı ve zeki bir insana dönüşmeye yardımcı olduğu için bireyin kendisine yaptığı en etkili yatırımdır. Bu sebeple kitaplardan uzak tutan dirençli alışkanlıklardan bağımsız olarak her zaman okumaya devam edilmelidir.

2.3 Okuma Alışkanlığı

Okuma alışkanlığı, literatürde çok sayıda tanımlamaya sahiptir, her bir çalışma okuma alışkanlıklarını farklı şekilde tanımlamaktadır: “Okuma alışkanlığı kişinin okuma eylemini, zevk alarak ve ihtiyaç hissederek hayat boyu sürekli ve

düzenli bir şekilde devam ettirmesidir.”³⁶ Kişilerin okumayı bir gereksinim ve zevk kaynağı olarak algılaması sonucu, okuma eylemini yaşam boyu sürekli ve düzenli bir biçim ve nitelikte gerçekleştirmesidir.³⁷ Yılmaz’a göre okuma alışkanlığı, insanların okuma eylemini bireysel ihtiyaçlarının gereği olarak sürekli, düzenli ve sorgulayıcı bir şekilde sürdürmesidir.³⁸

Okuma alışkanlıklarının kazanılması, harflerin, kelimelerin, cümlelerin, paragrafların ve tam metinlerin öğrenilmesi aşamalı bir süreçtir. Ayrıca bir bireyin okuduğu farklı okuma materyallerinin miktarını, okuma sıklığını ve okuma materyalleri için harcanan ortalama süreyi ifade eder. Araştırmacılar, okumanın bir alışkanlık hâline gelmesi için okumanın teşvik edilmesi gerektiği üzerinde durmaktadırlar. Kitap okuma alışkanlığının eğitim sistemindeki uygulamalarla doğrudan ilişkisi bulunduğunu belirtmek mümkündür. “Öğrencileri ezbere yöneltten bir anlayışta kitap okuma alışkanlığının geliştirilmesi mümkün görülmemektedir. Araştırmacı ve sorgulayıcı, öğrenci merkezli eğitim sistemi öğrencilerde okuma alışkanlığını geliştirebilmektedir. Öğrenci hem araştırma yeteneğini geliştirebilmekte hem de gerek kendisini gerekse ülkeyi ilgilendiren olayları sorgulayabilmekte ve olaylara eleştirel yaklaşabilmektedir.”³⁹

Okuma alışkanlığı sadece bireysel değil, toplumsal açıdan da bir gelişmişlik kistası olarak dikkate alınmaktadır. Okumaya olan ilgi ile refah düzeyi arasında önemli bir etkileşim olduğu yaygın olarak kabul görmektedir. Gelişmiş ülkelerin sosyo-kültürel yapısına bakıldığında okuma alışkanlığının küçük yaştan itibaren kazandırılması için büyük çaba sarfedildiği ve insana yapılan yatırımın en verimli ve en hayati yatırım olduğu görülmektedir.⁴⁰

2.4 Okuma Alışkanlığının Önemi

Kitap okumanın iyi bir hayal gücüne, genişletilmiş kelime dağarcığına ve akademik olarak başarılı olma yeteneğine sunduğu katkı oldukça önemlidir.

³⁶ Aliye Uslu Üstten, Salim Pilav, “A research on high school students’ reading interests and habits”, **Eğitimde Kuram ve Uygulama**, C.10, No:4, 2014, s.767.

³⁷ Hakan Doğanay, “Halk Kütüphanelerinin Okuma Alışkanlığındaki Rolü ve Önemi”, **Türk Kütüphaneciliği**, C.15, No:1, 2001, s.41.

³⁸ Bülent Yılmaz, **Okuma Alışkanlığında Halk Kütüphanelerinin Rolü**, Ankara, Türk Kütüphaneciler Derneği, 1993, s.28.

³⁹ Mehmet Nuri Gömleksiz, “Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Bir Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C.14, No:2, 2004, s.188.

⁴⁰ Servet Bayram, **Türkiye’de Kitap Okuma Alışkanlığı**, İstanbul, İstanbul Ticaret Odası, 2001.

Okumanın öğrenciler için bu kadar önemli olmasının birçok nedeni var. Bunun nedeni günümüzde toplumda her konuda beklenmedik birçok değişikliğin olması ve bu değişikliklerin bazılarının olumlu, bazılarının ise olumsuz olmasıdır. Toplumdaki değişim ne olursa olsun, kişinin kendisini bilgi bakımından güncel tutması gerekmektedir. Bu yüzden, kendimizi güncel tutmak için, okumak tek çözümdür. Eğer hiç okunmazsa bu durum bilgi eksikliği ve sıfır gelişme anlamına gelir. Okuma alışkanlığının neden önemli olduğunun daha derin temelleri olsa da kısa ve öz olarak değerlendirilecek olursa okuma alışkanlıkları hakkında birkaç önemli nedenler şunlardır:

Genel gelişime yardımcı olur: Burada genel gelişmeler kişilik gelişimi anlamına gelir. Bir öğrenci okuduğunda, kalabalığın arasından sıyrılabilen farklı bir insana dönüşür. Kişinin beyni olumlu bir şekilde gelişir. Beyin iyi çalışır, çünkü bir öğrenci okuduğunda aklında birçok soru ortaya çıkar ve cevap almanın merakı bilgiyi artırır.

Olgun düşünme gelişir: Daha genç bir kişi okumaya başladığında, sadece okumada daha iyi bir hâle gelmez, aynı zamanda olgun ve bilgili kılan olgun düşünmeyi geliştirir.

Yazım ve kelime bilgisi artar: Öğrenciler okuduğunda; okuma gelişimi, kelime dağarcığını ve hecelemeyi geliştirir. Genellikle öğrenciler dikteler sırasında yazım hataları yapma eğilimindedirler, ancak okuma alışkanlığını geliştirdikleri zaman, yazım hatası olmaz ve aynı zamanda eş anlamlılarını ve cümle oluşumlarını da öğrenirler.

Yeni bilgi edinme: Okuyucu, kurgusal olan veya olmayan çeşitli şeylerle karşılaşır. Gerçek bir hikâye okumamış olsa bile, büyük miktarda yeni bilgi öğrenilir.

Bu doğrultuda, yukarıda öğrenciler için okumanın neden bu kadar önemli olduğunu açıkça belirten bazı noktalar bulunmaktadır. Başta ebeveynler olmak üzere çocuklar okumaya teşvik edilmelidir. Okuma, öğrenmenin temelidir ve bu süreç yorucu ve kademeli değildir aksine sonsuzdur. Öğrenmenin temelini oluştururken,

öğrenmenin kendisi de hayatta kalmak için temeldir. Bu nedenle, okuma eksikliği felakettir çünkü bilgi edinmenin en etkili yolu ve aklımızın ses ve fiziksel gelişimine ulaşmak için bir kaynaktır. Kütüphane, bu amaçlara ulaşmayı özgürce desteklemek için tasarlanmış önemli bir yer olarak aynı zamanda bir kurumun veya ülkenin eğitim ortamlarında çok önemli bir rol oynarlar ve hem basılı hem de basılı olmayan formatlarda bilginin, okumaya açık, korunmuş ve kamuya yayıldığı ulusal hazineler olarak görülebilir.

2.5 Okuma Alışkanlığında Okul Kütüphanesinin Rolü

Okul, sadece okul yıllarında değil, sonrasında da kişinin hayatında önemli bir rol oynar. Okullar, çocukların okuryazarlık yaptığı ve okuryazarlık ve diğer konuları öğrenmeye çalıştıkları yerlerdir. Okuryazarlığın öğretildiği yer olmanın yanı sıra, okullar çocukların okuma alışkanlığını kazanmalarına yardımcı olmada da vazife görürler.

Pek çok araştırmacı, kütüphanelerin öğrencilere sunduğu geniş bir kitap yelpazesi aracılığıyla çeşitli türlere ve ilgi alanlarına sahip olduğu zaman öğrenci açısından kütüphanenin daha önemli bir yer olduğunu vurgulamaktadır.⁴¹ Bu hem kütüphaneyi hem de okul kütüphanesini içerebilir.⁴² Kütüphane kullanma alışkanlığı da bireyin kütüphaneden çeşitli amaçlarla ve belirli aralıklarla yararlanması anlamına gelmektedir. Bu alışkanlıkların; bireyde zekâ gelişimi, eğitimde başarı, dil ve iletişim becerisi, etkin ve sosyal bir kişilik oluşturma, eleştirel düşünme yeteneği geliştirme alanlarında yaşamsal katkıları olduğu ve sonunda toplumsal ve kültürel gelişmeye katkı sağladığı söylenebilir.⁴³

Kütüphaneler okuma ve anlama alanlarında öğrencilerin okuma performansının artırılmasının yanı sıra arka plan bilgisi oluşturmak için bir platform oluşturmakta ve kurgusal olmayan ticaret kitaplarının veya kurgusal olan olmayan

⁴¹ Mariam Jean Dreher, "Motivating struggling readers by tapping the potential of information books", **Reading and Writing Quarterly**, C.19, No:1, 2003, s.28.

⁴² Andrew B. Pachtman ve Karen A. Wilson, "What Do the Kids Think?", **The Reading Teacher**, C.59, No:7, 2006, s.84.

⁴³ Bülent Yılmaz, "Ankara'daki İlköğretim Öğretmenlerinin Okuma ve Halk Kütüphanesi Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma", **Türk Kütüphaneciliği**, C.16, No:4, 2002, s.442.

yayınların sayısını artırmak gibi bir görev de ifa etmektedir.⁴⁴ Kütüphanelerde pek çok öğrenci, kurgusal olmayanlara maruz kalmaz, çünkü öğretmenler ve okul kütüphaneleri, belki de sevimli veya sevecen karakterler sunarak okuma arzusunu tetiklemeyi umarak, belki de raflarını kurguyla doldururlar. Öğrencilerin ilgisini artırmak için eşit miktarda kurguya veya kurgusal olmayan, iyi stoklanmış bir kütüphaneye sahip olmak önemlidir.⁴⁵ Yine öğrencilerin ilgisini artırmak için görsel çekiciliği, doğru ve yaşa uygun içeriği olan kitaplar seçilmelidir.⁴⁶ Hem personelin hem de öğrencilerin kütüphane kaynaklarının kullanımı konusundaki ilgilerini artırmak için ortaöğretim okullarında kullanıcı eğitimi ciddiye alınmalıdır. Bu aynı zamanda arama becerilerini ve kullanıcıların hayal kırıklığını ortadan kaldırmayı da kolaylaştırır.

Daha önce ifade edildiği gibi bir insanın okuma alışkanlığının olup olmadığını belirlemenin yolu söz konusu grubun okuma davranışına, kitap ve kütüphane kullanımına ilişkin birtakım istatistiksel verilerin elde edilmesidir. Örneğin kitap ve gazete tüketim oranı, kütüphane kullanımı ve kütüphanelerin sahip olduğu derme miktarı dikkate alınabilecek önemli ölçütlerdir.⁴⁷ Kitap okuyan bir toplum olmama nedenleri arasında, kitap okuyan değil, konuşan bir toplum olma, yeterli düzeyde kütüphanelerin bulunmaması, bulunanlarda da yeterli sayıda kitapların olmaması, elektronik iletişim araçlarının daha çekici olması gibi nedenler sıralanabilir.⁴⁸ Kütüphaneler genellikle bilgi depoları olarak kabul edilir ve kullanıcıların basılı ve basılı olmayan kaynaklarla kullanıma sunulması, dünyanın eğitim ve iletişim sistemlerinin hayati bir yönüdür.

⁴⁴ Terrell, Young A., Barbara Moss, Linda Cornwell, "The classroom library: A place for nonfiction, nonfiction in its place", **Reading Horizons**, C.48, No:1, 2007, s.13.

⁴⁵ Pat Cunningham, "'If they don't read much, how they ever gonna get good?'", **International Reading Association**, C.59, No:1, 2005, s.88.

⁴⁶ A. Young, Moss, Cornwell, **a.g.e.**, s.10.

⁴⁷ Hüseyin Odabaş, Z. Yonca Odabaş, ve Coşkun Polat, "Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği Reading Habit of University Students : The Model of Ankara University", **Bilgi Dünyası**, C.9, No:2, 2008, s.441.

⁴⁸ Somsong Sangkaeo, "Reading habit promotion in Asean libraries", 65th IFLA Council and General Conference, Bangkok, Thailand, August 20-28, 1999).

Kutay'dan aktarımla, birçok çalışma kütüphanenin (halk ve okul) öğrencilerin okuma materyallerini aldıkları başlıca yerlerden biri olduğunu ortaya çıkarmıştır.⁴⁹ Bu çalışmalara ek olarak, kütüphaneler ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki üzerine yoğunlaşan ek çalışmalar olmuştur. Örneğin, Miller ve diğ. (2013), 16 yaş ve üstü olan 2.252 Amerikalının halk kütüphanesi deneyimlerine odaklanarak, 18 yaş altı çocukla ve 584 ebeveynle görüşerek insanların yaşamlarındaki kütüphanelerin rolünü araştırmışlardır. Ebeveynlerin % 84'ü kütüphanelerin kendileri ve aileleri için çok veya çok önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, 18 yaşın altındaki çocukların ebeveynleri ile 18 yaşın altında hiç çocuğu olmayan veya hiç çocuğu olmayanlar tarafından da çok önemli olduğu belirtilmiştir. Kütüphanelerin önemli olduğunu düşünen ebeveynler, çocuklarının okuma sevgisine (% 84) destek olduklarını, çocuklarına okuma materyalleri ve diğer kaynakları sağladıklarını (% 81) ve çocuklar için güvenli bir yer olduklarını (% 71) bildirmişlerdir. Clark (2010), 8 ile 16 yaş arasındaki 17.089 öğrencinin okul kütüphanesi kullanımı ile okuma alışkanlıkları ve okuma kazanımları arasındaki ilişkileri aynı verileri kullanarak incelemiştir. Clark ve Hawkins (2010) yapılan incelemede öğrencilerin % 68.7'sinin okul kütüphanesini kullandığını ve kız öğrencilerin erkeklere göre kullanım oranının daha yüksek olduğunu bulmuşlardır (sırasıyla % 70.8 ve % 66.5). Ayrıca, öğrencilerin yaşı ilerledikçe okul kütüphanesi kullanımı azalmıştır. Okul kütüphanesini ziyaret etmenin en yaygın nedeni, “onları ilgilendiren kitaplara sahip” (% 56), bunu “arkadaşça bir alan (% 50)” ve bazı öğrenciler “okulda daha iyi ödev yapmalarına yardımcı olduğunu” düşünmüştü (% 47). Okul kütüphanesini kullanmayan öğrenciler (% 28,1) bunun “ilgilerini çeken kitaplar yoktur” (% 32) ve “arkadaşları gitmiyor” (% 29) olduğunu belirtmiştir. Clark, kütüphane kullanıcılarının, kullanıcı olmayanlardan iki kat daha fazla olduğunu, çok fazla veya oldukça fazla okuduklarını belirtmişlerdir (sırasıyla % 68,9 ve % 31,2).⁵⁰

Öğrenciler de dâhil olmak üzere çeşitli disiplinlerdeki insanlar çalışmalarında kütüphane kaynaklarını kullanırlar. Bazı insanlar ayrıca, zevk için okumak veya bir

⁴⁹ Sandra Hughes-Hassell, Pradnya Rodge, “The Leisure Reading Habits of Urban Adolescents”, **Journal of Adolescent & Adult Literacy**, C.51, No:1, 2007, s.23.

⁵⁰ Veli Kutay, “A survey of the reading habits of Turkish high school students and an examination of the efforts to encourage them to read”, Doktora Tezi, Loughborough University, 2014, s.22.

tür boş zaman aktiviteleri için materyal almak için kütüphaneleri ziyaret ederler. Bu nedenle, ilk, orta ve yükseköğretim kurumlarımızda kütüphanelerin varlığına ihtiyaç vardır. Bunun yanında kütüphaneyi eğitim ve sosyal değişim için şu hususlar da bir faktör olarak gösterebilir; doğru okuma kültürünü geliştirmek, milletlerin gelişmesine yardımcı olur ve halkı okumayan hiçbir ulus gelişemez. Okuma insanı insan yapar ve akıllı, bilinçli, düşünceli ve yapıcı biri olmaya yardımcı olur.

Kütüphaneler, özellikle okul kütüphaneleri, eğitim mükemmelliğinin tasarımı, uygulanması ve kazanılması için temeldir. Okul çocuklarının ve gençlerinin eğitimsel gelişiminin ayrılmaz bir parçasıdır. Etkili kütüphanelerin desteği olmadan, okullar kendi başlarına eğitimin hedeflerini kapsayan ulusal bilincin ve ulusal birliğin aşılması; bireyin doğru türdeki değerlerinin ve tutumlarının aşılması; dünyayı anlamak için aklın eğitimi ve bireyin yaşaması ve toplumun gelişimine katkıda bulunması için gerekli becerilerin ve sosyal yeteneklerin ve yeterliliğin edinilmesini başarıyla elde edemezler. Kütüphaneler, öğrencilerin becerilerini kazanıp geliştirebilecekleri, eğlenceli ve bilgiye erişebilen okuma materyallerine erişim sağlar. Yaşam boyu öğrenme yoluyla bilgi, zevk, sınavı geçme (okulda öğrenme) ve kişisel gelişim için okuma kullanımını tanıtmaya yardımcı olur. Kütüphaneler, yalnızca sınıf çalışmalarından daha kapsamlı ve çeşitli bilgiler sunan materyaller sağlar. Gönüllü okuma, okuma becerileri ve dil ustalığı geliştirmeye yardımcı olur, öğrencilerin bilgilerini genişletir ve akademik çalışmalarında onlara yardımcı olur.

Sürekli olarak kitap okuyan öğrenciler bazı arka plan bilgisine, yeni konulara aşina olurlar. Böylece bunlar için öğrenme tartışmaları daha kolay ve ilginç bir hâl alır. Kütüphaneler, gençlerin bilgilerini zenginleştirmeyi, onların anlayışlarını artırmayı, ufuklarını genişletmeyi, estetik algılarını geliştirmeyi, onların ahlaki, manevi ve psikolojik gelişimlerine katkı sunmayı sağlayacak materyaller sunarak bunları gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Okuma, yerel kültürü geliştirmeye ve zenginleştirmeye yardımcı olur. Kütüphaneler, çocuk ve genç edebiyatının kültüre dayalı yayınlanmasını kolaylaştırmaya ve bu yayınlar için gelecekteki okumayı kamuoyuna sunmaya yardımcı olur.

Okul kütüphanesi, farklı kütüphane kaynakları, kitaplar, dergiler, görsel-işitseller vb. farklı bilgiler içeren eğitimi tamamlamak için yeterli, iyi kaynaklar sağlamalıdır. Bu kaynaklar, çocuklara ve gençlere, teknik okuryazarlığın çok üzerinde, kalıcı okuryazarlık elde etmeyi sağlayan bir okuma kültürü geliştirmeye götürebilir. Kütüphanelerin okumayı teşvik etmedeki rolü, kişinin bilimsel, yansıtıcı düşünme ve yaratıcılık yönlerini geliştirmeleri yönünden de önemlidir. Kütüphaneciler, çocuklara ve gençlere, çok çeşitli öğretim kaynaklarına ve öğrenme fırsatlarına maruz kalmalarıyla göreceli yetenek, eleştirel ve bağımsız düşünce geliştirmelerine yardımcı olabilmektedirler. Kütüphane kaynaklarının kullanımı ile okuyucular, çelişen veya eksik bilgilerin etkisinin neden ve nasıl belirli kararların veya sonuçların elde edildiğini öğrenebilir ve anlayabilirler.

Kütüphanede mevcut okuma materyalleri, bilginin varlığını farklı şekillerde gösterir. Kütüphane aynı zamanda öğrencileri, nesnel ve öznel argümanları dengeleme ve kendi kendine düşünme ve bağımsız yargılama yollarını geliştirme fırsatı da verecektir. Yaratıcı ve eleştirel düşüncenin gelişmesinden ayrı olarak kütüphane, özellikle edebiyatta ve sanatta çeşitli yaratıcı ifade biçimlerinde deneyim kazandırarak duyuşsal alanda önemli bir rol oynamaktadır. Okuyucular tarafından edebiyat ve yaratıcı sanatlar üzerine iyi bir okuma dermesine erişim ve erişilebilirlik, öğrencilerin farklı insan, kültür ve çevre değerlerini geliştirmelerine yardımcı olacaktır. Okumak, sadece dilin ustalığına yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda okul müfredatındaki diğer derslerdeki performanslarını da geliştiren önemli bir beceridir. Beceri, bir spiral yaklaşımla sunulur ve kütüphane, sadece öğrenmek için değil, aynı zamanda hayattaki diğer konular ve genel ilgi alanları için de önemli bir kaynaktır. Bunun ışığında, öğrenciler kütüphaneyi verimli bir şekilde nasıl kullanacakları konusunda eğitilmeli ve bilgilendirilmelidir. Ayrıca özel çalışma için uygun zamanlarında kullanmaları da teşvik edilmelidir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan bir araştırmada, çekirdek kütüphane hizmet hedeflerinin “çocukların okuma ve öğrenmenin alışkanlığı, keyfi ve yaşamları boyunca kütüphane kullanımı”nda gelişmesini ve sürdürülmesini; bilgi, anlayış,

hayal gücü ve zevk için bilgi yaratma ve kullanmada deneyimler için fırsatlar sunmak”⁵¹ olduğu belirtilmiştir.

Okuma becerisini öğretirken, öğretmenlerin dersleri daha odaklı ve öğrenen merkezli yapmak için okul kütüphaneleri gibi mevcut kaynaklardan faydalanmaları gerekmektedir. Okul kütüphanesi, okuma becerilerini öğretmek için en iyi kaynak olarak kullanılabilir, çünkü kütüphanede öğrenciler sınıfta bir öğretmenin sunmadığı ekstra bilgilere erişebilir, sınıf ödevlerini bitirebilir ve kitapları eğlence ve keyif için okuyabilir. Ancak tüm bunlarla birlikte, çoğu okulda kütüphaneler mevcut veya yeterli değildir ve bulundukları yerlerde, öğrenciler kitapları kaybetme korkusuyla kitap ödünç almaktan da kaçınılabilmektedir.

Lonsdale, kaynak açısından zengin bir ortamın daha fazla okumaya ve gönüllü okumanın anlama, kelime dağarcığı, imla ve dil bilgisel yetenek ve yazma stilinin en iyi yordayıcısı olduğunu ekliyor.⁵² Bunun nedeni, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmekten başka ders kitaplarında yer alan bilgileri desteklemelerine yardımcı olan filmler, dergiler ve gazeteler gibi çeşitli materyallere erişebilmelerindendir.

Özetle, okul kütüphaneleri öğrencilerin becerilerini kazanıp geliştirebilecekleri okuma materyallerine erişim sağlar. Sadece sınıf çalışmalarından daha kapsamlı ve çeşitli bilgiler sunan materyaller sağlayarak bilgi, zevk, sınavlar ve kişisel gelişim için okuma kullanımının hayat boyu öğrenme yoluyla kullanılmasına yardımcı olur. Tüm bunlar okuma alışkanlığında okul ortamının etkili olduğunu, bu alışkanlığın buralardan beslendiğini ve pekiştirildiğini ayrıca okul kütüphanesinin ana hedeflerinden birinin, kullanıcılar arasında okuma kültürünü ve okumaya olan sevgiyi teşvik etmek olduğunu göstermektedir.

2.6 Kütüphane Kaynakları ve Okuma Alışkanlığı

Bireylerin okuma yeteneğini destekleyerek bireyin yaratıcılığını, yeteneklerini, somut düşüncelerini, hayal gücünü ve bilişsel gelişimini geliştirmesini

⁵¹“IFLA/UNESCO Okul Kütüphanesi Rehberi 2000", (Çevirimiçi), https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/school-library-guidelines/ifla_unesco_okul_kutuphanesi_rehberi.pdf, 7 Mayıs 2018.

⁵² Lonsdale, a.g.e., s.23.

mümkün kılarak, bireyin kendini daha iyi ve daha doğru ifade etmesini mümkün kılan etmen, okumak ve okumaya devam etmektedir. Birçok yazar, okumanın çoğu insanın yaşamı boyunca meşgul olduğu bir etkinlik olduğunu söylüyor. Çocukların okuma alışkanlığı üzerine yazmış olan Bütün, Şimşek ve Biçer okuma alışkanlığının, okuma ve okuma kaynağı olarak okumayı bir bütün olarak algılamasının sonucu olarak, okuma yazma alışkanlığının yaşam boyu okuma eylemini pratik, sürekli ve eleştirel olarak tanımladığını söylemektedir.⁵³ Ayrıca çocukların okuma becerilerini geliştirdiğini ve temel olarak ilkokul ve halk kütüphanesinde okuma alışkanlıklarını geliştirdiğini anlatıyor. Aynı yazar tarafından, okuma alışkanlığının kazanılmasının kütüphane faktörü tarafından okuma oranının artırılmasında çok önemli olduğu söylenmiştir. Bir toplumda okuma alışkanlığının artırılmasında, çok küçük yaşlardan itibaren okuma alışkanlığı kazanılmakta ve okuma alışkanlığının erken çocukluktan başlayarak kütüphane kaynakları tarafından desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Yine okul kütüphanesi, öğrencilerin okuma alışkanlığını tatmin edebilecek farklı kütüphane kaynakları sağlayarak öğrencilerin eğrilmesinde büyük bir öneme sahiptir.

Okul ve halk kütüphanesi kaynakları sadece okuyabilen çocuklar değil okuyacak çocukları üretiyor. Bu bağlamda, öğrencilerin okumaya maruz kaldıkları ortam, okuma alışkanlığı gelişiminde büyük bir etkiye sahiptir. Kütüphane, çocukların okumaya ilgi duymaları için hazır bulunan tüm çeşitlere ait kitaplara sahip olmalıdır.⁵⁴ Okul ve kütüphane, zayıf okuyucunun ihtiyaçlarına ulaşmak için birlikte çalışmalıdır. Öte yandan, yaşam boyu okuma sevgisinin desteklenmesi, ortaokul kütüphanelerindeki en önemli hedeflerimizden biri olmalıdır.⁵⁵ Ayrıca zevk duyularak okumanın öğrencilere anlamlı bağlamlara beceri kazandırma, genel ve içeriğe özel bilgi birikimi oluşturma, bağlantılı metinlerle akıcılık kazanma ve elbette sürekli kütüphane kaynaklarının sağlanmasına dayanan yaşam boyu okuma alışkanlığını geliştirme fırsatları sunacağı da göz ardı edilmemelidir.

⁵³ Aynur Bütün Ayhan, Şükran Şimşek, A.M. Biçer, "An analysis of children's attitudes towards reading habits", **European Journal of Research on Education**, Special Issue: Contemporary Studies in Education, 2013, s.17.

⁵⁴ Gerald G. Duffy, "Developing the Reading Habit", **The Reading Teacher Instructional Practices**, C.21, No:3, 1967, s.56.

⁵⁵ Joseph Sanacore, "Promoting the Lifetime Reading Habit in Middle School Students", **The Clearing House: A Journal of Educational Strategies**, C.73, no:3, 2000, s.155.

Kütüphane kaynaklarının uyumu yöneticilere, kütüphaneciye ve öğretmenlere bağlıdır. Okul kütüphanesinin eğitim programındaki yerini kabul etmesi büyük ölçüde yöneticinin verdiği yoruma bağlıdır. Kütüphanenin okula en büyük hizmeti verebilmesi için yöneticiler, kütüphaneci ve öğretmenler amaçlarını ve bu amaçlarla olan ilişkilerini anlamalıdır. Bir dizi yüksek kaliteli materyal sağlayan okul kütüphaneleri, öğrencilerin kişisel ilgi alanlarına, okuma tercihlerine, yeteneklerine hitap eden kitapları seçmelerini sağlar. İster romanlar, hayattaki günlük biyografiler, esprili romanlar, ister hayal gücünü artıran olağanüstü konular olsun, okuldaki her öğrencinin ilgisini çeken, teşvik eden, beceri seviyesi veya öğrenme tercihi ne olursa olsun çeşitli kaynaklarla dolu olması önemlidir. Bir çocuğun okumayı sevmesi için bir kitap keşfetmeye yöneltmek, bu kişinin kendini motive eden bir okuyucu ve yaşam boyu öğrenen bir kişi hâline gelmesini sağlayabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE SONUÇ

Bu bölümde, ankete katılan ve anket uygulama kriterleri çerçevesinde doğruluk-hata payı ayıklanmış güvenilir ve geçerli verilerin elde edildiği anket sonucu toplanan veriler araştırmanın problemi çerçevesinde çözümlenmiştir. Çözümleme sonucu elde edilen bulgulara ve bu bulguların yorumlarına iki aşamada yer verilmiştir. Her soru için ilk aşamada öğrencilerin oluşturduğu kitle profili ve öğrencilerin okuma alışkanlıklarında okul kütüphanesi kaynaklarının ilişkisi ile ilgi düzeyleri gösteren veriler ele alınmıştır. İkinci aşamada ise elde edilen bu verilere ilişkin yorumlar ve çıkarsamalar doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

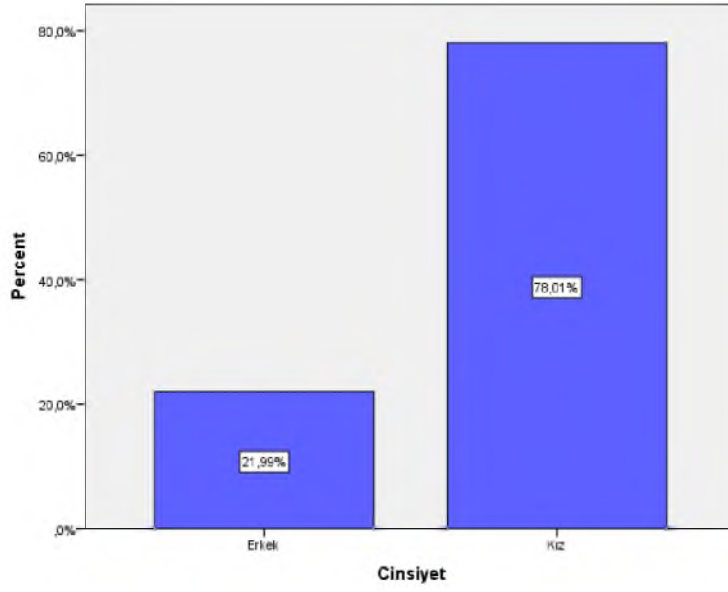
3. Bulgular

Araştırmamızda kapsamlı ve sağlıklı veriler elde etmek için ankete katılan öğrencilerin demografik özellikleri (cinsiyet, sınıf ve yaş oranları) dengeli bir biçimde değerlendirmeye alınmıştır. Bu çalışmada okuldaki öğrencilerden okul kütüphanesini ziyaret eden öğrenciler belirlenmiştir. Toplam 241 öğrencinin oluşturduğu verilere sırasıyla bakıldığında;

3.1. Katılımcı Özellikleri

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Erkek	53	22,0	22,0	22,0
	Kız	188	78,0	78,0	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.1 : Cinsiyet

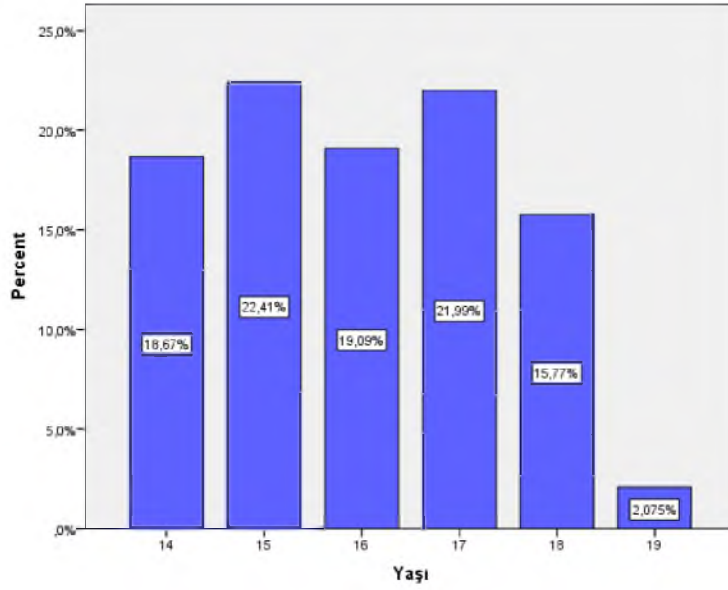

Şekil 3.1 : Cinsiyet

Katılımcı özellikleri dikkate alındığında okul kütüphanesini en çok ziyaret eden öğrenci grubunun kız öğrenciler olduğu ortaya çıkmaktadır. Araştırmaya katılan 241 öğrenciden 188'i kız öğrencilerden oluşmaktadır.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	14	45	18,7	18,7	18,7
	15	54	22,4	22,4	41,1
	16	46	19,1	19,1	60,2
	17	53	22,0	22,0	82,2
	18	38	15,8	15,8	97,9
	19	5	2,1	2,1	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.2 : Yaş

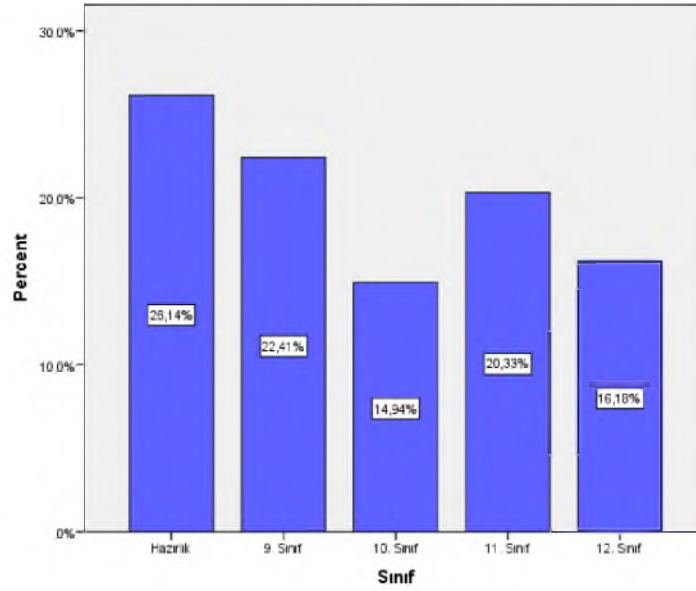

Şekil 3.2 : Yaş

18, 19 yaşına tekabül eden bu sayılar kütüphaneyi kullanan toplam öğrenci sayısının % 17, 845'ine karşılık gelmektedir. Hazırlık ve 9. sınıf öğrencilerinin diğer yaş oranlarına göre kütüphaneyi daha fazla kullandığı tablodan anlaşılmaktadır. Kütüphaneyi kullanan öğrencilerin % 41.08'ini karşılayan bu dilim öğrencilerin okulun ilk yıllarında daha fazla meraklı olduklarını göstermektedir. 11. sınıf öğrencilerinin yaş aralığına denk gelen 17,18 yaş aralığında da okul müfredatı ve etkinlikler kapsamında öğrencilerin 9. sınıf seviyesine yakın bir kullanım gerçekleştirdikleri yordanmaktadır. 12. sınıf öğrencilerinin yaş aralığını karşılayan (19 yaş) ise % 2,075'lik dilime sahiptir.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Hazırlık	63	26,1	26,1	26,1
	9. Sınıf	54	22,4	22,4	48,5
	10. Sınıf	36	14,9	14,9	63,5
	11. Sınıf	49	20,3	20,3	83,8
	12. Sınıf	39	16,2	16,2	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.3 : Sınıf

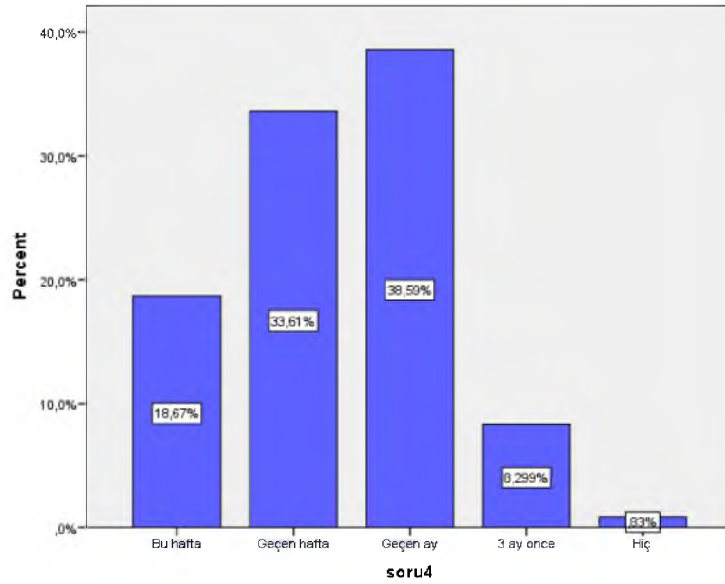
Şekil3.3 : Sınıf

Kütüphaneyi kullanan öğrencilerin sınıf seviyeleri değerlendirildiğinde Hazırlık sınıfı öğrencilerinin sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. (% 26,1) Hazırlık sınıfını 9. sınıf öğrencileri takip etmektedir. (% 22,4) Tabloda 10. sınıf öğrencilerinin kütüphaneyi 11 ve 12. sınıf öğrencilerinden daha az kullandığı anlaşılmaktadır. 12. sınıf öğrencilerinin de kütüphaneyi en az kullanan sınıf olduğu görülmektedir.

3.2. Öğrencilerin Okuma Alışkanlıklarına Yönelik Sorular

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Bu hafta	45	18,7	18,7	18,7
	Geçen hafta	81	33,6	33,6	52,3
	Geçen ay	93	38,6	38,6	90,9
	3 ay önce	20	8,3	8,3	99,2
	Hiç	2	,8	,8	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.4 : Soru 4- En son ne zaman kitap satın aldınız?

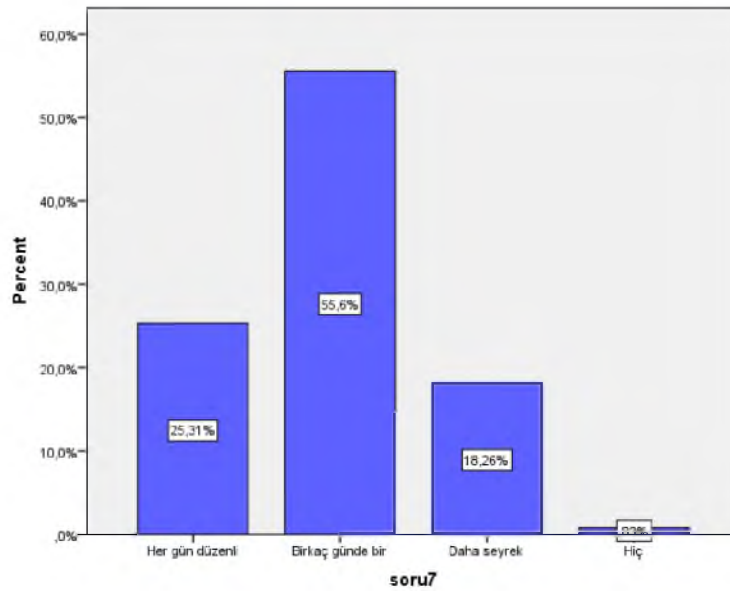

Şekil 3.4 : Soru 4- En son ne zaman kitap satın aldınız?

Öğrencilere “En son ne zaman kitap aldıkları” sorulduğunda öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%38,59) geçen ay kitap aldığını belirtmiştir. Onu ikinci olarak “geçen hafta kitap aldım” seçeneği takip etmiştir. (%33,61) “Hiç kitap almadım” diyen öğrenciler % 0,83 bir dilime sahiptir. Buradan da öğrencilerin düzenli olarak kitap okudukları anlaşılmaktadır.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Her gün düzenli	61	25,3	25,3	25,3
	Birkaç günde bir	134	55,6	55,6	80,9
	Daha seyrek	44	18,3	18,3	99,2
	Hiç	2	,8	,8	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.5 : Soru 7 -Hangi sıklıkta kitap okursunuz?

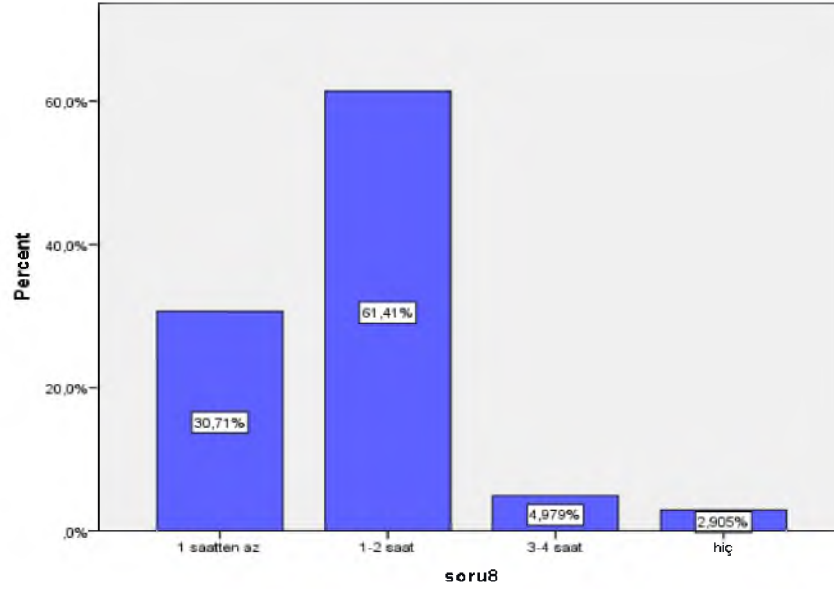

Şekil 3.5 : Soru 7 –Hangi sıklıkla kitap okursunuz?

Öğrencilere “Hangi sıklıkla kitap okudukları” sorulmuştur. Kütüphaneyi kullanan öğrencilerin % 99,2’sinin genel olarak kitap okuduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin ders yoğunluğu, etkinlik ve faaliyetler dolayısıyla her gün düzenli kitap okuyamadıkları fakat buna rağmen birkaç günde bir okuyan öğrenci sayısının oldukça fazla olduğu (%55,6) sevindirici bir durum olarak görülmektedir. Yine “her gün düzenli kitap” okuyan öğrenci sayısının da “daha seyrek” okuyanlara göre fazla olması da (% 25,31) bu okulda eğitim gören öğrencilerin okulun özelliğini bilerek tercih ettikleri ve okumaya önem verdiklerini göstermektedir.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	1 saatten az	74	30,7	30,7	30,7
	1-2 saat	148	61,4	61,4	92,1
	3-4 saat	12	5,0	5,0	97,1
	hiç	7	2,9	2,9	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.6 : Soru 8- Kitap okumaya günde ne kadar zaman ayırırsınız?

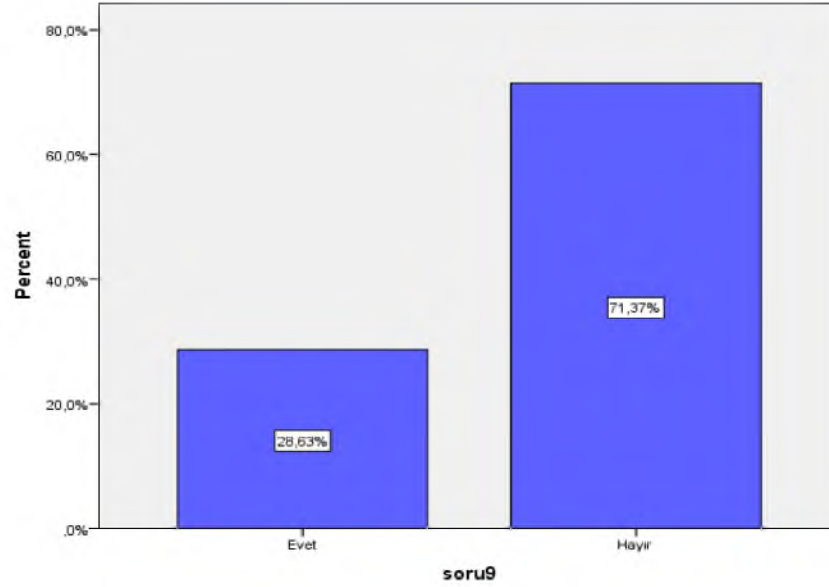

Şekil 3.6 : Soru 8- Kitap okumaya günde ne kadar zaman ayırırsınız?

“Öğrencilerin günlük bazda kitaba ne kadar zaman ayırdıkları” sorusuna öğrencilerin neredeyse tamamı kitaba vakit ayırdıklarını belirtmişlerdir. Günde 1-2 saat kitap okumaya zaman ayıran öğrenci oranı % 61,41’dir. 1 saatten az zaman ayıran öğrenci oranı (% 30,71) ile birlikte değerlendirildiğinde bu oran % 92,12’dir. Bu durum da sevindirici bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal Bilimler Lisesinde okuyup hiç kitap okumayan öğrenci oranının % 2,9’dan daha aşağı düşürülmesi için gerekli önlemler alınması gerektiği bu tablodan anlaşılmaktadır.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Evet	69	28,6	28,6	28,6
	Hayır	172	71,4	71,4	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

*Tablo 3.7 : Soru 9- Takip ettiğiniz ve okuduğunuz
sürelî bir dergi var mı?*

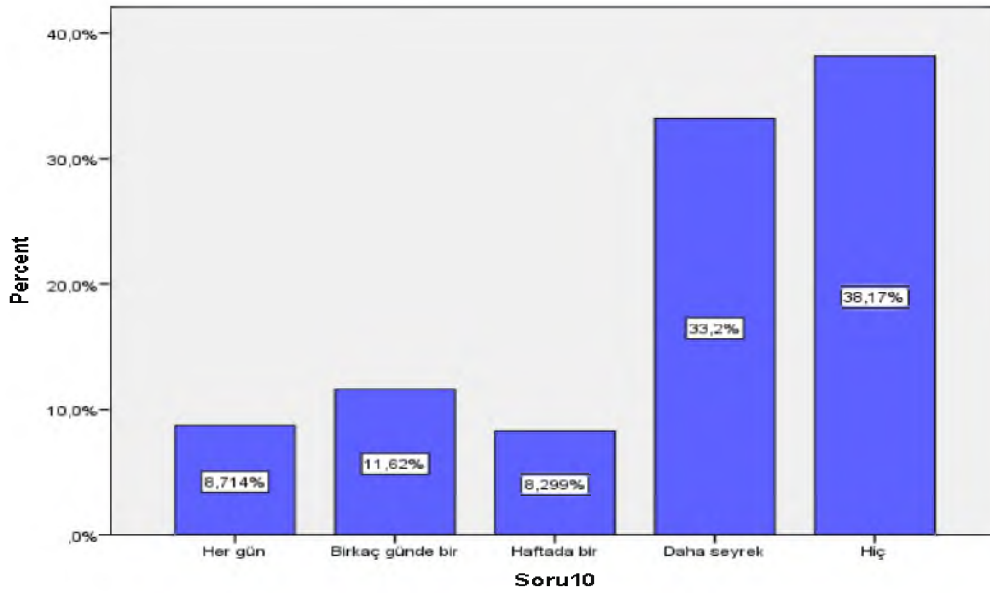
*Şekil 3.7 : Soru 9- Takip ettiğiniz ve okuduğunuz
sürelî bir dergi var mı?*

Öğrencilerin % 71,37'sinin herhangi bir süreli dergiyi takip etmediği görülmektedir. Bu durum da genel itibarla öğrenciler arasında dergi okuma kültürünün giderek azaldığını göstermektedir. Kütüphaneye dergi ve süreli yayınlar alınması ile bu oranın artırılacağı öneri olarak sunulmaktadır. Ayrıca günümüz bilişim dünyasında dergi ve gazete gibi yayınların internet ve mobil iletişim

yollarıyla okunabiliyor olması da dergi aboneliği, süreli yayın okuma kültürünü azaltan bir etken olarak düşünülmektedir.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Her gün	21	8,7	8,7	8,7
	Birkaç günde bir	28	11,6	11,6	20,3
	Haftada bir	20	8,3	8,3	28,6
	Daha seyrek	80	33,2	33,2	61,8
	Hiç	92	38,2	38,2	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.8 : Soru 10- Hangi sıklıkta gazete okursunuz?

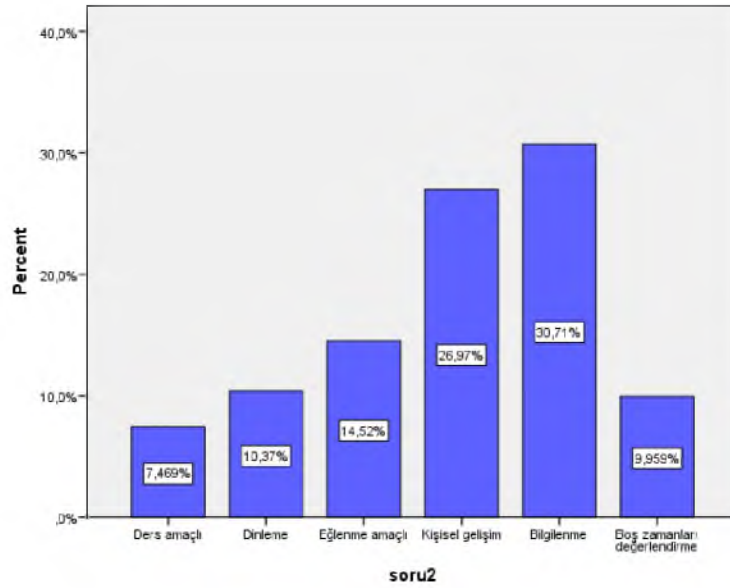
Şekil 3.8 : Soru 10- Hangi sıklıkta gazete okursunuz?

Tablo 8’de de öğrencilerin hangi sıklıkla gazete okudukları öğrenilmeye çalışılmıştır. Burada da oranların yüksek olması sevindirici bir durumdur. Hiç gazete okumayan öğrencilerin oranı (% 38,2) çıkartıldığında öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun (% 61,8) belirli aralıklarla gazete okuduğu anlaşılmaktadır

3.3 Öğrencilerin Kitap Okuma Amaçları

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Ders amaçlı	18	7,5	7,5	7,5
	Dinleme	25	10,4	10,4	17,8
	Eğlenme amaçlı	35	14,5	14,5	32,4
	Kişisel gelişim	65	27,0	27,0	59,3
	Bilgilenme	74	30,7	30,7	90,0
	Boş zamanları değerlendirme	24	10,0	10,0	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.9 : Soru 2- Hangi amaçla kitap okursunuz?

Şekil 3.9 : Soru 2- Hangi amaçla kitap okursunuz?

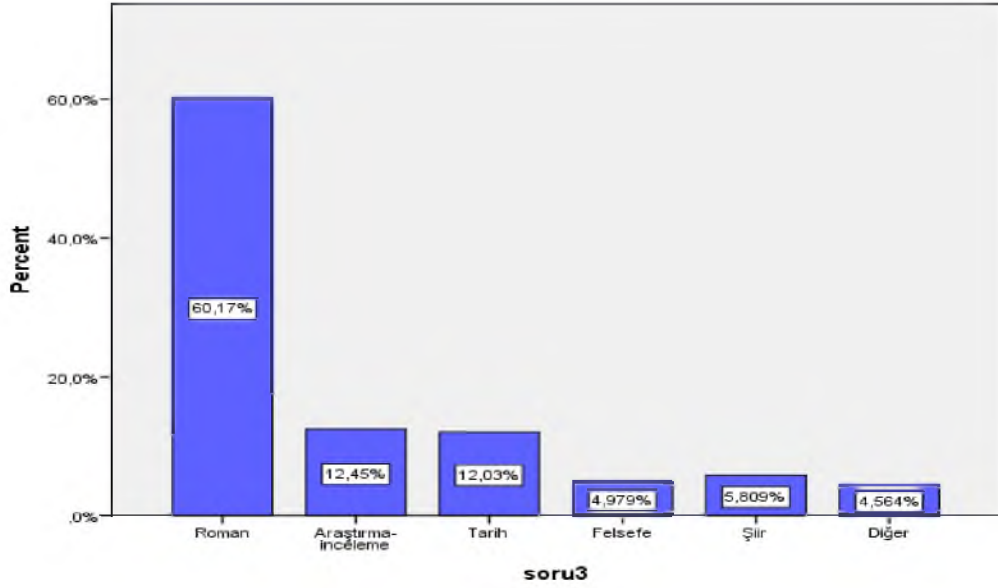
Öğrencilerin “hangi amaçla kitap” okuduklarının öğrenilmeye çalışıldığı soruya karşılık öğrencilerin bilinçli bir şekilde kitap seçtikleri ve okudukları görülmektedir. Kişisel gelişim (% 26,97) ve bilgilenme amaçlı (30,71) kitap okuyan öğrencilerin sayısı oldukça fazladır. (% 57,68). Dinlenme (% 10,37) ve boş zamanlarını değerlendirme (% 9,959) amacıyla kitap okuyan öğrenci sayısı da oldukça yüksek bir sayıyı teşkil etmektedir. (% 20,329) Ayrıca öğrencilerin ders amaçlı kitap okuma oranına (% 7,469) bakıldığında da öğrencilerin kendilerini

geliştirerek derslerde daha başarılı olmak için ders amaçlı kitap okudukları anlaşılmaktadır.

3.4. Öğrencilerin Okumaktan Hoşlandıkları Kitap Türleri

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Roman	145	60,2	60,2	60,2
	Araştırma-inceleme	30	12,4	12,4	72,6
	Tarih	29	12,0	12,0	84,6
	Felsefe	12	5,0	5,0	89,6
	Şiir	14	5,8	5,8	95,4
	Diğer	11	4,6	4,6	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.10 : Soru 3- Okumaktan en çok hoşlandığınız kitap türü hangisidir?

Şekil 3.10 : Soru 3- Okumaktan en çok hoşlandığınız kitap türü hangisidir?

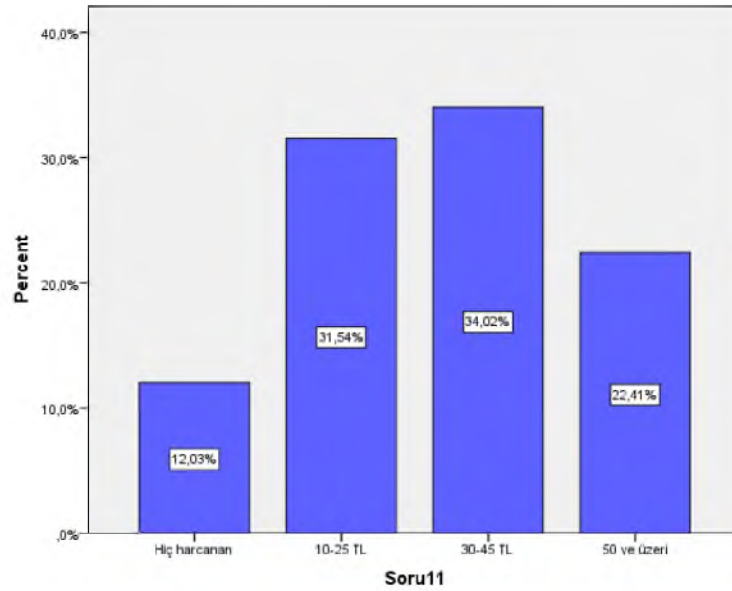
Öğrencilerin en çok okudukları kitap türü olarak roman oldukça büyük bir orana sahiptir. (% 60,17). Onu sırasıyla araştırma-inceleme kitaplarıyla (% 12,45) tarih kitapları takip etmektedir. (% 12,03). Diğer kitap türleri de % 15,352'lik bir orana sahiptir.

3.5. Öğrencilerin Okuma Harcamaları

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Hiç harcamayan	29	12,0	12,0	12,0
	10-25 TL	76	31,5	31,5	43,6
	30-45 TL	82	34,0	34,0	77,6
	50 ve üzeri	54	22,4	22,4	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.11 : Soru 11- Aylık Kitap, dergi, gazete vb

harcamalarınız ne kadardır?

Şekil 3.11 : Soru 11- Aylık Kitap, dergi, gazete vb

harcamalarınız ne kadardır?

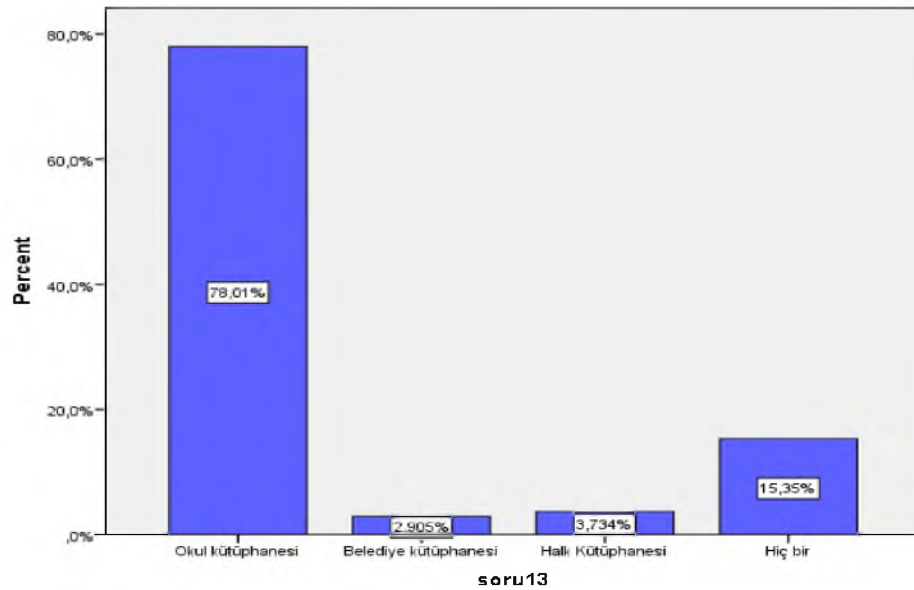
“Aylık kitap, dergi, gazete vb harcamalarınız ne kadardır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar da gayet memnun edici düzeydedir. Aylık 30-45 TL arasında harcama yapan öğrencilerin oranı (%34,02)’dir. 10-25 TL arasında harcama yapan öğrencilerin oranı da % 31,54’tür. 50 TL üzeri harcama yapan öğrencilerin oranı da % 22,41 olarak görülmektedir. Buradan da okuldaki öğrencilerin kitaba yeterince para ayırdıkları ve kitap okudukları sonucu çıkmaktadır.

Hiç harcama yapmayan öğrencilerin de oranının (%12,03) azaltılması için çalışmalar yapılmalıdır.

3.6. Öğrencilerin Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Okul kütüphanesi	188	78,0	78,0	78,0
	Belediye kütüphanesi	7	2,9	2,9	80,9
	Halk Kütüphanesi	9	3,7	3,7	84,6
	Hiçbir	37	15,4	15,4	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.12 : Soru 13- En fazla hangi kütüphaneyi kullanıyorsunuz?

Şekil 3.12 : Soru 13- En fazla hangi kütüphaneyi kullanıyorsunuz?

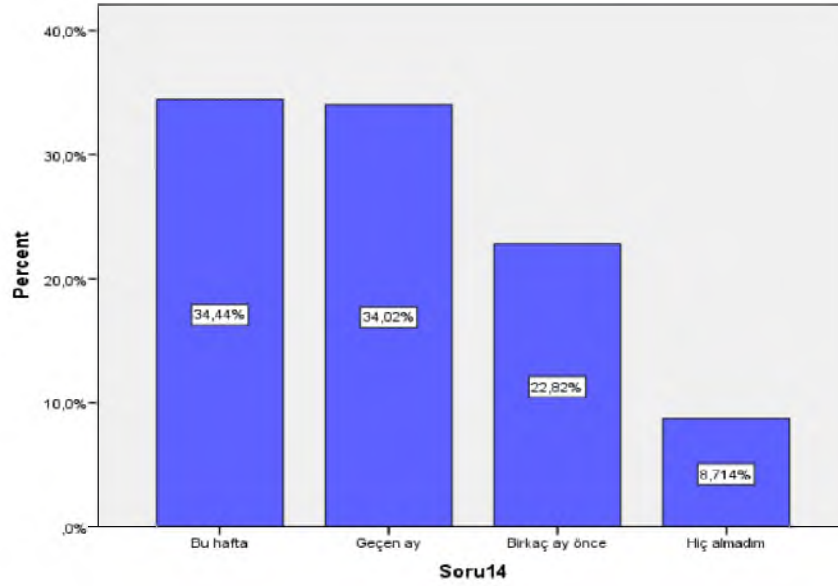
Öğrencilerin kütüphane kullanma alışkanlığı açısından en çok kullandıkları kütüphane okul kütüphanesidir. (%78,01) Böyle büyük bir oranın çıkmasında okuldaki kitap sayısının ve materyallerin yeterli olması ve öğrencilerin daha rahat bir biçimde kütüphaneye ulaşması büyük bir etkiye sahiptir. Halk Kütüphanesi % 3,73

oran ile ikinci sırada gelmektedir. Belediye Kütüphanesi de % 2,905’lik bir oranla üçüncü sırada yer almaktadır.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Bu hafta	83	34,4	34,4	34,4
	Geçen ay	82	34,0	34,0	68,5
	Birkaç ay önce	55	22,8	22,8	91,3
	Hiç almadım	21	8,7	8,7	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.13 : Soru 14- En son ne zaman okul kütüphanenizden

ödünç kitap aldınız?

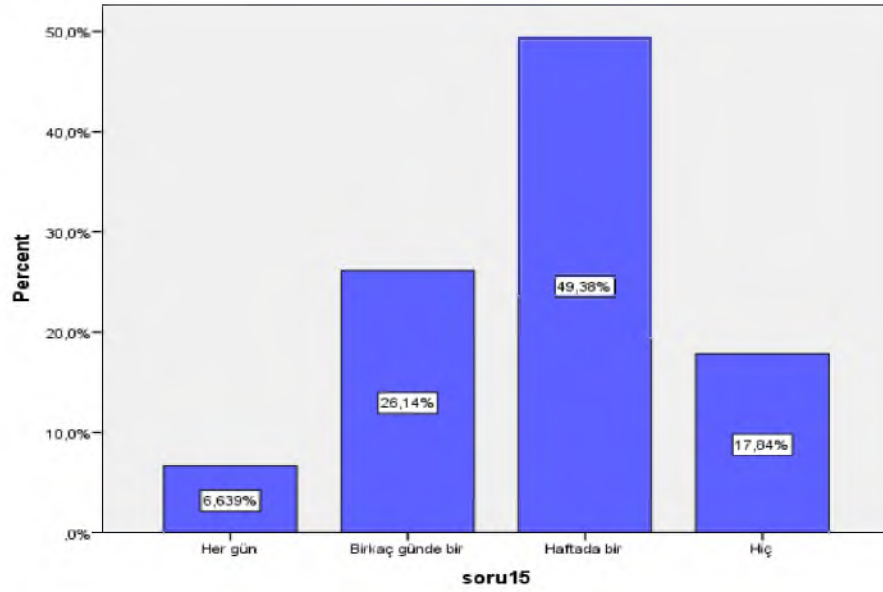
Şekil 3.13 : Soru 14- En son ne zaman okul kütüphanenizden ödünç kitap aldınız?

Öğrencilerin kütüphane kullanma alışkanlığı içerisinde “kütüphaneden hangi sürelerle kitap aldıkları” sorusuna vermiş oldukları cevaplar da memnuniyet vericidir. Bu hafta (% 34,44) ve geçen ay (% 34,02) oranının nerdeyse aynı olması da öğrencilerin hem kütüphaneyi kullandıklarını hem de kütüphaneden ödünç kitap aldıklarını göstermektedir. Hiç almadım diyen (% 8,714) öğrenci oranını çıkardığımızda % 91, 28’lik bir oranın kütüphaneden ödünç kitap aldıklarını

göstermektedir. Bu oran da bir okul kütüphanesinden alınacak ödünç kitap oranında en üst nokta olarak belirtilebilir.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Her gün	16	6,6	6,6	6,6
	Birkaç günde bir	63	26,1	26,1	32,8
	Haftada bir	119	49,4	49,4	82,2
	Hiç	43	17,8	17,8	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.14 : Soru 15- Okulunuzdaki kütüphaneyi hangi sıklıkta kullanıyorsunuz?

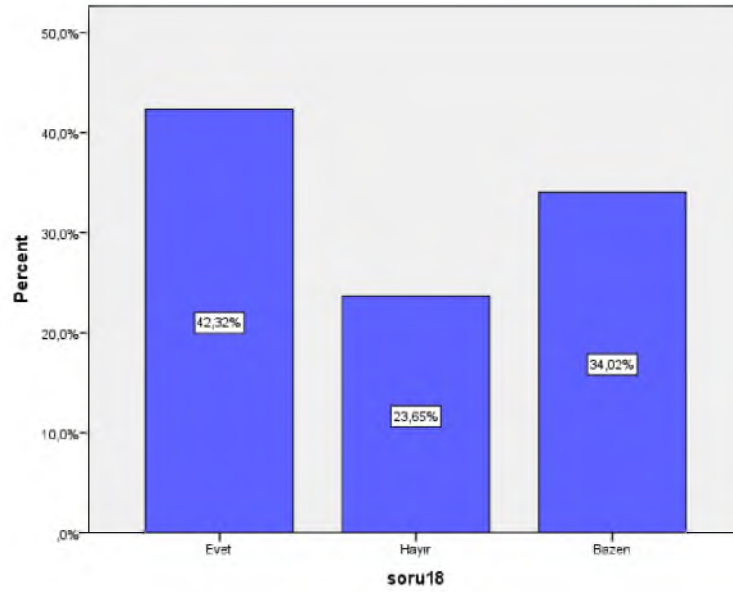
Şekil 3.14 : Soru 15- Okulunuzdaki kütüphaneyi hangi sıklıkta kullanıyorsunuz?

Öğrencilerin kütüphaneyi kullanma sıklığı ile ilgili olarak ilk sırada “haftada bir” kullanma gelmektedir. (% 49,38) “birkaç günde bir “ kullanım ikinci sıradadır. (% 26,14). Düzenli kullanan öğrenci oranı da % (6,639) üçüncü sırada gelmektedir. Kütüphaneyi “hiç kullanmayan” öğrenci oranı da % 17,84’tür. Yine “hiç

kullanmayan” öğrenci oranını çıkardığımızda öğrencilerin % 82,16’sının kütüphaneyi belirli aralıklarla kullandığı tespit edilmektedir.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Evet	102	42,3	42,3	42,3
	Hayır	57	23,7	23,7	66,0
	Bazen	82	34,0	34,0	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.15 : Soru 18- İstedığınız kitabı/kaynağı önce okul kütüphanenizden kontrol eder misiniz?

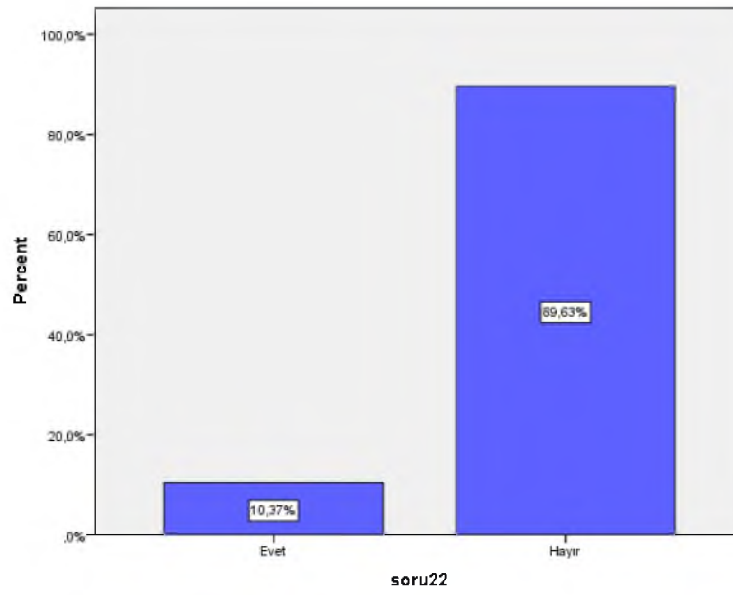

Şekil 3.15 : Soru 18- İsteddiğiniz kitabı/kaynağı önce okul kütüphanenizden kontrol eder misiniz?

Okul kütüphanesindeki kaynaklara bakma konusunda da öğrenciler okul kütüphanesine önem veriyorlar. Öğrencilerin %42, 32’si araştırdığı bir kitabı/kaynağı önce okul kütüphanesinden kontrol etmektedir. Bu orana “bazen bakarım” diyen öğrenci oranını da eklendiğinde (% 34,02) öğrencilerin % 76,34’nün okuldaki kaynaklara bakarak önceliği kütüphaneye verdiği anlaşılmaktadır.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Evet	25	10,4	10,4	10,4
	Hayır	216	89,6	89,6	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.16 : Soru 22- Okul kütüphanenizde olmayan bir kitabın temin/alınması için istekte bulundunuz mu?

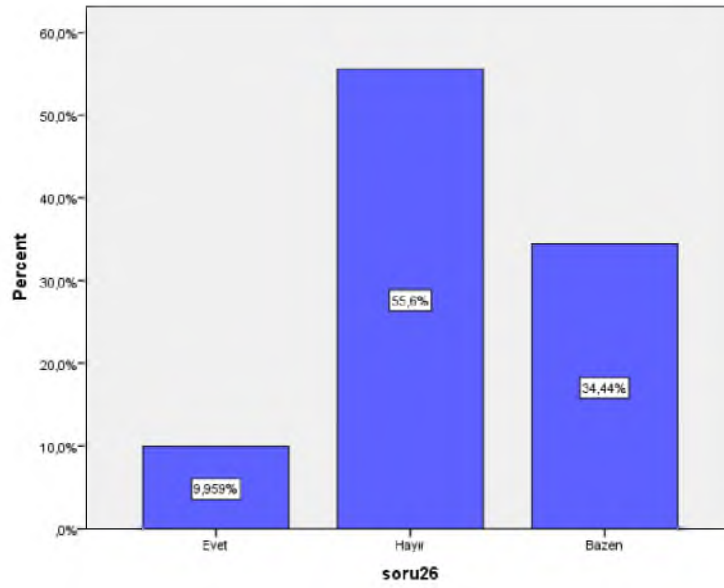
Şekil 3.16 : Soru 22- Okul kütüphanenizde olmayan bir kitabın temin/alınması için istekte bulundunuz mu?

Öğrencilerin “okul kütüphanenizde olmayan bir kitabın temini/alınması için istekte bulundunuz mu?” sorusuna verdiği yanıt “hayır” dır. Öğrencilerin % 89,6’sı olmayan bir kitap için okul kütüphanesine temin için bir öneride bulunmadıklarını belirtmişlerdir.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Evet	24	10,0	10,0	10,0
	Hayır	134	55,6	55,6	65,6
	Bazen	83	34,4	34,4	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.17 : Soru 26- Kütüphaneye gelen yeni kaynakları

takip ediyor musunuz?

Şekil 3.17 : Soru 26- Kütüphaneye gelen yeni kaynakları

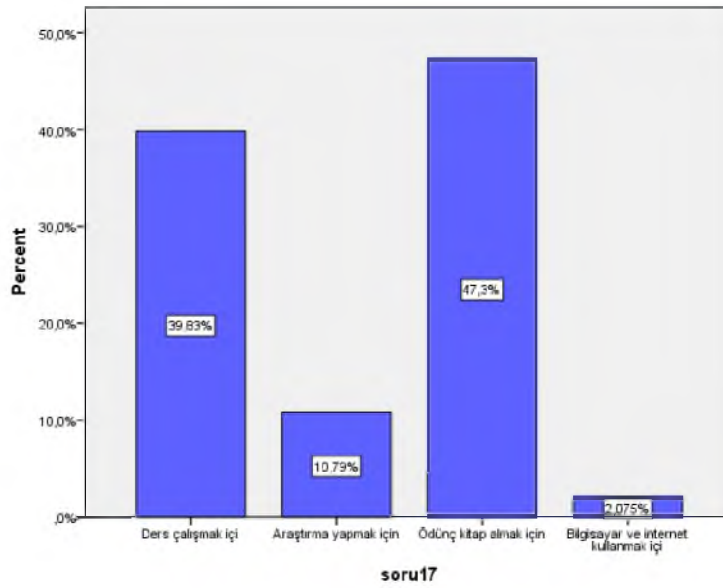
takip ediyor musunuz?

Öğrencilerin % 9, 959'luk bir oranda “evet” dedikleri, “hayır” diyenlerin % 55,6'luk bir orana sahip olduğu görülmektedir. “Bazen” diyenlerin oranı da %34, 44'tür. “hayır” ve “bazen” diyenlerin oranını topladığımızda % 90'luk bir oran çıkmaktadır.

3.7. Öğrencilerin Kütüphaneyi Kullanma Amaçları

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Ders çalışmak için	96	39,8	39,8	39,8
	Araştırma yapmak için	26	10,8	10,8	50,6
	Ödünç kitap almak için	114	47,3	47,3	97,9
	Bilgisayar ve internet kullanmak için	5	2,1	2,1	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.18 : Soru 17- Okulunuzdaki kütüphaneyi hangi amaçla kullanıyorsunuz?

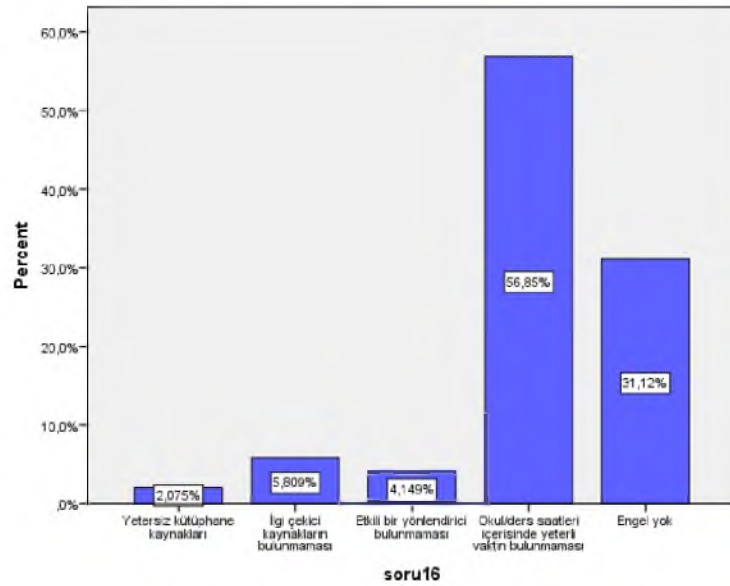
Şekil 3.18 : Soru 17- Okulunuzdaki kütüphaneyi hangi amaçla kullanıyorsunuz?

Araştırmaya konu olan okul kütüphanesini öğrencilerin “hangi amaçla kullandıkları” sorusuna, “ödünç kitap almak için” kullanan öğrenci oranı % 47,3 ile ilk sırada yer almaktadır. “ders çalışmak için” kullanan öğrenci oranı da % 39,83’tür. “araştırma yapmak için” kullanan öğrenci oranı da %10,79’dur. “bilgisayar ve internet kullanmak için” kütüphaneyi tercih eden öğrenci oranı da % 2,075’tir.

3.8.Öğrencilerin Kütüphane Kullanımına Engel Olan Sebepler

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Yetersiz kütüphane kaynakları	5	2,1	2,1	2,1
	İlgi çekici kaynakların bulunmaması	14	5,8	5,8	7,9
	Etkili bir yönlendirici bulunmaması	10	4,1	4,1	12,0
	Okul/ders saatleri içerisinde yeterli vaktin bulunmaması	137	56,8	56,8	68,9
	Engel yok	75	31,1	31,1	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.19 : Soru 16- Kütüphaneyi daha sık kullanmanızı engelleyen neden nedir?

Şekil 3.19 : Soru 16- Kütüphaneyi daha sık kullanmanızı engelleyen neden nedir?

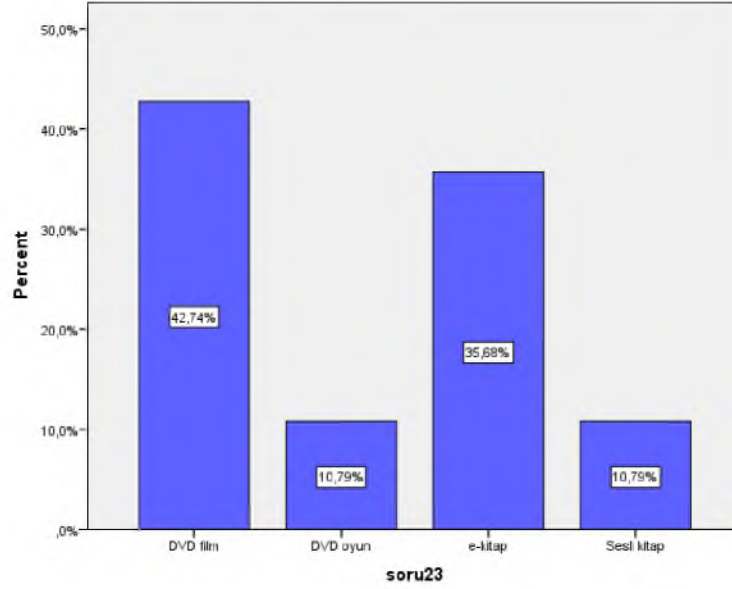
Öğrencilerin kütüphaneyi kullanmalarına engel olan sebeplerde ilk sırayı “Okul/ders saatleri içerisinde yeterli vaktin bulunmaması” almaktadır. (% 56,85). Bu araştırmada sevindirici bir durum da kütüphane kullanımına engel olan bir durumun olmadığını belirten öğrencilerin oranının oldukça yeterli düzeyde olmasıdır. (% 31,12). Diğer nedenler (yetersiz kütüphane kaynakları, ilgi çekici kaynakların

bulunmaması ve etkili bir yönlendirici bulunmaması) toplam oran içinde % 12,033'lük bir dilim teşkil etmektedir.

3.9. Öğrencilerin Kütüphanede Bulunmasını İstediği Kaynak Türleri

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	DVD film	103	42,7	42,7	42,7
	DVD oyun	26	10,8	10,8	53,5
	e-kitap	86	35,7	35,7	89,2
	Sesli kitap	26	10,8	10,8	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.20 : Soru 23- Okul kütüphanenizde hangi tür materyallerin olmasını istersiniz?

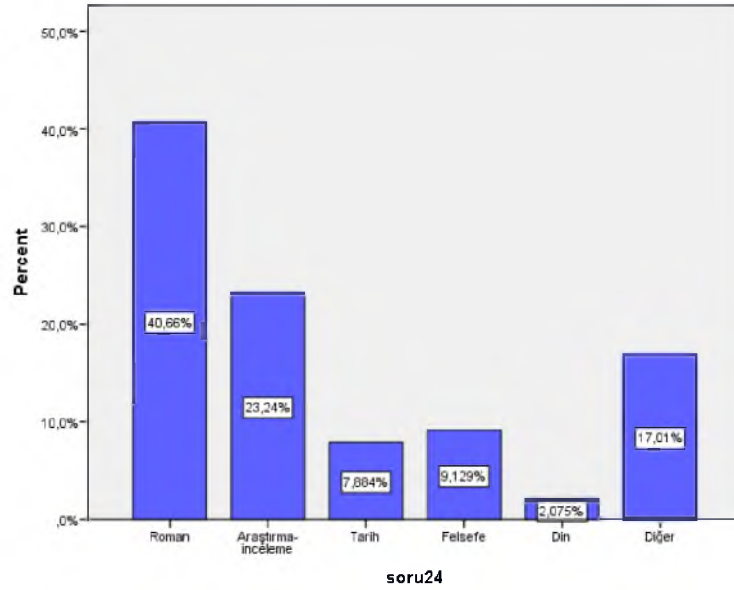
Şekil 3.20 : Soru 23- Okul kütüphanenizde hangi tür materyallerin olmasını istersiniz?

Öğrencilerin % 42,74'ü kütüphanede DVD Film olmasını istemektedir. DVD Oyun isteyenlerin oranı da % 10,79'dur. Öğrenciler günümüz dünyasına uygun

olarak kütüphanede e-kitap olmasını da talep etmektedir (%35,68). Sesli kitap olmasını isteyen öğrenci oranı da %10,79'dur.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Roman	98	40,7	40,7	40,7
	Araştırma-inceleme	56	23,2	23,2	63,9
	Tarih	19	7,9	7,9	71,8
	Felsefe	22	9,1	9,1	80,9
	Din	5	2,1	2,1	83,0
	Diğer	41	17,0	17,0	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.21 : Soru 24- Okul kütüphanenizde hangi tür kitapların daha fazla olmasını istersiniz?

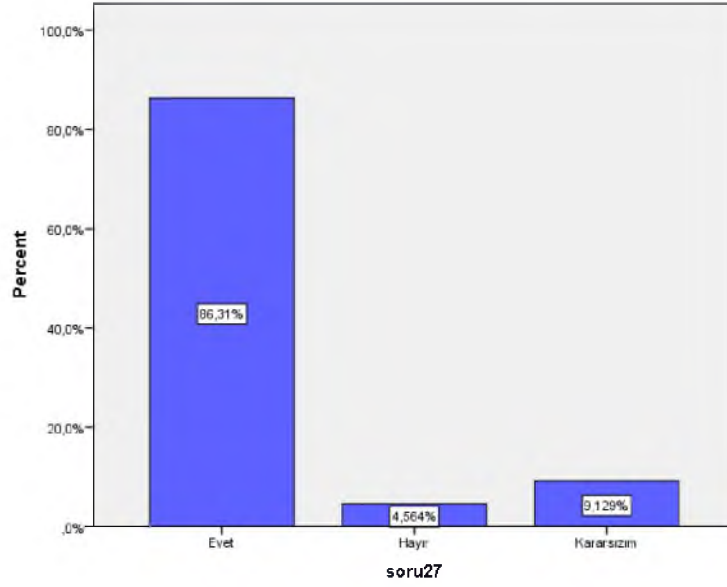
Şekil 3.21 : Soru 24- Okul kütüphanenizde hangi tür kitapların daha fazla olmasını istersiniz?

Öğrenciler kütüphanelerinde “roman” türü kitapların daha fazla olmasını istemektedirler. (%40, 66) Öğrenciler Tablo 12’deki en çok okudukları kitap

türlerine verdikleri cevaba göre (bkz. Tablo 12) kütüphanede bu yönde kitap olmasını talep etmektedir.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Evet	208	86,3	86,3	86,3
	Hayır	11	4,6	4,6	90,9
	Kararsızım	22	9,1	9,1	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.22 : Soru 27- Okul kütüphanenizde dergi ve gazete gibi kaynaklar da bulunmalı mı?

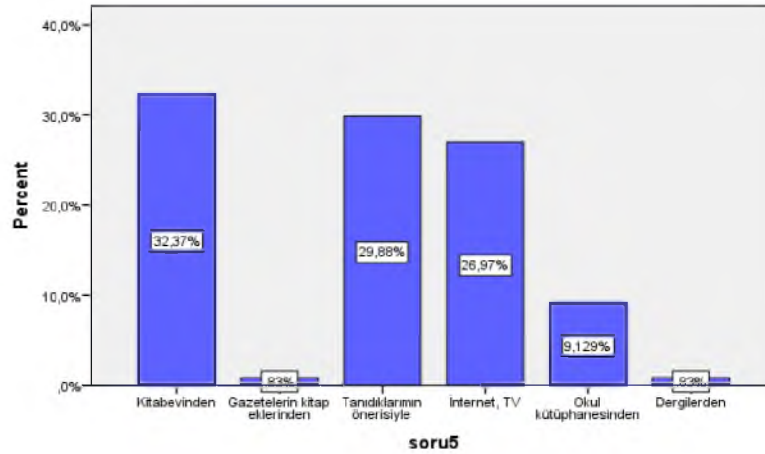
Şekil 3.22 : Soru 27- Okul kütüphanenizde dergi ve gazete gibi kaynaklar da bulunmalı mı?

Öğrencilerin %86,31'i kütüphanede “dergi ve gazete” bulundurulmasını istemektedir. “hayır” (%4,564) ve “kararsızım” diyenlerin (%9,129) oranı toplam oran içinde % 13,693'tür.

3.10. Öğrencilerin Kitap Temini ve Seçimi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Kitabevinden	78	32,4	32,4	32,4
	Gazetelerin kitap eklerinden	2	,8	,8	33,2
	Tanıdıklarının önerisiyle	72	29,9	29,9	63,1
	İnternet, TV	65	27,0	27,0	90,0
	Okul kütüphanesinden	22	9,1	9,1	99,2
	Dergilerden	2	,8	,8	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.23 : Soru 5- Okuduğunuz kitapları nasıl seçersiniz?

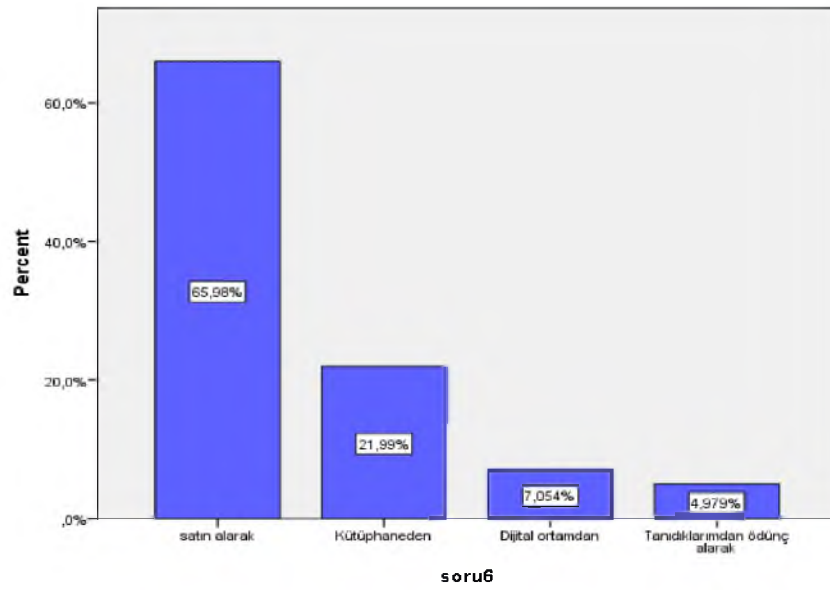

Şekil 3.23 : Soru 5- Okuduğunuz kitapları nasıl seçersiniz?

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu okuduğu kitabı kitabevinden seçmektedir. (%32,37) Tanıdıklarının önerisiyle kitap seçen öğrencilerin oranı da büyük bir yekûn tutmaktadır. (%29,88). İnternet ve TV'den kitapları seçen öğrencilerin oranı da % 26,97'dir. Okul kütüphanesinden seçen öğrenci oranı da %9,129'dur.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	satın alarak	159	66,0	66,0	66,0
	Kütüphaneden	53	22,0	22,0	88,0
	Dijital ortamdan	17	7,1	7,1	95,0
	Tanıdıklarımдан ödünç alarak	12	5,0	5,0	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.24 : Soru 6-Okuyacağınız kitabı nasıl temin edersiniz?

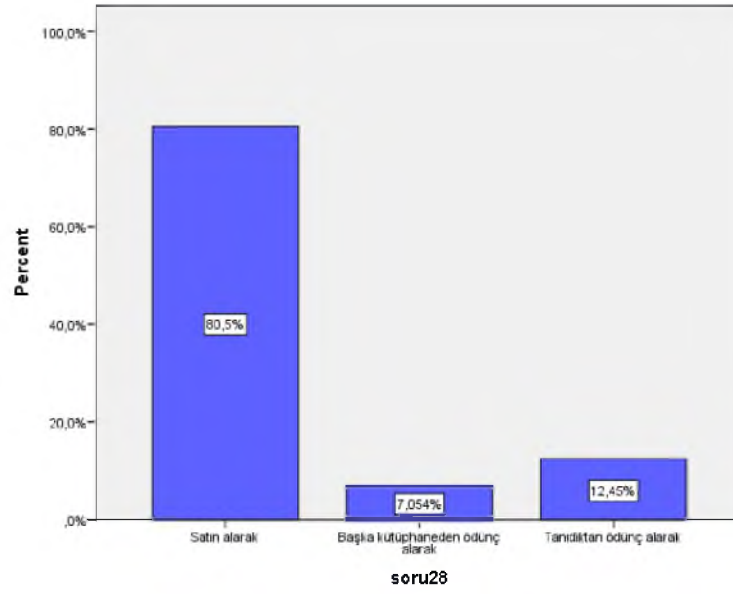

Şekil 3.24 : Soru 6-Okuyacağınız kitabı nasıl temin edersiniz?

Öğrenciler, %65,98’lik oranla satın aldıklarını belirtmişlerdir. “kütüphaneden temin eden” öğrenci oranı da %21,99’dur. Bu durum da sevindiricidir. Zira bu araştırmadan öğrencilerin okudukları kitapların kendilerine ait olmasını istedikleri ve hacimli bir kütüphaneye sahip olmayı amaçladıkları anlaşılıyor. Bu iddiamızı da “tanıdıklarından ödünç olarak” ve “dijital ortamdan” temin edenlerin oranının %11,618 olması göstermektedir.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Satın alarak	194	80,5	80,5	80,5
	Başka kütüphaneden ödünç alarak	17	7,1	7,1	87,6
	Tanıdıktan ödünç alarak	30	12,4	12,4	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.25 : Soru 28- Okul kütüphanesinde bulamadığınız kitapları nasıl temin edersiniz?

Şekil 3.25 : Soru 28- Okul kütüphanesinde bulamadığınız kitapları nasıl temin edersiniz?

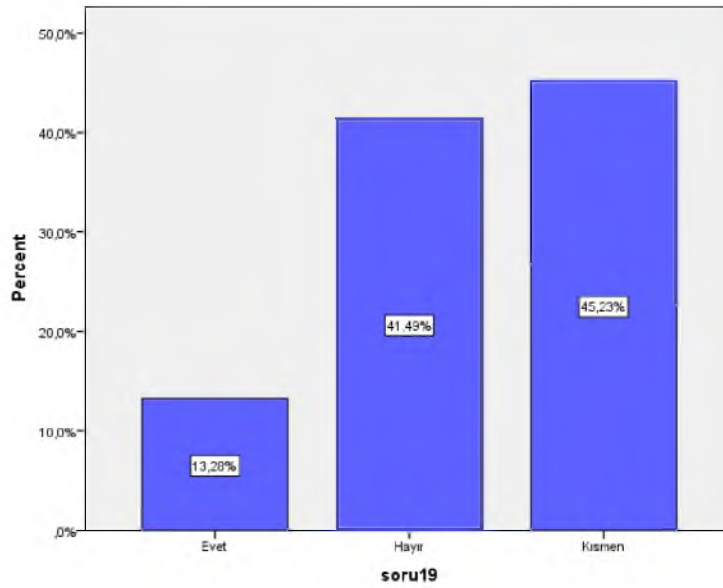
Öğrencilerin % 80,5'i kitapları satın alarak temin etmektedir. Öğrenciler ödünç kitap almayı çok fazla tercih etmemektedirler.

3.11. Öğrencilerin Kütüphane Kaynaklarına Yönelik Düşünceleri

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Evet	32	13,3	13,3	13,3
	Hayır	100	41,5	41,5	54,8
	Kısmen	109	45,2	45,2	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.26 : Soru 19- Okul kütüphanenizde istediğiniz kitabı

bulmakta sorun yaşıyor musunuz?

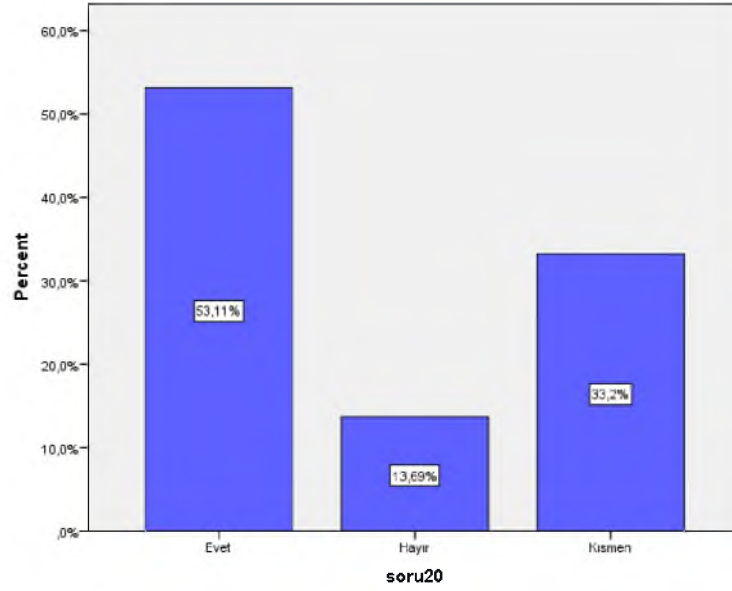
Şekil 3.26 : Soru 19- Okul kütüphanenizde istediğiniz kitabı

bulmakta sorun yaşıyor musunuz?

Öğrenciler “okul kütüphanesinde istediği kitabı bulmakta” çok fazla sorun yaşamıyorlar. Öğrencilerin %41, 49’u hiç sorun yaşamadığını belirtmektedir. Sorun yaşadığını belirtenlerin oranı %13,28’dir. “kısmen” diyenlerin cevabını da (%45,23) hayır ile birleştirdiğimizde öğrencilerin okul kütüphanesinden memnun oldukları anlaşılıyor.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Evet	128	53,1	53,1	53,1
	Hayır	33	13,7	13,7	66,8
	Kısmen	80	33,2	33,2	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.27 : Soru 20- Okul kütüphanenizde yeterli kitabın bulunduğunu düşünüyor musunuz?

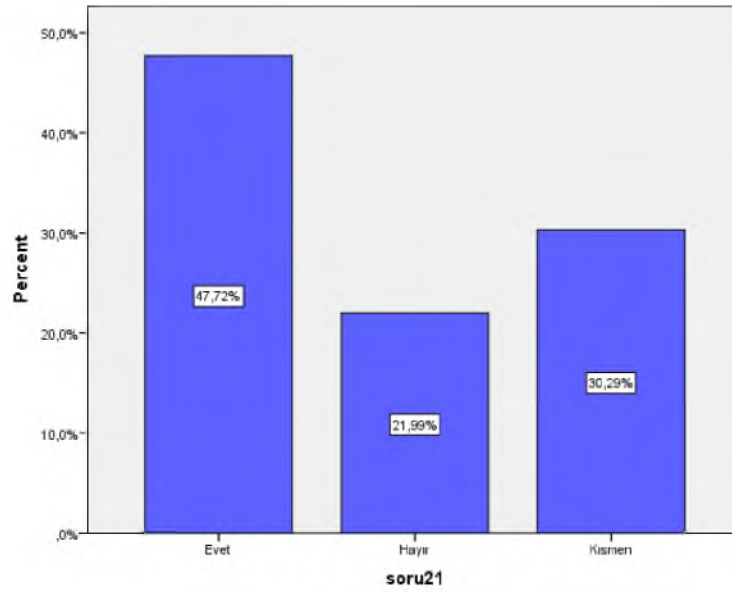
Şekil 3.27 : Soru 20- Okul kütüphanenizde yeterli kitabın bulunduğunu düşünüyor musunuz?

Öğrencilerin % 53,11'i okul kütüphanesinde yeterli kitabın olduğunu düşünmektedir. Bu orana “kısmen” diyenleri de eklediğimizde okul kütüphanesinde yeterli kitap olduğu görülmektedir.

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Evet	115	47,7	47,7	47,7
	Hayır	53	22,0	22,0	69,7
	Kısmen	73	30,3	30,3	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.28 : Soru 21- Okul kütüphanenizin kaynaklarının

güncel olduğunu düşünüyor musunuz?

Şekil 3.28 : Soru 21- Okul kütüphanenizin kaynaklarının

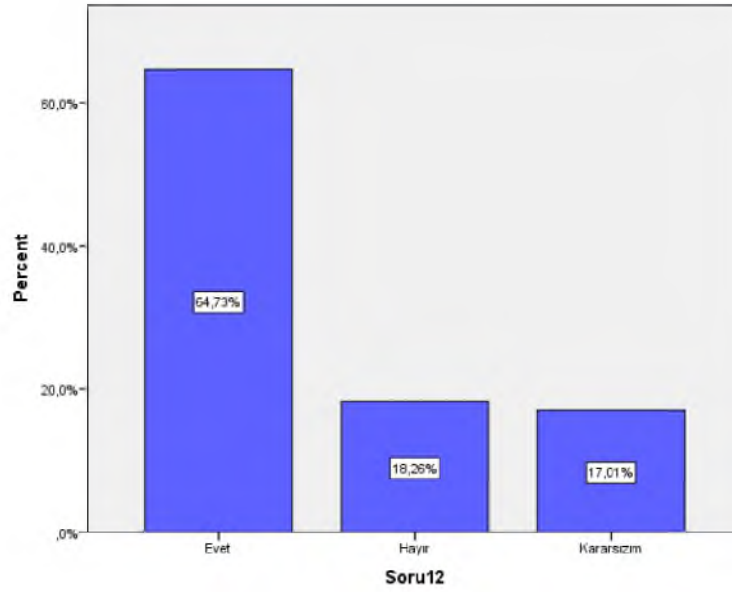
güncel olduğunu düşünüyor musunuz?

Araştırmaya konu olan okul kütüphanesinde öğrencilerin % 47,72’si “evet” yanıtını vermiştir. %21,99“hayır” oranının düşük olması ve “kısmen” cevabının da %30,29 olduğu dikkate alındığında okul kütüphanesindeki kaynakların güncel olduğu görülmektedir.

3.12. Öğrencilerin Kütüphanenin Okuma Alışkanlığına İlişkisi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değer	Evet	156	64,7	64,7	64,7
	Hayır	44	18,3	18,3	83,0
	Kararsızım	41	17,0	17,0	100,0
	Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.29 : Soru 12- Okulunuzun kütüphanesinin okuma alışkanlığınıza etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz?

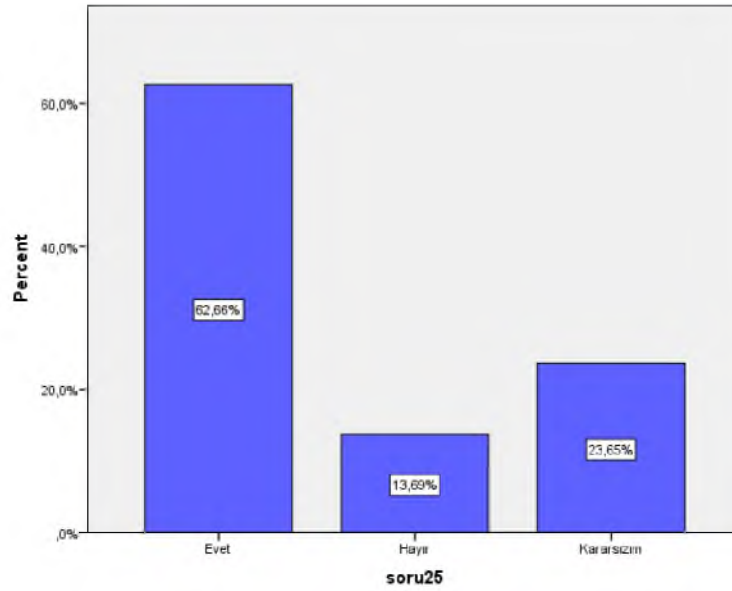

Şekil 3.29 : Soru 12- Okulunuzun kütüphanesinin okuma alışkanlığınıza etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz?

Öğrencilerin % 64,73’ü okuma alışkanlığında okul kütüphanesinin etkili olduğunu düşünüyor. “hayır” cevabını verenlerin oranının (%18,26) düşük olması ve “kararsızım” diyenlerin oranının da %17,01’ olması bu iddiamızı desteklemektedir.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	151	62,7	62,7	62,7
Hayır	33	13,7	13,7	76,3
Kararsızım	57	23,7	23,7	100,0
Total	241	100,0	100,0	

Tablo 3.30 : Soru 25- Sizce okulunuz kütüphanesindeki kaynakların düzenli olarak güncellenmesi okuma alışkanlığınızı etkiler mi?

Şekil 3.30 : Soru 25- Sizce okulunuz kütüphanesindeki kaynakların düzenli olarak güncellenmesi okuma alışkanlığınızı etkiler mi?

% 62,66’lık bir oranda öğrenciler kaynakların düzenli güncellenmesinin okuma alışkanlığına etkisinin olduğunu belirtmiştir. Bu orana %23,65’lik “kararsızım” diyenler de ilave edilince toplam oran % 86,31 olmaktadır.

SONUÇ

Genç nesillerin okumaya önem vermediği, bunun yerine televizyon, internet, bilgisayar oyunları vb. tercih ettiği takdirde o ülke, okuma kültürü yüksek bir ülke olarak kabul edilemez. Tüm bu bilgiler doğrultusunda okuma alışkanlığı erken bir aşamada başlamalı ve yaşam boyunca empoze edilmelidir. Gençlerde okuma alışkanlığının teşvik edilmesinde ve desteklenmesinde kütüphanenin tamamlayıcı rolü takdir edilmelidir. Kütüphane, herhangi bir akademik kurumun merkezi durumundadır ve farklı formatlarda çeşitli öğretim ve bilgi yönünden zengin materyallere erişim sağlama sorumluluğu vardır. Kütüphane varlığını gösterdiği ilk zamanlardan itibaren bu sorumluluğu yerine getirmeye devam etmektedir. Kütüphaneler ayrıca öğrencilerin bilgi alanını genişletmek, onlara yetişkin yaşamına taşıyacak çeşitli zevkler sunmak ve onların boş zamanlarını değerli bir şekilde kullanmalarına yardımcı olmak gibi bir vazifeyi de sürdürmeye devam edecektir.

Bu çalışmayla elde edilen veriler genç yetişkinlerin okuma ve kütüphane kaynakları ile olan ilişkisine dair bir fikir vermiştir. Ankete katılanların sayısı, geçerliliği tespit etmek için olumsuz bir sonuç doğurmamıştır. Bu araştırmayla çeşitli çıkarımlar tanımlanabilmiş, okuma alışkanlığında kütüphanenin etkisi üzerine karşılaşılan sorunlara karşılık çözüm önerileri sunulmuştur.

- ❖ Araştırmaya katılan 241 öğrenciden 188'i kız öğrencilerden oluşmaktadır. Bu sayı da denek grubunun % 78'ini karşılamaktadır. Burada böyle bir sonucun çıkmasının sebebi okuldaki kız-erkek öğrenci sayısı ile ilişkilidir. Okul genelinde mevcut kız öğrenci sayısı 427, erkek öğrenci sayısı ise 226'dır.
- ❖ Kütüphaneyi kullanma yaşında özellikle 11 ve 12. sınıf seviyesi yaş aralığında bir azalmanın olduğu görülmektedir. Hazırlık ve 9. sınıf öğrencileri diğer yaş oranlarına göre kütüphaneyi daha fazla kullanmaktadır. 11. sınıf öğrencilerinin yaş aralığına denk gelen 17,18 yaş aralığında da okul müfredatı ve etkinlikler kapsamında öğrencilerin 9. sınıf seviyesine yakın bir kullanım gerçekleştirmektedirler. 12. sınıf öğrencilerinin yaş aralığını karşılayan (19 yaş) ise öğrencilerin üniversite

sınav hazırlığına girdiği için okul kütüphanesini yeterince kullanmadığı görülmektedir. Bu bağlamda okul yönetimi tarafından bazı derslerin kütüphanede verilmesi ile kütüphane kullanım oranını artırma ve okuma alışkanlığını daha da geliştirme üzerine bir planlama yapılabilir.

- ❖ Öğrencilerin % 71,37'sinin herhangi bir süreli dergiyi takip etmediği görülmektedir. Bu durum da genel itibarla öğrenciler arasında dergi okuma kültürünün giderek azaldığını göstermektedir. Kütüphaneye dergi ve süreli yayınlar alınması ile bu oranın artırılacağı öneri olarak sunulmaktadır. Ayrıca günümüz bilişim dünyasında dergi ve gazete gibi yayınların internet ve mobil iletişim yollarıyla okunabiliyor olması da dergi aboneliği, süreli yayın okuma kültürünü azaltan bir etken olarak düşünülmektedir. (Tablo 7)
- ❖ “Aylık kitap, dergi, gazete vb harcamalarınız ne kadardır?” sorusuna öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlar da gayet memnun edici düzeydedir. Buradan da okuldaki öğrencilerin kitaba yeterince bütçe ayırdıkları ve kitap okudukları sonucu çıkmaktadır. Hiç harcama yapmayan öğrencilerin oranının azaltılması için çalışmalar yapılmalıdır. Okuma Kulüplerinin oluşumu ve okuma yarışmaları gibi çalışmalarla okuma ilgisi oluşturulabilir. (Tablo 13)
- ❖ Araştırmanın “Katılımcıların kütüphane kaynaklarını kullanma alışkanlığı nedir?” sorusuna yönelik bulgulara göre öğrenciler; Öğrencilerin kütüphane kullanma alışkanlığı açısından en çok kullandıkları kütüphane okul kütüphanesidir. Halk Kütüphanesini ikinci sırada görmekteyiz. Belediye Kütüphanesi de üçüncü sırada yer almaktadır. Sosyal Bilimler Lisesinde okuyan bir öğrencinin hiçbir kütüphaneyi kullanmaması da ders yoğunluğu ve etkinliklere bağlı olarak değerlendirilebilir. Buradaki % 15, 35'lik oranı kütüphaneye çekecek çalışmalar için de bu araştırma oldukça önemli bir ipucu vermektedir. (Tablo 12)
- ❖ Öğrencilerin “okul kütüphanenizde olmayan bir kitabın temini/alınması için istekte bulundunuz mu?” sorusuna verdiği yanıt “hayır” dır. Öğrencilerin % 89,6'sı olmayan bir kitap için okul kütüphanesine temin için bir öneride bulunmadıklarını belirtmişlerdir. Bu oran oldukça

yüksektir. Okul idaresi olarak bu konuda kütüphane kitap öneri çalışması yapılarak öğrencilerin yararlanacakları kitapların sayısı artırılabilir. (Tablo 16)

- ❖ “Kütüphaneye gelen kaynakları takip edip etmedikleri” sorusuna öğrencilerin % 9, 959’luk bir oranda “evet” dedikleri, “hayır” diyenlerin % 55,6’lık bir orana sahip olduğu görülmektedir. “Bazen” diyenlerin oranı da %34, 44’tür. “hayır” ve “bazen” diyenlerin oranını topladığımızda % 90’lık bir oran çıkmaktadır. Buradan da öğrencilerin kütüphaneye yeni gelen kitaplar hakkında bilgilendirilmedikleri anlaşılmaktadır. Bu kapsamda okula yeni gelen kaynaklar ile ilgili Kütüphanecilik Kulübü tarafından öğrencileri bilgilendirici çalışmalara daha fazla yer verilmesi gerektiği bir öneri olarak sunulabilir. (Tablo 17)
- ❖ Kütüphaneler öğrencilerin kendilerini rahat hissedecekleri ve aradıkları kaynakları kolaylıkla bulacakları, ders çalışabilecekleri bir ortam sağlamalıdır. Araştırmaya konu olan okul kütüphanesini öğrencilerin “hangi amaçla kullandıkları” sorulmuştur. “ödünç kitap almak için” kullanan öğrenci oranı ilk sırada yer almaktadır. “ders çalışmak için” kullanan öğrenci oranı ikinci sırada, “araştırma yapmak için” kullanan öğrenci oranı da üçüncü sıradadır. (Tablo 18) “bilgisayar ve internet kullanmak için” kütüphaneyi tercih eden öğrenci oranı da % 2,075’tir. Buradan okul kütüphanesinin öğrenciler için ders çalışma, araştırma yapma ve ödünç kitap almak için yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Ayrıca bilgisayar ve internet kullanmak için de öğrencilerin tercih ettiği bir ortamın olmasından okul kütüphanesinin öğrencilerin taleplerine cevap verdiği anlaşıyor.
- ❖ Öğrencilerin çoğunluğu okuduğu kitabı kitabevinden seçmektedir. (%32,37). Tanıdıklarının önerisiyle kitap seçen öğrencilerin oranı da çoğunluktadır (%29,88). İnternet, TV’den kitapları seçen öğrencilerin oranı da % 26,97’dir. Okul kütüphanesinden seçen öğrenci oranı da %9,129’dur. Buradan da öğrencilerin yeni çıkan kitapları okul kütüphanesinden seçmedikleri sonucu çıkmaktadır. (Tablo 23) Bu konuda okul yönetimince kitap tavsiyesi ile ilgili bir komisyon oluşturularak

öğrencilerin güncel kitaplardan daha fazla yararlanabilmeleri için çalışmalar yapılabilir.

- ❖ Öğrenciler okudukları kitapları %65,98'lik oranla satın aldıklarını belirtmişlerdir. “kütüphaneden temin eden” öğrenci oranı da %21,99'dur. Bu durum da sevindiricidir. Zira bu araştırmadan öğrencilerin okudukları kitapların kendilerine ait olmasını istedikleri ve hacimli bir kütüphaneye sahip olmayı amaçladıkları anlaşılıyor. Bu iddiamızı da “tanıdıklarından ödünç olarak” ve “dijital ortamdan” temin edenlerin oranının %11,618 (Tablo 24) olması göstermektedir.
- ❖ Araştırmanın “Katılımcıların kütüphane bilgi kaynaklarını kullanmasını engelleyen faktörler nelerdir?” sorusuna yönelik bulgulara göre öğrenciler; Kütüphaneyi kullanmalarına engel olan sebeplerde ilk sırayı “Okul/ders saatleri içerisinde yeterli vaktin bulunmaması” almaktadır. Bu araştırmada sevindirici bir durum da kütüphane kullanımına engel olan bir durumun olmadığını belirten öğrencilerin oranının oldukça yeterli düzeyde olmasıdır. Diğer nedenler (yetersiz kütüphane kaynakları, ilgi çekici kaynakların bulunmaması ve etkili bir yönlendirici bulunmaması) toplam oran içinde % 12,033'lük (Tablo 19) bir dilim teşkil etmektedir. Buradan da okul kütüphanesinin yeterli bir düzeyde materyale sahip olduğu ve öğrencilerin kütüphaneyi bilinçli kullandıkları anlaşılmaktadır.
- ❖ Nitelikli bir okul kütüphanesi öğrencilerine kaynak temini noktasında iyi bir imkân sunmalıdır. Öğrenciler “okul kütüphanesinden istediği kitabı bulmakta” çok fazla sorun yaşamıyor. Öğrencilerin (%41, 49)'u hiç sorun yaşamadığını belirtmektedir. Sorun yaşadığını belirtenlerin oranı %13,28'dir. “kısmen” diyenlerin cevabını da (%45,23) hayır ile birleştirdiğimizde (Tablo 26) öğrencilerin okul kütüphanesinden memnun oldukları anlaşılmaktadır.
- ❖ Öğrencilerin % 53,11'i okul kütüphanesi dermesinde yeterli kitabın olduğunu düşünmektedir. (Tablo 27) Bu orana “kısmen” diyenleri de eklediğimizde okul kütüphanesinde yeterli kitap olduğu görülmektedir.
- ❖ Araştırmaya konu olan okul kütüphanesinde öğrencilerin % 47,72'si “kütüphanenin kaynaklarının güncel olduğunu düşünüyor. (Tablo 28)

“hayır” oranının düşük olması ve “kısmen” cevabının da %30,29 olduğu dikkate alındığında okul kütüphanesindeki kaynakların güncel olduğu görülmektedir.

- ❖ Okul kütüphanesindeki kaynakların düzenli olarak güncellenmesinin okuma alışkanlığına etkilerini öğrenme maksatlı soruya öğrencilerin vermiş oldukları cevap da oldukça dikkat çekicidir. % 62,66’lık bir oranda öğrenciler kaynakların düzenli güncellenmesinin okuma alışkanlığına etkisinin olduğunu belirtmiştir. (Tablo 30) Bu orana %23,65’lik “kararsızım” diyenler de ilave edilince toplam oran % 86,31 olmaktadır.
- ❖ Araştırmanın “Kütüphanede mevcut bilgi kaynak türleri nelerdir?” sorusuna yönelik bulgulara göre; Günümüz teknoloji dünyasında talepler de zamana göre değişiklik göstermektedir. Öğrencilerin % 42,74’ü kütüphanede DVD Film olmasını istemektedir. DVD Oyun isteyenlerin oranı da % 10,79’dur. Öğrenciler günümüz dünyasına uygun olarak kütüphanede e-kitap olmasını da talep etmektedir. (%35,68) (Tablo 20) Sesli kitap olmasını isteyen öğrenci oranı da %10,79’dur.
- ❖ Öğrencilerin %86,31’i kütüphanede “dergi ve gazete” bulundurulmasını istemektedir. (Tablo 22) “hayır” (%4,564) ve “kararsızım” diyenlerin (%9,129) oranı toplam oran içinde % 13,693’tür. Buradan da öğrencilerin Tablo 9’daki dergi ve gazete okuma oranlarının düşük olmasının sebebinin okul kütüphanesinde bu tür kaynakların olmamasına bağlayabiliriz. Ayrıca öğrencilerin okul kütüphanesindeki her türlü materyalden yararlanma eğiliminde olduğu da anlaşılmaktadır.
- ❖ Araştırmanın “Katılımcıların okuma alışkanlıkları kütüphane kullanımlarını önemli ölçüde etkiler mi?” sorusuna yönelik bulgulara göre; Öğrencilerin merakları ve okuma alışkanlıkları kitap seçimini etkilemektedir. Tablo 21’de öğrencilerin en çok okudukları kitap türü olarak roman oldukça büyük bir orana sahiptir. Bu doğrultuda öğrenciler kütüphanelerinde “roman” türü kitapların daha fazla olmasını istemektedirler. (%40, 66) Bu soruya öğrencilerin vermiş oldukları cevap da bu teorimizi desteklemektedir. Öğrenciler Tablo 12’deki en çok

okudukları kitap türlerine verdikleri cevaba göre kütüphanede bu yönde kitap olmasını talep etmektedir.

- ❖ Öğrencilerin en çok okudukları kitap türü olarak roman oldukça büyük bir orana sahiptir. Onu sırasıyla araştırma-inceleme kitaplarıyla tarih kitapları takip etmektedir. Diğer kitap türleri de % 15,352’lik bir orana sahiptir. Okul kütüphanelerindeki mevcut kaynaklar ise en fazla oranda roman teşkil etmektedir buna takiben nadir eser, film-belgesel, yabancı dil, referans kaynaklar, Mümtaz Turhan dermesi, çocuk, görme engelliler dermesi, Osmanlı Türkçesi dermesi ve süreli yayınlardan oluşmaktadır.
- ❖ Araştırmamızın en önemli kısmını teşkil eden “Okulunuzun kütüphanesinin okuma alışkanlığınıza etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna öğrencilerin vermiş olduğu cevap okul kütüphanelerinin okuma alışkanlığına etkisini gözler önüne seriyor. Öğrencilerin % 64,73’ü okuma alışkanlığında okul kütüphanesinin etkili olduğunu düşünüyor. Bu soruya “hayır” cevabını verenlerin oranının (%18,26) düşük olması (Tablo 29) ve “kararsızım” diyenlerin oranının da (%17,01) olduğundan yola çıkarak nitelikli bir okul kütüphanesinin öğrencilerin okuma alışkanlığına etkisinin oldukça yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır.

Gençler arasındaki okuma tercihleri, hem okuma materyalinin türü hem de tercih edilen içerik ile ilgili olarak, normal olarak farklılık göstermektedir. Bu çalışmaya göre okuma yaşamlarının önemli bir bölümünü oluşturduğunu ve kitap seçiminin bireysel zevklere dayandığını göstermektedir. Öğrencilerin her birinin okuma tercihleri farklıdır. Okuma tercihleri ve kütüphane kullanımında hem boş zaman yeterliliği hem de tercih edilen okuma materyalinin türüyle bağlantı vardır.

Çok iyi kitap dermesine sahip bir kütüphaneyi ziyaret eden öğrenciler çok sayıda okuma fırsatı elde etmektedir. Ayrıca araştırma ihtiyacı duydukları konularla ilgili referans materyal araştırmalarına ilişkin olarak kütüphane deneyimine sahip ve birçok konuda kolaylıkla kitap seçimi yapabilen öğrenciler hayatlarını zenginleştirme ve boş zamanlarını daha iyi değerlendirme fırsatını da yakalayacaktır.

Bu bilgilere ilave olarak, anket çalışmasından ortaöğretim kütüphaneleri için geliştirilen öneriler aşğıdaki gibidir;

- ❖ Okul yöneticileri kütüphaneyi öğrenme ve öğretimin gelişiminde ve geliştirilmesinde bir gereklilik olarak görmelidir. Ayrıca, okul kütüphanesinin faaliyetlerini yönlendirmek ve koordine etmek için bölüm mezunu kütüphaneciler çalıştırılmalıdır.
- ❖ Okumayı teşvik etmek, okul genelinde bir okuma sorunu olarak görülmeli, okul genelinde okuma politikasının bir parçasını oluşturan, kütüphane varlığının tanıtımı yapılmalıdır.
- ❖ Okulun üst yönetimi, müfredatın tüm alanlarını desteklemesini sağlamak için çalışmalar gerçekleştirilmeli, öğrencilerin ilgi alanları ve yeteneklerine göre öğrencilere çok çeşitli eğlence amaçlı okuma materyalleri sağlamak için okul gelişim planında kütüphaneye yer vermelidir.
- ❖ Her kütüphane, kız ve erkek çocukların farklı gereksinimlerine duyarlı olan okumayı özendirmek için bir stratejiye sahip olmalıdır.
- ❖ Öğrencilere okumanın hem amaçlı hem de yaratıcı olduğu görüşünü teşvik etme ihtiyacı vardır. Kütüphane, kız ve erkek çocuklar için olumlu okuma deneyimleri ve rol modelleri sunmalıdır.
- ❖ Özellikle öğrenci isteklerini hedef alan bazı promosyonlar, tanıtım faaliyetleri düzenlenebilir, yayıncılar ve kitap satıcıları, bu gibi durumlarda çeşitli konu alanlarında materyaller sergilemeye davet edilebilir. Öğrenciler yayıncılar ile bir araya getirilip ayrıca kız ve erkek öğrencilerin okumaya yönelik tercihleri not edilebilir.
- ❖ Öğrenciler düzenli olarak kütüphane hizmetleri ve satın almalarla ilgili ihtiyaçları ve tercihleri nedeniyle değerlendirilmeli ve akran önerileri teşvik edilmeli, bir öğrenci kütüphanecisi ekibi oluşturmak bir okuma kulübü düzenlemek gibi faaliyetler gerçekleştirilebilir.
- ❖ Okuma tercihinde rehberlik isteyen öğrencilere bir dizi tavsiye edilen okuma listesi sağlanabilir. Belki bir okul okuma şemasıyla bağlantılı

olabilir veya harici olarak bir kitap yayıncısı veya kitap kulübü tarafından üretilir.

- ❖ Kütüphanenin yeterli kullanımını sağlamak kütüphanenin temel işlevidir. Bu işlevi kontrol eden faktörler idari organizasyon, kütüphane prosedürü, kitap dermesinin büyüklüğü ve türü, kütüphaneci ve kütüphanenin yeri, donanımın düzenlenmesi ve türü, kitapların ve kütüphanelerin tanıtım ve kullanım talimatıdır.
- ❖ Birçok kaynakta da belirtildiği aynı görüş üzerine okul kütüphanesini okul günü boyunca kullanmak için her öğrenciye standart bir süre tanınmalıdır.
- ❖ Kütüphane kaynakları çoğu okul kütüphanesinde kütüphane amaçlarına uyumluluk göstermemektedir. Bu durumda geniş kapsamlı okuma yönteminin etkinliğinin anlaşılmasında ve tüm okuma programını kapsayan iyi planlanmış bir kütüphane rehberlik sisteminin kullanılmasında çok çeşitli okuma materyalleri sunmakta yatar gibi görünmektedir. Nitelikli bir kütüphaneci, kaynak ve finanse edilen güçlü bir kütüphane, toplumdaki yetişkinlerin sosyoekonomik veya eğitim seviyelerine bakılmaksızın daha yüksek öğrenci başarıları elde edilebilir.
- ❖ Dermenin kalitesinin öğrencinin öğrenmesi üzerinde etkisi vardır; kaynak zengini bir ortam daha fazla okumaya katkı sunar ve gönüllü okuma, anlama, kelime bilgisi gelişimi, heceleme ve dilbilgisi ve yazma stiline en iyi göstergesi olarak değerlendirilebilir.
- ❖ Kitapların okul kütüphanelerinden ne kadar ödünç alındığı, okuma başarılarıyla güçlü bir ilişki göstermektedir.

Sonuç olarak yapılan bu araştırmayla okul hayatında öğrencilerin okuma ve okuma kültürünü en iyi şekilde elde edeceği yer nitelikli okul kütüphaneleridir.

KAYNAKÇA

- YILDIZ KAKIRMAN, A.: 2016 **“Okul Öncesi Çocuklarının Okuma Alışkanlığı Kazanmasında Rol Model Olarak Aile”**, Mavi Atlas, Sayı 7/2016, 95-112.
- ADEYEMİ, T. O.: 2010 **“The School Library and Students’ Learning Outcomes in Secondary Schools in Ekiti State, Nigeria”**, **Asian Journal of Business Management**, Sayı 2/1, 1-8.
- ANYANWU, E. U., OBICHERE, C., OSSAI-ONAH, O. V.: 2012 **“The Challenges of Promoting Reading Culture in Nigerian Children through Story Hour, Book Talks and Exhibition: A Case Study of selected Secondary Schools in Owerri, Imo State, Nigeria”**, **Library Philosophy and Practice** (ejournal). s. 877
- BAŞ, T.: 2013 **Anket : anket nasıl hazırlanır? anket nasıl değerlendirilir? anket nasıl uygulanır?**, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- BÜTÜN AYHAN, A., ŞİMŞEK, Ş. BİÇER, A.M.: 2013 **“An analysis of children’s attitudes towards reading habits”**, **European Journal of Research on Education** Sayı 2, 13–18.

- CULLINAN, B. E.: 2000
“Independent Reading and School Achievement”, **School Library Media Research**, Sayı 3, 2-24.
- CUNNINGHAM, P.: 2005
“If they don’t read much, how they ever gonna get good?”, **International Reading Association**, s. 88-89.
- ÇEÇEN, M. A., DENİZ, E.: 2015
“Lise Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumları (Diyarbakır İli Örneği)”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 12/30, 193-212.
- ÇETİN, Y.,
KARAATA, C.: 2010
“Türk Öğrencilerin Kitap Okumama Sorununa Çözüm Önerileri”, **Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 19/1, 202-215.
- DAVIDSON, J.,
KOPPENHAVER, D.: 1993
Adolescent Literacy: What Works and Why, New York, Garland Publishing
- DOĞANAY, H.: 2001
“Halk kütüphanelerinin okuma alışkanlığındaki rolü ve önemi”, **Türk Kütüphaneciliği**, Sayı 15/1, 40-44.
- DREHER, M. J.: 2003
“Motivating Struggling Readers By Tapping The Potential Of Information Books”, **Reading & Writing Quarterly**, Sayı 19/1, 25-38.

- DUFFY, G. G.: 1967
“Developing the Reading Habit”,
The Reading Teacher, Sayı 21/3,
253-256.
- FARGO FOSTER, L.: 1947
The Library in the School,
Chicago, American Library Assn.
- FEIRSEN, R.: 1997
“Creating a Middle School Culture
of Literacy”, **Middle School
Journal**, Sayı 28/3, 10-15.
- GÖMLEKSİZ, M. N.: 2004
“Kitap Okuma Alışkanlığına
İlişkin Bir Tutum Ölçeğinin
Geçerlik Ve Güvenirliği”, **Fırat
Üniversitesi Sosyal Bilimler
Dergisi**, Sayı 14/2, 185-195.
- ODABAŞ, H., ODABAŞ, Z. Y.,
POLAT, C.: 2008
“Üniversite Öğrencilerinin Okuma
Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi
Örneği”, **Bilgi Dünyası**, Sayı 9/2,
431-465.
- HUGHES-HASSELL, S.,
RODGE, P.: 2007
“The Leisure Reading Habits of
Urban Adolescents”,
**International Reading
Association**, Sayı 51/1, 22-33.
- IFLA/UNESCO: 2000
“IFLA/UNESCO Okul
Kütüphanesi Rehberi 2000”,
(Çevirimiçi),
https://www.ifla.org/files/assets/school-libraries-resource-centers/publications/school-library-guidelines/ifla_unesco_okul_kutuphanesi_rehberi.pdf, 7 Mayıs 2018.

- IGWE, K. N.: 2011
“Reading Culture and Nigeria’s Quest for Sustainable Development”, **Library Philosophy and Practice (e-journal)**, Sayı 482.
- İLERİ, A.: 2017
“Okuma Kültürü ve Okul Kütüphaneleri Raporu 2017 / Okul Kütüphanecileri Derneği”, **Türk Kütüphaneciliği**, Sayı 31/2, 259-262.
- KROLAK, L.: 2005
“The role of libraries in the creation of literate environments”, **EFA Global Monitoring Report 2006, Literacy for Life**, Hamburg, Germany.
- KURULGAN, M.,
ÇEKEROL, G. S.: 2008
“Öğrencilerin Okuma Ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma”, **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 8/2, 237-258.
- KUTAY, V.: 2014
“A Survey Of The Reading Habits Of Turkish High School Students And An Examination Of The Efforts To Encourage Them To Read”, Doktora Tezi, University of Loughborough, Loughborough.

LONSDALE, M.: 2003

Impact of School Libraries on Student Achievement: a Review of the Research, Australian Council for Educational Research

ODABAŞ, H.: 2005

“Ülkemizde Okuma Alışkanlığı ve Eleştirel Okuma” 41. Kütüphane Etkinlikleri Çerçevesince Düzenlenen Panelde Sunulan Bildiri, Nasreddin Hoca İlköğretim Okulu, Etimesgut, 31 Mart 2005.

ÖNAL, İ. H.: 2005

“Okul Kütüphanelerinde Derme Geliştirme: Politikalar ve Dermelerin Betimlenmesi Collection Development in School Libraries: Policies and Collection Descriptions”. **Bilgi Dünyası**, Sayı 6/2, 193–218.

PACHTMAN, A. B.,

WILSON, K. A.: 2006

“What Do the Kids Think?” **The Reading Teacher**, Sayı 59/7, 680–84.

SANACORE, J.: 2000

“Promoting the Lifetime Reading Habit in Middle School Students”, **The Clearing House**, Sayı 73/3, 157-161.

SANÇAR, N.: 1960

“Okul kütüphaneleri”, **Türk Kütüphaneciliği**, Sayı 9/1, 10-13.

- SANGKAE0, S.: 1999
“Reading Habit Promotion in ASEAN Libraries” 65. IFLA Council and General Konferansı’nda Sunulan Bildiri. 20 - 28 Ağustos 1999, Bangkok, Tayland.
- SMITH, N., DAY, B.: 2013
“Keys to Reading Among Middle School Children”, **The Educational Forum**, Sayı 77/2, 111-121.
- SOYLU, İ.,
ŞİRİN, M. R.: 2003
“Okuyan Türkiye' Türk Toplumunu Neden Okumuyor? Okuyan Bir Toplum Haline Nasıl Gelebiliyoruz?”, Okuyan Türkiye Projesi Ön Bilgi Raporu, Çocuk Vakfı Çocuk Düşünce Merkezi, Temmuz 2003.
- SUNA, Ç.: 2006
“İlköğretim Öğrencilerinin Okuma İlgi ve Alışkanlıklarının Analitik Olarak İncelenmesi ve Değerlendirilmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- ŞAHİN, A.,
İŞCAN A., MADEN, S.: 2008
“İlköğretim öğrencilerinin okul kütüphaneleri ve Sınıf Kitaplıklarını Kullanma Durumları (Erzurum ili örneği)”, **Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 13/2, 1-12.

- TDK: 2018 Türk Dil Kurumu, (Çevrimiçi), <http://sozluk.gov.tr/>, 05 Mart 2019.
- TDK: 2018 Türk Dil Kurumu, (Çevrimiçi), <http://sozluk.gov.tr/>, 09 Nisan 2018
- USLU ÜSTTEN, A., PİLAV, S.: 2014 “A research on high school students’ reading interests and habits”, **Eğitimde Kuram ve Uygulama**, Sayı 10/4, 764–782
- WORLD-BANK : 2008 World-Bank, **Textbooks and school library provision in secondary education in sub-Saharan Africa**, Washington, The World Bank.
- WORTHY, J.: 1996 “A matter of that interest : Literature that hooks reluctant readers and keeps them reading”, **The Reading Teacher**, Sayı 50/3, 204–12.
- YILMAZ, B.: 1993 **Okuma Alışkanlığında Halk Kütüphanelerinin Rolü**. Ankara, Türk Kütüphaneciler Derneği.
- YILMAZ, B.: 2002 “Ankara'daki İlköğretim Öğretmenlerinin Okuma ve Halk Kütüphanesi Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma”, **Türk Kütüphaneciliği**, Sayı 16/4, 441–460.

YILMAZ, B.: 2004

“Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıklarında Ebeveynlerin Duyarlılığı”, **Bilgi Dünyası**, Sayı 5/2, 115–136.

YOUNG TERRELL, A.,
MOSS, B.

“The classroom library: A place for nonfiction, nonfiction in its place”. **Reading Horizons**, Sayı 48/1, 1–18.

CORNWELL, L.: 2007

YÜCEBAŞ, A.: 2017

“Ankara’daki İlköğretim Öğretmenlerinin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları”, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

EKLER

EK-1 : ANKET SORULARI

ANKET FORMU

Bu anket formu İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yürütölmekte olan **“Ortaöğretim Okul Kütüphanelerinde Kaynak Seçimi ve Okuma Alışkanlığı İlişkisi: Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi Örneğı”** başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sorulara içtenlikle cevap vermeniz, çalışmanın güvenilirliği açısından oldukça önemlidir. Buradan elde edilecek sonuçlar, bilimsel amaçlı kullanılacak olup tez kapsamında kitap okuma alışkanlığında etkili olan durumlar incelenerek siz değerli öğrencilerimize yönelik gerçekleştirilecek çalışma ve etkinlikler için kaynaklık edecektir. Araştırmaya katılım gönüllölük esasına dayalı olup cevaplarınız üçüncü kişi ve kurumlarla paylaşılmayacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Mehmet CANATAR

Kübra BOSTANCI

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fak.

İstanbul Üniversitesi

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü (Tez Danışmanı)

Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü

Yüksek Lisans Öğrencisi

1- Kişisel Bilgiler

Cinsiyetiniz :..... Yaşınız :..... Sınıfınız :.....

Lütfen size uygun cevabı işaretleyiniz.

2- Hangi amaçla kitap okursunuz?

- a. Ders amaçlı
- b. Dinlenme
- c. Eğlenme amaçlı
- d. Kişisel gelişim
- e. Bilgilenme
- f. Boş zamanları değerlendirme

3- Okumaktan en çok hoşlandığınız kitap türü hangisidir?

- a. Roman
- b. Araştırma-inceleme
- c. Tarih
- d. Felsefe
- e. Şiir
- f. Diğer (.....)

4- En son ne zaman kitap satın aldınız?

- a. Bu hafta
- b. Geçen hafta

- c. Geçen ay
 - d. 3 ay önce
 - e. Hiç
- 5- Okuduğunuz kitapları nasıl seçersiniz?**
- a. Kitabevinden
 - b. Gazetelerin kitap eklerinden
 - c. Tanıdıklarımın önerisiyle
 - d. İnternet, TV
 - e. Okul kütüphanesinden
 - f. Dergilerden
- 6- Okuyacağınız kitabı nasıl temin edersiniz?**
- a. Satın alarak
 - b. Kütüphaneden
 - c. Dijital ortamdan
 - d. Tanıdıklarımdan ödünç alarak
- 7- Hangi sıklıkta kitap okursunuz?**
- a. Her gün düzenli
 - b. Birkaç günde bir
 - c. Daha seyrek
 - d. Hiç
- 8- Kitap okumaya günde ne kadar zaman ayırırsınız?**
- a. 1 saatten az
 - b. 1-2 saat
 - c. 3-4 saat
 - d. Hiç
- 9- Takip ettiğiniz ve okuduğunuz süreli bir dergi var mı?**
- a. Evet
 - b. Hayır
- 10- Hangi sıklıkta gazete okursunuz?**
- a. Her gün
 - b. Birkaç günde bir
 - c. Haftada bir
 - d. Daha seyrek
 - e. Hiç
- 11- Aylık Kitap, dergi, gazete vb harcamalarınız ne kadardır?**
- a. Hiç harcamam
 - b. 10-25 TL
 - c. 30-45 TL
 - d. 50 ve üzeri
- 12- Okulunuzun kütüphanesinin okuma alışkanlığınıza etkisinin olduğunu düşünüyor musunuz?**
- a. Evet
 - b. Hayır
 - c. Kararsızım
- 13- En fazla hangi kütüphaneyi kullanıyorsunuz**
- a. Okul kütüphanesi
 - b. Belediye Kütüphanesi

- c. Halk kütüphanesi
- d. Hiç biri

14- En son ne zaman okul kütüphanenizden ödünç kitap aldınız?

- a. Bu hafta
- b. Geçen ay
- c. Birkaç ay önce
- d. Hiç almadım

15- Okulunuzdaki kütüphaneyi hangi sıklıkta kullanıyorsunuz?

- a. Her gün
- b. Birkaç günde bir
- c. Haftada bir
- d. Hiç

16- Kütüphaneyi daha sık kullanmanızı engelleyen neden nedir?

- a. Yetersiz kütüphane kaynakları
- b. İlgi çekici kaynakların bulunmaması
- c. Etkili bir yönlendirici bulunmaması
- d. Engel yok

17- Okulunuzdaki kütüphaneyi hangi amaçla kullanıyorsunuz?

- a. Ders çalışmak için
- b. Araştırma yapmak için
- c. Ödünç kitap almak için
- d. Bilgisayar ve internet kullanmak için

18- İstedığınız kitabı/kaynağı önce okul kütüphanenizden kontrol eder misiniz?

- a. Evet
- b. Hayır
- c. Bazen

19- Okul kütüphanenizde istediğiniz kitabı bulmakta sorun yaşıyor musunuz?

- a. Evet
- b. Hayır
- c. Kısmen

20- Okul kütüphanenizde yeterli kitabın bulunduğunu düşünüyor musunuz?

- a. Evet
- b. Hayır
- c. Kısmen

21- Okul kütüphanenizin kaynaklarının güncel olduğunu düşünüyor musunuz?

- a. Evet
- b. Hayır
- c. Kısmen

22- Okul kütüphanenizde olmayan bir kitabın temin/alınması için istekte bulundunuz mu?

- a. Evet
- b. Hayır

23- Okul kütüphanenizde hangi tür materyallerin olmasını istersiniz?

- a. DVD film
- b. DVD oyun
- c. e-kitap
- d. Sesli kitap

24- Okul kütüphanenizde hangi tür kitapların daha fazla olmasını istersiniz?

- a. Roman
- b. Araştırma-inceleme
- c. Tarih
- d. Felsefe
- e. Din
- f. Diğer (.....)

25- Sizce okulunuz kütüphanesindeki kaynakların düzenli olarak güncellenmesi okuma alışkanlığınızı etkiler mi?

- a. Evet
- b. Hayır
- c. Kararsızım

26- Kütüphaneye gelen yeni kaynakları takip ediyor musunuz?

- a. Evet
- b. Hayır
- c. Bazen

27- Okul kütüphanenizde dergi ve gazete gibi kaynaklar da bulunmalı mı?

- a. Evet
- b. Hayır
- c. Kararsızım

28- Okul kütüphanesinde bulamadığınız kitapları nasıl temin edersiniz?

- a. Satın alarak
- b. Başka kütüphaneden ödünç alarak
- c. Tanıdıktan ödünç alarak

29- Size göre kitap okumayı hangisi olumlu yönde etkilemektedir? (Birden fazla cevabı olabilir)

- a. Tv
- b. Gazete-dergi
- c. Aile
- d. Arkadaş
- e. Kütüphane
- f. Öğretmen

EK-2 : ANKET İZİN ONAYI

T C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı 59090411-44-E.1265919
Konu Anket Araştırma İzni

18 01.2019

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ'NE

- İlgi. a) 13 12.2018 tarih ve 376621 sayılı yazınız.
b) Valilik Makamının 10.01.2019 tarih ve 725180 sayılı oluru.

Üniversiteniz Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Kübra BOSTANCI'nın "Ortaokul Okul Kütüphanelerinde Kaynak Seçimi ve Okuma Alışkanlığı İlişkisi: Prof. Dr.Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi Örneği" konulu araştırma çalışması hakkındaki ilgi (a) yazınız ilgi (b) valilik onayı ile uygun görülmüştür

Bilgilerinizi ve araştırmacının söz konusu talebı, bilimsel amaç dışında kullanmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması koşuluyla, gerekli duyurunun araştırmacı tarafından yapılması, okul idarecilerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Valilik Onayı doğrultusunda uygulanması ve işlem bittikten sonra 2 (iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

Levent ÖZİL
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EK.

- 1- Valilik Onayı
- 2- Ölçekler

EK-3 : ANKET İZİN ONAYI

T C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı 59090411-20-E.725180
Konu Anket ve Araştırma İzin Talebi

10/01/2019

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi a) İstanbul Üniversitesinin 13.12.2018 tarih ve 376621 sayılı yazısı.
b) MEB Yen. ve Eğ. Tk. Gn. Md. 22.08.2017 tarih ve 12607291/ 2017/25 No'lu Gen.
c) Millî Eğitim Araştırma ve Anket Komisyonunun 28.12.2018 tarihli tutanağı.

İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Kübra BOSTANCI'nın "**Ortaokul Okul Kütüphanelerinde Kaynak Seçimi ve Okuma Alışkanlığı İlişkisi: Prof. Dr.Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi Örneği**" konulu tezi kapsamında, ılıımız Bahçelievler ilçesinde bulunan Prof.Dr.Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi öğrencilerine; anket uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi, bilimsel amaç dışında kullanılmaması, **uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılması** koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:

- 1- Genelge.
- 2- Komisyon Tutanağı.

OLUR
10/01/2019

Ahmet Hamdi USTA
Vali a.
Vali Yardımcısı